

GÖTEBORGS STADS MILJÖPROGRAM 2013

BILAGA TILL HANDLINGSPLANEN

INLEDNING

I miljöprogrammets handlingsplan hittar du kortfattad information om varje åtgärd. I denna bilaga finns mer detaljerad information om respektive åtgärd. I bilagan beskriver vi också åtgärdens kostnad och effekt samt ger förslag på samarbetspartners. Informationen i bilagan är tänkt att vara en hjälp och utgångspunkt för genomförandet av åtgärden.

I de flesta fall har åtgärderna ursprungligen föreslagits och beskrivits av deltagare i arbetsgrupper under framtagandet av miljöprogrammet. Dessutom har det kommit in synpunkter under remissen som har påverkat åtgärdernas utformning. Vi har utgått från arbetsgruppernas och remissinstansernas synpunkter, men informationen har i många fall varit knapphändig och därför är det ofta vi i projektgruppen som, i dialog med åtgärdsansvariga, har formulerat den slutliga åtgärdsbeskrivningen och effekten samt pekat ut vilka miljömål som är berörda.

Alla inkomna synpunkter har inte påverkat åtgärdsbeskrivningarna, men kan ändå vara bra information att ta hänsyn till vid genomförandet av åtgärden. Dessa synpunkter finns samlade i samrådsredogörelsen.

I bilagan till handlingsplanen ger vi också förslag på samarbetspartners. Dessa förslag grundar sig i den ursprungliga åtgärdsbeskrivningen och i vad som kommit fram i remissvaren. Det kan hända att fler samarbetspartners blir aktuella när åtgärden väl ska genomföras. Vad det innebär att vara samarbetspartner är olika från fall till fall. Det kan till exempel handla om att arbeta tätt ihop i en arbetsgrupp eller att finnas tillgänglig som kunskapskälla. Det kan också handla om att vara ansvarig för en del av åtgärden. Det kan inte heller uteslutas att det är förenligt med en kostnad att vara samarbetspartner. Av praktiska skäl har vi inte alltid stämt av med de föreslagna samarbetsparterna. Det ligger på den huvudansvarige för respektive åtgärd att initiera samarbetet och förtydliga rollerna för det.

När det gäller kostnadsbedömningarna har det i många fall varit svårt att få in tillräckliga uppgifter för att kunna göra en tillförlitlig bedömning. Utifrån de uppgifter vi har fått in har vi pekat ut vilka åtgärder som ryms inom befintlig budget och vilka som kräver extra resurser.

Miljöprogrammets handlingsplan är framtagen utifrån de förutsättningar vi har idag. Om det i framtiden visar sig att det finns ett bättre alternativ till en åtgärd är det möjligt för den ansvariga nämnden eller styrelsen att, i dialog med miljö- och klimatinämnden, föreslå och genomföra andra åtgärder istället. Huvudsaken är att det går att motivera att de har lika stor eller större effekt på det aktuella miljömålet.

1. TA FRAM EN VISION FÖR GÖTEBORGS MILJÖARBETE

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska formulera en kort och kärnfull vision för Göteborgs miljöarbete som annat miljöarbete kan ta avstamp i. I detta ligger även hur vi vill uppfattas på miljöområdet. Det måste tas ett tydligt beslut på hög politisk nivå för att få tyngd i visionen. Visionen ska kunna vara vägledande för en del av de informationsåtgärder som föreslås i miljöprogrammet.

Visionen för Göteborgs miljöarbete ska vara i linje med visionen för Göteborg 2021 och Vision Älvstaden som antagits av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Dessutom ska samordning och dialog ske med stadens övergripande kommunikationsstrategi.

EFFEKT

Miljöarbetet upplevs många gånger som spretigt idag och det tar mer resurser än nödvändigt inom Göteborgs Stad. En tydligare gemensam bild av vart vi ska och hur olika aktiviteter hänger ihop kommer att ge förutsättningar för ett effektivare arbete. Samarbetet mellan olika delar i staden kan också underlättas med ökad tydlighet runt målen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsledningskontoret, Business Region Göteborg, Göteborg & Co, Göteborg Energi, Nämnden för Konsument och Medborgarservice med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Alla

KOSTNADER

Kräver extra resurser. 150 arbetstimmar. 300 000 kr konsult.

2. TA FRAM ETT HÅLLBARHETSINDEX FÖR FÖRETAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utveckla och testa ett hållbarhetsindex för att underlätta etablering av företag med en miljömässigt hållbar affärsidé. Hållbarhetsindexet är tänkt att användas för att kunna mäta förändringar och sätta mätbara mål vid företagsetableringar och nyföretagande.

Hållbarhetsindexet kan tillföra nytta för både Business Region Göteborgs arbete med företagen och för företagen själva. Men för att vara tillämpbart i praktiken krävs vidare utvärdering och utveckling. Ett mätverktyg måste kopplas till mål, åtgärder och stöd till företagen för att det inte ska påverka företagsklimatet.

EFFEKT

Tydligare profilering av Göteborg som en progressiv miljöstad

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Business Region Göteborg

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Chalmers

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Alla

KOSTNADER

Uppgift saknas

3. UTRED INFÖRANDET AV ETT KLIMATPROTOKOLL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ett klimatprotokoll för företag och organisationer kan bli ett viktigt bidrag för att minska stadens klimatpåverkan. Det kan särskilt vara ett bra sätt att nå den delen av Göteborgs näringsliv som inte ingår i EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Klimatprotokoll eller liknande frivilliga åtaganden för näringsliv och organisationer har redan införts i andra svenska städer, till exempel Uppsala, Väsby och Stockholm.

Åtgärden syftar i första hand till att utreda hur ett klimatprotokoll kan utformas, men i nästa skede att även införa klimatprotokollet i linje med utredningens resultat. Business Region Göteborg har goda kontakter med näringslivet och dessa är viktiga att använda för att utreda hur ett klimatprotokoll i Göteborg ska utformas. Miljöförvaltningen kan medverka i utredningen som kunskapspartner. I uppdraget är det viktigt att ta hänsyn till övriga pågående projekt och befintliga samarbetsstrukturer.

Genom att samordna klimatprotokollet med miljöprogrammet kan synergieffekter uppnås, och styrningen av klimatarbetet kan underlättas.

EFFEKT

Utredningen är en stödjande åtgärd.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Business Region Göteborg

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Göteborg Energi

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

4. UTVECKLA GREEN GOTHENBURG-KONCEPTET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Green Gothenburg är en kommunikationsplattform genom vilken vi ska öka den nationella och internationella kännedomen om Göteborgsregionen som ledande inom hållbar utveckling. Målgruppen är beslutsfattare som har, eller inser att de kan få, miljöproblem som de måste lösa. De har ett intresse av miljöprojekt för att de löser miljöproblem och skapar affärsmöjligheter.

- Politiker – regionala, internationella, EU (politiker på världsplan)
- Tjänstemän
- Näringsliv – beslutsfattare och investerare

Green Gothenburg erbjuder en plattform med kunskap, inspiration och relevanta affärskontakter för lösning av deras miljörelaterade utmaningar.

Det gör vi genom:

- Studiebesök (best practice, demoprojekt)
- Kompetensutvecklingsprogram
- Matchmaking

Idag leder Business Region Göteborg, som har det övergripande ansvaret för marknadsföring och försäljning av västsvensk miljöteknik, Green Gothenburg i samverkan med Göteborg Energi, Förvaltnings AB Framtiden, Älvstranden Utveckling AB, Renova, Göteborg & Co, Göteborgsregionens kommunalförbund och Göteborgs Stad (Stadsledningskontoret och Miljöförvaltningen). Arbetet pågår för att engagera även kranskommunerna samt deras kommunala bolag i arbetet. I förlängningen kan man även tänka sig att privata bolags miljösatningar ska kunna marknadsföras genom Green Gothenburg, men för det krävs ytterligare kvalitetssäkring och urvalskriterier.

Förslaget går i korthet ut på att samla kommunikation, marknadsföring och besökshantering kring hela stadens miljöarbete inom en organisation under Business Region Göteborg. Syftet är att positionera Göteborgsregionen som en ledande region inom miljöteknik, systemlösningar och samarbetsmodeller och att Göteborg är det självklara besöksmålet.

En strategisk visionsplan finns redan utarbetad och stödjer förslaget.

EFFEKT

Tydligare profilering av Göteborg som en progressiv miljöstad.

Åtgärden kan ge positiva synergieffekter och stärks av projektförslaget ”Den gröna berättelsen” inom Göteborg 2021.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Business Region Göteborg

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi, Framtiden, Älvstranden Utveckling AB, Renova, Göteborg & Co, Stadsledningskontoret, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Alla

KOSTNADER

Kräver extra resurser. En utökning av Green Gothenburg uppskattas till en budget på 2 miljoner kr/år för ansvarig och ytterligare 250 000 kr för samarbetspartner.

5. UTVECKLA PROJEKT LEVA LIVET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Projektet Leva Livet har visat att det finns en stor potential för familjer i Göteborg att minska sin miljöpåverkan. Leva Livets motto har varit: kul, lätt och bra för miljön och individen. Det handlar om att öka förståelsen för konsumtionens miljöpåverkan och att de små valen i vardagen har betydelse för välbefinnandet och miljön.

One tonne-life är ett liknande projekt som drivits av näringslivet med fokus på ny teknik som finns att lära av. Göteborgs Stad har ett brett utbud av hållbara lösningar att erbjuda invånarna.

Att utveckla Leva Livet handlar om att stadens förvaltningar och bolag gemensamt och organiserat uppvaktar och coachar göteborgarna till en hållbar livsstil, med bibehållen eller ökad livskvalitet.

EFFEKT

Effekten av åtgärden är uppskattningsvis cirka 10-15 procent reduktion av koldioxid och resursförbrukning i snitt per medverkande under genomförandet, men vilka bestående effekter projektet ger är oklart.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Nämnden för Konsument och Medborgarservice, Trafiknämnden, Stadsdelsnämnderna, Göteborg Energi, Framtiden, Chalmers, med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. 1 projektledare, 1 kommunikatör, 1 folkhälsosamordnare på halvtid under projektets genomförande, IT-stöd. 1600 arbetstimmar. 500 000 kr konsult. I övrigt inom befintlig ram.

6. HJÄLP GÖTEBORGARNA TILL EN ENERGIEFFEKTIV LIVSSTIL

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att minska energianvändningen i hushåll ska enskilda göteborgare få möjlighet att delta i ett projekt där de får tips och råd om hur de kan minska sin energianvändning hemma och bli mer medvetna om vilka aktiviteter i vardagen som kräver mycket energi. Projektet kan utformas som en tävling där deltagarna tävlar mot varandra i vem som kan spara mest energi.

Beteendeförändringar kan uppnås med information men minst lika viktigt är att priser, taxor, erbjudanden med mera. utformas så att de stödjer beteendeförändringar.

EFFEKT

Minskad energianvändning

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Nämnden för Konsument och Medborgarservice, Framtiden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Uppgift saknas

7. TILLHANDAHÅLL EN DIGITAL TJÄNST FÖR MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborgs Stad ska erbjuda en webb/mobiltjänst som syftar till att ge användare (individer, hushåll eller grupper av människor exempelvis skolklasser) en överskådlig bild av sin klimatpåverkan samt feedback på vad de kan göra för att minska sina utsläpp. Genom att informera människor om var de ligger i förhållande till andra kan verktyget trigga tävlingsbeteenden och på så sätt sporra användarna till att ändra sina beteenden.

Tjänsten kan kompletteras med ett bonussystem som belönar användarna när de minskar sina utsläpp till specifika mål. Tjänsten kan med fördel användas i stadens beteendeprojekt för minskad klimatpåverkan, Leva livet.

EFFEKT

Minskad klimatpåverkan

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Nämnden för Konsument och Medborgarservice, Lokalnämnden, Göteborg Energi, Universitet och forskning, Chalmers med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Kostnad för att utveckla, använda och supporta tjänsten ligger inom ordinarie budget.

8. UTRED MILJÖ- OCH KLIMATPÅVERKAN FRÅN OLIKA TYPHUSHÅLL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag finns inget tillförlitligt och användbart sätt att beräkna våra invånares miljöpåverkan. Att beräkna ett genomsnittligt värde av ”medel göteborgaren” eller för en hel stadsdel ger oss en alltför grov uppgift för att vara användbar. Vi ska genomföra en pilotstudie där vi tittar på möjligheten att beräkna miljö- och klimatpåverkan från olika typhushåll i Göteborg

Syftet är att kunna vidta riktade påverkansinsatser till olika typhushåll. Sannolikheten är stor att behovet av insatser mellan olika områden i Göteborg skiljer sig åt.

Miljöförvaltningen deltar i WISE som är ett Mistra Urban Futures-projekt. Inom WISE kartläggs klimatbelastningen per individnivå för typgöteborgare. Denna information bör kunna ligga till grund för riktade påverkansinsatser. Däremot är erfarenheten från arbetet med WISE att det inte finns tillräckligt med konsumtionsdata för att det ska gå att göra någon värdefull uppföljning.

EFFEKT

Arbetet förväntas ge ett underlag för stadsdelarna att vidta riktade åtgärder utifrån olika hushålls betydande miljöaspekter. Resultatet kan även användas pedagogiskt för att kommunicera med invånarna kring varför en viss insats genomförs i det aktuella området, samt användas inom skola för att involvera elever i hållbar stadsutveckling. Arbetet är också en metodutveckling som ska kunna användas av andra kommuner.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnden Västra Hisingen, WWF, Göteborgs universitet, Chalmers

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Kostnad för handledning, anställning alternativt konsultkostnader (6 månader). Kostnad för framtagande av icke-befintlig data. Framtagande av rapport, med fokus på metod för beräkningar av fotavtryck på primärområdesnivå. 800 arbetstimmar, 500 000 kr konsult.

9. UNDERLÄTTA FÖR SMÅSKALIG ELPRODUKTION

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska bidra till att fler göteborgare väljer att installera solceller (byggnadsintegrerade prefabricerade lösningar samt solceller på takytor). Kartering och inventering av centrala Göteborgs bästa soltak lanserades våren 2012. Åtgärden syftar till att öka ambitionsnivån kring information och marknadsföring om hur solelsproduktion går till i praktiken.

EFFEKT

Om de takytor med bästa läget (solinställning > 950 kWh/m² och år) används i Göteborg kan cirka 1 TWh produceras via solceller.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

Nämnden för Konsument och Medborgarservice, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Kostnaden för marknadsförings- och informationsinsatserna är begränsade.

Investeringskostnaden för solelproduktion är fortfarande hög, även om det finns bidrag att söka. En eventuell lönsamhet för producenten beror mycket på de styrmedel som finns och elpriserna. Det är av avgörande betydelse vad som händer med frågan om nettodebitering av el, som utreds av staten just nu.

10. DELTA I ARBETET MED EN REGIONAL LIVSMEDELSSTRATEGI

SYFTE OCH BESKRIVNING

Om Västra Götalandsregionen påbörjar arbete ett med att ta fram en regional livsmedelsstrategi ska Göteborgs Stad delta aktivt i arbetet.

Strategin bör tas fram i samverkan mellan offentliga och privata aktörer och stimulera till utbyte av produkter och erfarenheter mellan Göteborg och kranskommunerna så att våra olika nischer utnyttjas på bästa sätt. Syftet bör vara att skapa en hållbar konsumtion och produktion av livsmedel i regionen och därmed säkra livsmedelstryggheten. Ekologisk odling och lokal livsmedelsproduktion ska utökas och uppmuntras i strategin.

EFFEKT

Säkrad livsmedelstrygghet

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborg & Co, Nämnden för Konsument och Medborgarservice, Renova, Göteborgsregionens kommunalförbund, Västsvenska turistrådet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Ekologisk odling

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

11. TA FRAM EN LOKAL LIVSMEDELSSTRATEGI

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram en lokal livsmedelsstrategi där fokus ligger på en miljömässigt och socialt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel. Syftet är att förbättra livsmedelstryggheten i en tid när klimatförändringar och oljebrist skapar osäkerhet för den globala livsmedelstillgången. Vidare är syftet att Göteborg ska vara ett föredöme när det gäller hållbar produktion och konsumtion av mat samt sprida vidare kunskap om detta arbete. I Göteborg ska den mat som produceras och konsumeras inte minska chansen för framtida generationer av människor att äta sig mätta.

Strategin ska tas fram i samarbete mellan kommunala och privata aktörer och vara i linje med den klimatstrategi för Göteborg som håller på att tas fram. Strategin kan till viss del baseras på erfarenheter och lärdomar från EU-projektet Sustainable Food in Urban Communities.

Exempel på (viktiga) områden som strategin bör omfatta:

- Lokal (ekologisk) livsmedelsproduktion (både helt stadsnära odling och på den omgivande jordbruksmarken)
- Uppmuntra och underlätta medborgarinitiativ kring stadsnära odling
- Tillgängliggörande av hälsosam, närproducerad mat
- Ökad andel lokal/närproducerad mat i kommunens egna verksamheter
- Ökad lokal förädlingsindustri
- Transportaspekter
- Matavfall (minskat svinn, insamlingssystem, efterbehandling)

Runt omkring Göteborg finns många gamla lantbruksgårdar. För att trygga den lokala livsmedelsproduktionen och värdefulla naturvärden ska vi aktivt verka för att bevara och stötta dessa lantbruk samt för att väcka nytt liv i de som har lagts ner.

Göteborg & Co's roll i detta sammanhang är att företräda och påverka strategin avseende maten och dess roll i besöksnäringen; evenemang, möten och turism. Samtal med olika aktörer är till viss del initierade i samband med projektet Matstaden Göteborg. Nätverk där bland annat Västra Götalandsregionen ingår är etablerade sedan tidigare med anledning av arbetet med Årets Matlandethuvudstad 2012.

När det gäller att öka andelen närproducerad mat i kommunens egna verksamheter är det viktigt att redan på strategisk nivå förhålla sig till upphandlingsregler och LOU. Ekologiskt och närproducerat är sällan lätt att kombinera i dagsläget.

EFFEKT

Säkrad livsmedelstrygghet

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Nämnden för Konsument och Medborgarservice,
Kretslopp- och vattennämnden,
Fastighetsnämnden, Göteborg & Co, Renova,
Upphandlingsbolaget, Göteborgsregionens
kommunalförbund

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Ekologisk odling

KOSTNADER

Kräver extra resurser. 300 arbetstimmar, 100 000 kr konsult.

12. DELTA I EU-PROJEKTET SUSTAINABLE FOOD IN URBAN COMMUNITIES

SYFTE OCH BESKRIVNING

Under perioden 2013-2015 deltar vi i EU-projektet Sustainable food in urban communities.

Städerna som deltar ska utbyta erfarenheter kring hållbar och resurseffektiv produktion, försäljning och konsumtion av livsmedel i städer. Projektet syftar till att utveckla hållbara system för livsmedel i städer och därmed minska matens klimatpåverkan.

Projektet fokuserar på tre delar: utveckling av stadsnära odling, utveckla och effektivisera leveranser/transporter av mat, samt konsumentbeteenden och upplevelserna av mat.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Nämnden för konsument och medborgarservice, Upphandlingsbolaget, Trafiknämnden, Göteborg & Co, Stadsdelsnämnderna, med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Vårda natur och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Ekologisk odling

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Kostnad: 30% medfinansiering från Göteborgs Stad som delas mellan Miljöförvaltningen och Konsument och Medborgarservice. Nya medel: Ca 50 000 Euro i EU-medel.

13. ODLA MER I GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska kommunicera odlandets fördelar till invånarna och ge möjlighet att delta.

Stadsnära odling bidrar till mer grönska och renare luft i Göteborg. Syftet med åtgärden är att främja och underlätta för odling i stadsmiljö och lokal matproduktion. Vi ska utnyttja oanvända ytor för odling, till exempel tak, väggar och gårdsytor. Dessutom ska vi sträva efter att anlägga fler odlingslotter i lugna, naturnära områden istället för vid trafikleder.

Fastighetskontoret har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att stimulera stadsnära odling på kommunal mark och inom det uppdraget pågår ett intensivt och viktigt arbete med att:

- Utveckla och stimulera existerande koloni- och odlingsområden
- Hitta nya grupper, ge utrymme för nya odlare, utveckla nya former för odling
- Stödja projekt, idéer, verksamheter genom ekonomiskt bidrag
- Plats för bostadsnära odling i nyproduktion
- Sprida kunskap, inspiration och kommunikation

Det är även viktigt med odling på mark som inte ägs av Göteborgs Stad, både i centrala staden och i förorterna.

För att stimulera stadsnära odling kan vi exempelvis utveckla odlingen på Skansberget samt ordna föreläsningar och workshops om miljöanpassad och stadsnära odling.

Åtgärden stärks av och bör samordnas med projektförslagen ”Gröna oasernas Göteborg” och ”Tema öppna rum” inom jubileumsplanen för Göteborg 2021.

EFFEKT

Genom att odla i stadsmiljön får vi fler mångfacetterade grönytor och ökad biologisk mångfald. Ökad närodling bidrar också till social hållbarhet i form av delaktighet, ökad medvetenhet om livsmedelsproduktionens miljöpåverkan, högre rekreationsvärden och positiva hälsoeffekter.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Framtiden, Park- och naturnämnden, Kulturnämnden, Lokalnämnden, Byggnadsnämnden, Stadsdelsnämnderna, Renova, Göteborg & Co, Higab

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Ekologisk odling
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

14. SKAPA ETT NÄTVERK FÖR AKTÖRER INOM STADSNÄRA ODLING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Intresset för stadsnära odling växer rekordsnabbt och många olika aktörer är inblandade. Vi ska starta ett nätverk där offentliga, privata och frivilliga aktörer kan träffas och utbyta erfarenheter, berätta om aktuella projekt och ta hand om nya idéer. Även akademien är en viktig del i ett sådant nätverk.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Framtiden, Park- och naturnämnden, Kulturnämnden, Lokalnämnden, Byggnadsnämnden, Stadsdelsnämnderna, Göteborgs universitet, Botaniska trädgården, Göteborg & Co med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Ekologisk odling
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

15. UTVECKLA ALLMÄN ODLING AV FRUKT OCH BÄR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska odla mer frukt och bär i Göteborg. Frukten och bären ska vara fria för allmänheten att plocka av. De allmänna planteringarna kompletterar privata trädgårdar och odlingslotter och ger alla Göteborgs invånare möjlighet att få tillgång till färsk frukt och bär. Bärbuskar och fruktträd ska prioriteras vid nyplanteringar och när planer och program tas fram.

I riktlinjer för stadsnära odling, på allmän platsmark och naturmark, beskrivs vilka förutsättningar som ska gälla för att tillåta stadsnära odling. Området ska vara tillgängligt för allmänheten och lätt att återställa om föreningen väljer att avsluta odlingen. Skötselavtal skrivs mellan odlarföreningarna och Park- och naturförvaltningen som är markförvaltare. Eftersom stadsdelsförvaltningarna har medborgaransvar är de viktiga som samarbetspartner för denna åtgärd.

Park- och naturförvaltningen jobbar med frukt- och bärodlingar redan idag. Följande delar är planerade att arbeta med:

- Att under 2013 fortsätta samarbetet med fastighetskontorets projekt stadsnära odling
- Att samverka, gestalta, planera och anlägga odlingsområden för intresseföreningar i stadsdelarna samt att skriva avtal med föreningarna, inom ram vad gäller egen tid, anläggningar bekostas av projektet.
- Att under 2013 anlägga minst en fruktlund, bekostas av trädprojektet.
- Att vid ombyggnader och upprustningar av platser välja att plantera fruktträd och bärbuskar där det är möjligt, inom ram.

EFFEKT

Öka självhushållningsgraden och stärka den sociala gemenskapen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna, Fastighetsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Vårda natur och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Ekologisk odling
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

16. GENOMFÖR ÅTGÄRDER I ENLIGHET MED FÖRSTUDIE KRING LANDSBYGDSUTVECKLING INOM RAMEN FÖR STADSLANDET GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

I nordöstra Göteborg finns goda möjligheter för grön och ekologiskt hållbar affärsutveckling. Området har stora naturresurser och en befolkning som många gånger har värdefulla kunskaper inom till exempel odling och livsmedelsförädling. För att åstadkomma denna utveckling behöver vi ett landsbygdsutvecklingsprogram för innovativ samverkan mellan stad och land. Göteborg skulle kunna bli en föregångare i ett sådant här utvecklingsarbete.

Förstudien Stadslandet Göteborg syftar till att i dialog med boende, stadens förvaltningar, näringsliv och föreningsliv undersöka möjligheterna för en mer mångfunktionell naturresursanvändning och grön affärsutveckling för nya jobb, grön integration och nya innovativa vägar för utvecklingssamverkan mellan stad och land.

Vi ska genomföra åtgärder i enlighet med förstudien för att på sikt kunna genomföra ett större projekt i Nordöstra Göteborg.

Stadslandet Göteborg ska:

- Utredda vägar för nya jobb genom grön affärs- och stadsutveckling
- Ta reda på förutsättningar att utveckla naturbruket i nordost
- Undersöka nya möjligheter till samarbete mellan stad och land
- Ta fram förslag till handlingsplaner för det hållbara Stadslandet

Långsiktiga mål:

- Ta tillvara på och stärka kultur- och naturresurser
- Öka skönheten och den biologiska mångfalden
- Utveckla lokal produktion och konsumtion av livsmedel, trävaror med mera
- Stärka naturbrukets roll för social hållbarhet, hälsa och livskvalitet
- Bygga och bo i samspel mellan människa och natur
- Utveckla nya former av ekoturism
- Stärka banden mellan boende, näringsliv och utbildning för hållbar utveckling
- Samverka med övriga Europa och världen

EFFEKT

- Utveckling av nya gröna jobb och företag.
- Landsbygdsutveckling för utvecklingssamverkan mellan stad och land.
- Ökad närproduktion av livsmedel och andra hållbara varor och tjänster.
- Grön integration av outnyttjade kunskaper i gröna näringar hos utrikesfödda.
- Bättre utnyttjande av stadens naturresurser med ökad hållbar, hälsa och livskvalitet.
- Göteborg blir en föregångare i nytt grönt utvecklingsarbete mellan stad och land i Europa.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Utveckling Nordost

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna Angered och Östra Göteborg, Miljö- och klimatnämnden, Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden, Business Region Göteborg, Sociala resursnämnden, Framtiden, Göteborg Energi, Hushållningssällskapet Väst, Hela Sverige Skall Leva med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Ekologisk odling
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Svårt att bedöma i dagsläget.

17. SAMORDNA GÖTEBORGS STADS ENERGITJÄNSTER TILL FÖRETAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Flera av stadens förvaltningar och bolag försöker påverka företag att energieffektivisera:

- Göteborg Energi levererar energitjänster till företagskunder.
- Miljöförvaltningen bedriver energitillsyn
- Konsument Göteborg ger tips om energieffektivisering.
- Business Region Göteborg kan ordna energiutbildningar och rådgivning (i samarbete med kommunens energirådgivare).

Det här arbetet behöver samordnas så att det kan bedrivas så effektivt och strategiskt som möjligt. Eventuellt kan stadens företagslots ha en roll här. Syftet är att få företag i Göteborg att energieffektivisera sina verksamheter.

EFFEKT

Effektivisera arbetet med energitjänster och undvika att flera kommunala aktörer vänder sig till samma verksamheter med liknande erbjudanden.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi, Nämnden för Konsument och Medborgarservice, Business Region Göteborg, Stadsledningskontoret

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

18. INFORMERA FÖRETAG OM ENERGIEFFEKTIVISERINGSSTÖD

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska informera företag om möjliga energieffektiviseringsstöd som går att söka hos Energimyndigheten. Detta görs till viss del redan idag genom energi- och klimatrådgivningen hos Konsument och Medborgarservice. En informationskampanj runt stöden måste ta hänsyn till vilka beslut och vilken omfattning stöden har. De stöd som finns idag är stöd för solceller och energikartläggningscheckar. För checkarna finns beslut om stöd till och med 2014 och för solceller väntas besked komma för perioden 2013-2014.

EFFEKT

Minskad energianvändning

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Nämnden för Konsument och Medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

19. LAGRA ENERGI I BYGGNADER

SYFTE OCH BESKRIVNING

En av de viktigaste utmaningarna för energisystemet är att kunna lagra energi på olika sätt. Det finns flera sätt att lagra värmeenergi. Till exempel arbetar Göteborg Energi ihop med Älvstranden Utveckling om utnyttjande av byggnaders värmelagringsförmåga. Det finns också möjligheter för säsongslagring av fjärrvärme i till exempel berggrum. Med den här typen av åtgärder kan vi utnyttja spillvärmen i fjärrvärmesystemet på ett effektivare sätt och minska behovet av fossil topplastproduktion.

Den tekniska och kommersiella utvecklingen går fort inom området och Göteborg Energis FoU-funktion bevakar området, men det finns inget självklart nästa steg att ta inom området, förutom att slutföra och kommersialisera arbetet med Älvstranden ovan. Sannolikt handlar ett sådant nästa steg om ett samarbetsprojekt med någon kund, inom el eller fjärrvärme.

EFFEKT

Eftersom området är så pass vitt, går det inte att säga så mycket generellt om effekterna, men till exempel innebär varje kilowattimmes säsongslagrad fjärrvärme att man kan byta olja mot spillvärme lagrad under sommaren då det finns överskott. Dygnslagring av fjärrvärme sparar också olja, och medger en jämnare drift av fjärrvärmeanläggningarna. På elsidan är lagring en viktig aspekt för att egenproducerad el ska komma till verklig nytta. Elens värde varierar mycket, både ekonomiskt och miljömässigt, både mellan timmar på dygnet och mellan säsonger.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

Gemensam byggprocess, Göteborgs Universitet, Chalmers

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Lagring är dyrt, så konkreta projekt kostar pengar. Lönsamheten beror på affärsmodeller och hur volatiliteten på energimarknaderna utvecklas. I dagsläget finns ingen budget för nya lagringsprojekt.

20. BEDRIV TILLSYN FÖR MINSKAD ENERGIANVÄNDNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Tillsynsarbete för minskad energianvändning på företag handlar till exempel om att se till att fler verksamheter genomför energikartläggningar. Åtgärden syftar till att fokusera på energifrågan vid tillsyn av alla typer av miljöfarliga verksamheter.

Ett koncept finns för hur vi kan arbeta med företag och hjälpa dem att minska deras klimatpåverkan genom att diskutera deras energianvändning. Denna tillsyn har bedrivits till viss del sedan 2009 men behöver intensifieras.

Tillsynen kan även kombineras med annan påverkan, genom till exempel

- Marknadsföring genom exempelvis Avenyförningen
- Nätverk
- Seminarium
- Utmaningar/tävlingar
- Utmärkelser till företag som når vissa mål, till exempel ”energistjärna”

EFFEKT

Åtgärden kommer förhoppningsvis att leda till ökad kunskap bland kommunens företag om energianvändningen och dess koppling till klimatfrågan. Dessutom kommer förhoppningsvis energianvändningen och användningen av icke förnyelsebara bränslen att minska bland de verksamheter som får besök.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

21. INSTALLERA ENERGIMÄTARE I PRIVATA FASTIGHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi har svårt att nå målet om energieffektivisering. Att visualisera alla rörliga kostnader kopplade till hyresgäst eller verksamhet har visat sig vara ett bra sätt att få hyresgäster att minska sin energianvändning. Vi ska därför påverka privata fastighetsägare att installera fler smarta energimätare i bostäder och lokaler. Syftet är att skapa medvetenhet hos hyresgästerna och därmed i längden minska energi- och vattenanvändningen.

EFFEKT

Åtgärden leder till minskad energianvändning. Om varje lägenhet använder lågenergiarmatur, funktionsköp av kyla och värme och individuell mätning kommer effekten troligtvis bli 30 procent lägre elanvändning jämfört med idag. Besparingseffekten på förbrukad tappvarmvattenförbrukning med tillhörande energiförbrukning beräknas bli 10-15 procent. Besparingar på crika 5 procent beräknas för den årliga energiförbrukningen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Nämnden för Konsument och Medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

22. VISUALISERA ENERGIFÖRBRUKNING I GÖTEBORGS STADS OFFENTLIGA BYGGNADER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Många människor besöker stadens byggnader regelbundet. Dessa lämpar sig därför väl för att utrustas med utrustning som kan visualisera energiförbrukning på ett pedagogiskt sätt. Inspirationen är hämtad från de informationstavlor som finns till exempel på Traktören, med information om när bussar och spårvagnar går. Något liknande med realtidsdata om energiförbrukning, energibärare, jämförelsetal etc. Syftet är att öka medvetenheten och påverka beteendet.

EFFEKT

Effekten handlar främst om att medvetandegöra energi, och därmed inspirera människor att arbeta med sin egen förbrukning. På köpet får man också förutsättningar att jämföra offentliga byggnader med varandra.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

De nämnder och styrelser som installerar utrustningen

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Åtgärden medför kostnader i form av kommunikationsutrustning och visualiseringsutrustning.

23. UTVECKLA ENERGIRÅDGIVNINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag saknas det resurser för att bedriva en energirådgivning som når ända fram. 65 procent av göteborgarna nås inte av energirådgivningen. Vi vill nå fler och kunna ge dem det stöd de vill ha. Vi ska bygga upp resurser för att möta mindre fastighetsägare och verksamheter men även villakunder som efterfrågar energirådgivning.

En utvecklad energirådgivning kan i större utsträckning ge stöd till andra verksamheter i staden. Idag får inte energi- och klimatrådgivningen vända sig till offentlig verksamhet för den del av verksamheten som finansieras av statliga bidrag.

När det gäller verksamheter kan detta med fördel göras i samråd med branchorganisationerna. Rådgivning till företag kan ske i samverkan med Business Region Göteborg.

EFFEKT

Mer effektiv energianvändning

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Nämnden för Konsument och Medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi, Business Region Göteborg

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. 600 000-5 000 000kr.

24. REVIDERA "PROGRAM FÖR MILJÖANPASSAT BYGGANDE"

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att uppfylla våra mål för en hållbar utveckling av byggande på kommunal mark har vi tagit fram ett program för miljöanpassat byggande. Programmet avser i första hand all nyproduktion av bostäder på kommunal mark.

Avsikten är att programmet ska följas upp, utvärderas och revideras.

Vid en revidering av programmet finns det några punkter som under arbetet med miljöprogrammets handlingsplan har identifierats som särskilt viktiga att beakta:

- I Göteborg förväntar vi oss en betydande utbyggnad av lokaler av olika slag. Vi strävar dessutom aktivt efter en större andel blandstad där det i samma byggnader/område ska finnas både bostäder och lokaler för olika ändamål; kontor, handel och för offentlig verksamhet. Därför vore det önskvärt om program för miljöanpassat byggande även ställer krav på lokaler.
- En viktig aspekt av en byggnads miljöpåverkan är vilket material som används och vilken livscykelkostnad byggnaden därmed får.
- Arbetsmaskiner som används vid olika byggnationer och entreprenader har stor negativ miljöpåverkan. Upphandlingskrav för arbetsmaskiner finns sedan tidigare och används för samtliga entreprenader och arbeten som utförs och beställs av förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad. I en utredning från 2009 om möjliga åtgärder för att klara miljökvalitetsnormen för luft framgick att om motsvarande krav ställs vid all byggnation, inte bara den kommunala, skulle utsläppen till luft minska väsentligt. Därför bör vi vid revidering av programmet för miljöanpassat byggande komplettera programmet med liknande krav på utsläpp från arbetsmaskiner vid markanvisning.
- Vid nybyggnation av marklägenheter är det viktigt att lägga in krav på radonmätning.

EFFEKT

Mer miljöanpassat byggande.

En utökning av kraven på att använda nyare maskiner kommer leda till att äldre miljöbelastande arbetsmaskiner och schaktfordon byts ut tidigare.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Gemensam byggprocess, Kretslopp- och vattennämnden, Framtiden, Trafiknämnden, Passivhuscentrum, Göteborg Energi, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Minskade gifter i barns vardag
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskad energianvändning
- God inomhusmiljö
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

25. FORTSÄTT ARBETET FÖR SKÄRPNING AV ENERGIKRAVEN I BOVERKETS BYGGREGLER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi kan inte tvinga byggentreprenörer att bygga bostäder med lägre energibehov än vad som fastställs i Boverkets byggregler (BBR). Boverkets byggregler är dock inte tillräckligt offensiva och teknikdrivande - det behövs hårdare krav. Vi ska därför verka för att Boverkets byggregler skärps rejält.

Vi ska också verka för möjligheten för kommuner att även fortsättningsvis ställa egna energi- och miljökrav i avtal.

Framtidenkoncernen är remissinstans via SABO där mycket påverkan sker inom bygg och förvaltning.

EFFEKT

Minskad energianvändning på sikt

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden, Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Framtiden, Älvstranden Utveckling,
Lokalnämnden, Kretslopp- och vattennämnden,
Framtiden, Higab, Passivhuscentrum, Göteborg
Energi, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

26. BEAKTA RESURSEFFEKTIV ENERGIFÖRSÖRJNING VID NYBYGGNATION

SYFTE OCH BESKRIVNING

Den fysiska planeringen sätter de rumsliga ramarna för framtidens samhälle, och dess mest långsiktiga form är översiktsplanen, där vi som kommun anger vår viljeinriktning för den fysiska planeringen många år framåt i tiden. Det betyder att översiktsplanen är ett starkt styrmedel för att påverka samhällets framtida utsläpp av koldioxid.

Idag tar översiktsplanen hänsyn till energifrågan i form av transporter och kollektivtrafik, däremot gör den ingen analys över stadens potential för resurseffektiv energiförsörjning kopplat till den fysiska planeringen. För att kunna göra detta måste arbetssätt och metodik utvecklas så att energiaspekterna kan inarbetas på ett tidigt skede i den fysiska planeringen på ett tydligare sätt än vad som sker idag. Ett sätt att göra detta kan vara att se till att energiplanen innehåller material som med enkelhet kan lyftas in i processen med en översiktsplan, till exempel i form av kartor.

För att sätta fokus på denna fråga deltar Göteborg under perioden 2012-2015 i EU-projektet Step Up som syftar till att utveckla en modell som kan tillämpas för att förbättra städers energiplanering och nå uppsatta klimatmål. Förutom Göteborg deltar städerna Gent, Glasgow och Riga i projektet. Varje partnerstad representeras av kommunen, näringslivet och en forskningsaktör. I Göteborg består partnerskapet av Göteborgs Stad, Älvstranden Utveckling AB och konsultbolaget SP. Göteborgs Stad representeras av miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret. Step Up bidrar till att Göteborg kan leva upp till EU:s mål för 2020 och kan leda till att innovativa projektidéer blir verklighet vid utbyggnad av till exempel Älvstaden.

Utöver detta deltar vi i ett regionalt projekt under ledning av Länsstyrelsen som handlar om att ta fram ett verktyg för strategiskt och rumslig energiplanering, STRU-X.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Byggnadsnämnden, Miljö- och klimatinämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi, Fastighetsnämnden, Älvstranden Utveckling AB, Gemensam byggprocess

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskad energianvändning
- Begränsad klimatpåverkan

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Inga extra kostnader utöver projektkostnaderna för Step Up och STRU-X.

27. UTRED MÖJLIGHETEN ATT BYGGA UT FJÄRRVÄRMEN TILL YTTERHAMNEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag saknas fjärrvärmedistribution till stora delar av ytterhamnsområdet. Vi ska utreda möjligheten att bygga ut fjärrvärmenätet dit, både för uppvärmning av fastigheter, men även för att försörja en del verksamheter med processvärme.

EFFEKT

Utredningen är en stödjande åtgärd.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Hamn

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

KOSTNADER

Uppgift saknas.

28. TA FRAM EN GODSPLAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborg är ett nordiskt nav för godstransporter och logistik. Som knutpunkt i europanätverket passerar en stor mängd godstrafik igenom stadens centrala delar nära dess befolkningscentrum. Näringsverksamheten i staden, hamnen och den omfattande logistikverksamheten genererar en mycket omfattande trafik med gods som på landsidan i stor utsträckning kommer till, från och igenom staden på lastbil. Den tunga godstrafiken ökar således idag i stadens centrala delar och orsakar staden och dess innevånare en rad problem i form av emissioner, buller och trängsel. Göteborgs Stad saknar idag en ambition om hur denna godstrafik skall utvecklas vilket leder till en utveckling som riskerar att kraftigt försvåra stadens målsättningar inom miljömålsarbetet. Som exempel på effekter av bristen på styrning inom detta område har näringslivet i staden minskat sin efterfrågan av kombi-tåg trafik (till förmån för ökad lastbilstrafik) varför den centrala operatören av kombitåg under hösten 2011 valde att lägga ner all trafik med kombitåg till och från Göteborg.

Vi ska ta fram en godsplan som fördjupar stadens inriktning kring till exempel distribution, kombiterminal och industrispår, utpekade godstransportleder och utvecklingsbehov.

Planen ska redogöra för hur man ska transportförsörja dagens och framtida verksamheter med behov av förflyttning av gods. Syftet är att staden engagerar sig i frågan om hur stor lastbilstrafiken ska vara till, från och igenom centrala Göteborg. Syftet är inte att begränsa möjligheten för logistikrelaterad verksamhet men att göra den mer hållbar. Förebilden är Göteborgs Hamn som genom ett aktivt ställningstagande och arbete satt upp mål för hur stor andel av containergodset som skall transporteras till och från hamnen via tåg respektive lastbil. Motsvarande målsättningar bör sättas upp för Göteborg utifrån målsättningar i näringspolitiken och miljömålsarbetet. Vi behöver kartlägga kommunens möjligheter att påverka utvecklingen till exempel i samband med egen verksamhet, vid markanvisning och bygglov för transportintensiv verksamhet och via avtal med dessa verksamheter. Kommunen kan behöva aktivera sig i utvecklingen av de alternativ som kommer krävas, med flera i form av terminaler för omlastning av gods mellan väg och järnväg eller fartyg vid centralt belägna terminaler och kajer. Även vägtrafiken mellan dessa omlastningspunkter och godsets slutmål/ursprung i staden måste utvecklas och påverkas mot hållbarhet.

Behovet av en godsplan för Göteborg har identifierats i arbetet med trafikstrategin.

EFFEKT

En godsplan leder till att en ökad andel av godset som transporteras till, från och igenom Göteborg sker med mindre miljöstörande trafikslag än lastbil, till exempelkombitåg, vagnslasttåg, älv och kustsjöfart.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Göteborg Hamn, Miljö- och klimatnämnden, Kretslopp och Vatten, Renova, transportsäljande bolag, Chalmers, Trafikverket

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor för framtagande av plan och genomförandet av åtgärder.

29. INITIERA PILOTPROJEKT FÖR ATT INTRODUCERA NY FORDONSTEKNIK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta större ansvar för att initiera och delta i teknikdrivande projekt som syftar till att utveckla nya fordon och distributionslösningar.

Vi ska utveckla distributionsupplägg där eldrivna distributionsfordon används, kanske i kombination med samordnade leveransupplägg. Transportköpare, distributörer, fordonstillverkare och akademi kan samarbeta för att utveckla nya logistiklösningar. Målet är att effektivisera distributionen av varor och material i tätbebyggda delar av staden och att en högre andel transporter utförs med utsläppsfria fordon.

EFFEKT

Erbjuda tillverkare av fordon och distributionsföretag en initial marknad eller testarena som påskyndar kommersialisering av ny teknik. Minska utsläpp och buller från tung distributionstrafik och kommunens transporter.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Renova, Älvstranden Utveckling, Business Region Göteborg, Göteborg Energi

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Frisk luft
- Minskade utsläpp av koldioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Extra kostnader som uppstår kan delas mellan ingående parter. Det finns också möjlighet att finansiera med särskilda projektmedel utanför kommunen.

30. UTRED INCITAMENT FÖR KÖP AV TUNGA MILJÖFORDON

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det behövs incitament som gör det lönsamt för godsdistributörer och andra inköpare av tunga fordon att välja miljöfordon. Dagens lägre fordonsskatt är inte tillräcklig för att öka marknadsandelen hos tunga gasdrivna fordon, elhybrider och laddhybrider.

Exempel på nya incitament är att ge tunga miljöfordon tillåtelse att trafikera vissa kollektivtrafikkörfält, ungefär som taxibilar idag tillåts använda vissa kollektivfiler. Vi ska utreda förutsättningarna för och effekterna av sådana incitament.

EFFEKT

Öka stadens möjligheter att styra trafiken ändamålsenligt och stimulera användningen av miljöanpassade tunga fordon.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimtanämnden, Göteborg Energi

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Frisk luft
- Minskade utsläpp av koldioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

31. SAMORDNA LEVERANSER TILL OCH FRÅN BYGGPROJEKT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Omfattande bygg- och anläggningsprojekt kommer att genomföras i Göteborgsregionen under den kommande 15-årsperioden. De största enskilda åtgärderna är Västlänken, Mariefholmsstunneln och en ny Götaälvbro, men omfattande insatser kommer även att ske exempelvis genom utbyggnad av infrastrukturen för kollektivtrafik. Förutom Västsvenska paketet kommer omfattande nybyggnation på bland annat Södra Älvstranden för bostadsändamål och verksamhetsändamål att genomföras. I samband med detta kommer det att genereras transporter av material till bygg- och anläggningsverksamhet, massor (schaktmassor i olika fraktioner), och avfall. En del i detta är stora element som skall levereras till byggarbetsplatser. För att på ett miljömässigt och kostnadseffektivt sätt hantera dess transporter kan transporter av stora byggelement köras på järnväg (vilket till viss del görs idag). Dessa behöver kunna omlastas på en lämplig plats. I anslutning till detta kan det även etableras en materialdepå för att samla ihop transporter och frakta in till byggarbetsplatser. Eventuellt kan också en källsortering av avfall ske och samordnas på densamma.

Det finns inga tydliga siffror på hur omfattande transporterna i samband med bygg- och anläggningsverksamheten är men en uppskattning är att 1/5 av den transporterade vikten i Sverige utgörs av transporter till och från byggarbetsplatser. Bygg- och anläggningsindustrin står för 2/5 av materialflödet i Sverige och för 1/10 av transportarbetet med lastbil i Sverige. Transporterna präglas av dålig samordning och mycket tomtransporter.

Bygg och anläggningstransporter: Nybyggnation av bostäder och verksamheter beräknas generera 0,20 fordonsanlöp/kvm för bostäder och 0,25 transporter/kvm för kommersiella ytor.

Massor: Åtgärderna kopplade till Västsvenska paketet har beräknats ge ett massöverskott på 4,6 miljoner kubikmeter (0,4 miljoner kubikmeter per år), vilket motsvarar en full billast per minut. Stora volymer kommer också att uppstå i samband med utveckling av Centrala Älvstaden samt områden för Göteborgs hamn. Dessa massor planeras att fraktas med pråm.

Avfall från byggarbetsplatser: Även avfall ut från byggarbetsplatser omfattar stora mängder och kostnader. Det produceras cirka 35 kg avfall/kvm boyta som byggs och den uppskattade kostnaden för avfallet är drygt 1000: - per ton avfall.

För att planera och genomföra de åtgärder som krävs för att uppnå en effektiv hantering av transporter och material kopplat till bygg- och anläggningsverksamhet kan en del åtgärder vidtas så som att ställa krav på entreprenader, leverantörer och transportörer att möjliggöra överflyttning av gods till järnväg, ta in material och byggelement via intermodala tåg till Gullbergsvass samt etablera en materialdepå som kan fungera som en samlastningspunkt och ett buffertlager som fylls på med leveranser via tåg eller lastbil och töms med miljöoptimerade fordon.

Beställarna av entreprenader med mera har en nyckelroll när det gäller krav vid upphandling och vid olika typer av tillstånd med mera. Det är idag oklart vilka krav som är möjliga och rimliga att ställa. Det är också oklart om det finns intresse från beställare att ställa krav som kan påverka hur transporter till och från byggarbetsplatser sker. Det finns ett behov av att utveckla upphandlingskriterier i fråga om hantering och transport av byggmaterial och tillståndsgivning. Organisatoriska förutsättningar för detta måste skapas vilket innefattar att engagera berörda parter och tydliggöra utpekade ansvar.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Upphandlingsbolaget, Göteborgs Hamn, Älvstranden Utveckling, Framtiden, Gemensam byggprocess, Lindholmen Science Park, Jernhusen, Trafikverket, terminaloperatör, markägare med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor.

32. VERKA FÖR ATT ETABLERA EN KOMBITERMINAL

SYFTE OCH BESKRIVNING

En ny kombiterminal, där styckegods kan omlastas, ska etableras i Göteborg eftersom det är en strategiskt viktig fråga för transportbranschen, speciellt kopplat till järnvägen. Detta är något som kräver samverkan mellan flera aktörer och anläggningen byggs inte av Göteborgs Stad. Vi bör vara aktiva i frågan, men har inte egen rådighet. Vi kan däremot verka för att en flytt av nuvarande kombiterminal vid Gullbergsvass blir gynnsam ur ett logistikperspektiv. Vi bör också verka för en hög användning av kombiterminalen med målsättning att öka andelen tågtransporterat gods till och från Göteborg.

EFFEKT

Ökad godsmängd som går med tåg

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Byggnadsnämnden,
Business Region Göteborg, Göteborgs Hamn,
Trafikverket, Jernhusen

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor.

33. SÄNK HASTIGHETEN I STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Sänkta hastigheter ger positiva effekter på ett stort antal faktorer, inte minst för miljö och hälsa. Vid ingrepp och åtgärder i tätortsnära trafikmiljö måste åtgärderna ses från ett övergripande perspektiv då utformningen av vägnätet påverkar allt från lokal framkomlighet till regional utveckling. Viktigt är också att fordonstrafiken utformas i harmoni med gång- och cykeltrafik och att sammanblandning mellan dessa i största utsträckning undviks.

För att göra staden öppen och inbjudande för gång- och cykeltrafik, samt för att minska bullret, ska bilar i tätbebyggda delar av staden köra i en hastighet som gör stadsmiljön anpassad efter de gåendes villkor. Det uppnås genom en kombination av skyltad hastighet och fysiska åtgärder i gatumiljön så att farten dämpas till lämplig nivå. Det är viktigt att de fysiska åtgärderna utformas så att stadens identitet stärks och ger möjlighet till möten mellan människor. Nio av tio oskyddade trafikanter överlever en krock med en bil som kör i 30 km/h. Är däremot hastigheten 50 km/h överlever endast två av tio personer. Det är alltså mycket viktigt att hastigheten inte överstiger 30 km/h där oskyddade personer och bilister blandas. Trafiksäkerheten är en faktor som påverkas direkt av trafikens hastighet. I tätorter är 2/3 av dem som omkommer i trafiken oskyddade trafikanter.

Bränsleförbrukningen hos personbilar är 10 procent högre om de kör i 90 km/tim istället för 70 km/tim och i farter upp mot 110/120 km/h ökar bränsleförbrukningen ännu mer. På större trafikleder bör den högsta tillåtna hastigheten därför begränsas till 70 km/tim och på motorvägar 90 km/h. Körtiden, det vill säga vilken hastighet som är tillåten, har också betydelse för hur resenärer väljer mellan transportslag. Att sänka hastigheterna på vägarna har också effekter på kollektivtrafiken. Det blir till exempel mer attraktivt att distansarbete om hastigheterna är låga, dessutom ökar kollektivtrafikens konkurrenskraft om hastigheterna är lägre.

Trafiken har en betydande påverkan på miljön i tätorter. Påverkan sker både direkt (buller, avgaser, ökade trafikrisker etc.) och indirekt (utsläpp av partiklar och växthusgaser, utsläpp via dagvattensystem till sjöar och vattendrag etc.). De flesta påverkansfaktorer är beroende av trafikens hastighet och många negativa effekter kan minskas genom att reglera hastighetsgränser och införa restriktioner för trafik. Varje kommun beslutar själva vilka hastighetsbegränsningar som ska gälla inom kommunens gränser. I Göteborg har ett antal gator inom vallgraven öster om Östra Hamngatan gjorts om till gångfartsgator och arbete pågår för att fortsätta med denna utveckling. Vägverket nämner i rapporten "Rätt fart i staden" fem stadsbyggnadskvaliteter som påverkas av trafikens hastighet; stadens karaktär, tillgänglighet, trygghet, trafiksäkerhet samt miljö och hälsa.

Argument framförs ibland mot restriktioner för biltrafik eller minskade hastigheter i tätorter med argumentet att detaljhandeln blir lidande. Verkligheten har dock i flera fall visat sig vara motsatsen, att handeln främjas av anläggande av gågator och bilfria tätorter. Dock har det skett en förskjutning av handeln där köpcentra idag till skillnad mot på till exempel 70-talet är lokaliserade på mer fordonsvänliga platser utanför innerstäderna. Det handlar i dessa fall snarare om en anpassning än ett bestående problem.

I stadsmiljö handlar hastighetsåtgärder ofta om begränsningar av hastighet i centrum och på tillfartleder. I Trafikverkets utredning "Utvärdering av nya hastighetsgränser" från 2012 föreslås att hastighetsgränserna 50, 70 och 90 successivt fasas ut vilket enligt Trafikverket skulle ge både besparingar i växthusgasutsläpp och i människoliv. Det poängteras också att hastighetssättningen i tätorter är en mycket viktig men komplex fråga.

EFFEKT

Sänkta hastigheter medför lägre utsläpp till luft, mindre buller och höjd trafiksäkerhet. Dessutom ökar de oskyddade trafikanternas tillgång till vägnätet och kollektivtrafikens attraktivitet skulle kunna öka.

Omläggning till gågata; trafiksäkerhet

Att starkt begränsa trafiken eller enbart tillåta gång- och cykeltrafik ger flera fördelar, både rent miljömässiga men också trafiksäkerhetsmässiga. I tätorter är 2/3 av dem som omkommer i trafiken oskyddade trafikanter. Nio av tio oskyddade trafikanter överlever en krock med en bil som kör i 30 km/h. Är däremot hastigheten 50 km/h överlever endast två av tio personer. Det är alltså mycket viktigt att hastigheten inte överstiger 30 km/h där oskyddade personer och bilister blandas. I tätbebyggda delar av staden ska trafiken flyta i en hastighet som är anpassad för oskyddade trafikanters villkor. En kombination av skyltad hastighet och fysiska åtgärder gör staden inbjudande för gång- och cykeltrafik. Trafiksäkerheten är en faktor som påverkas direkt av trafikens hastighet.

Miljö- och hälsopåverkan

Att minska utsläppen av växthusgaser kopplar till både nationella och internationella mål, liksom att minska utsläppen av partiklar (eng. particle matter, PM). PM-emissioner (särskilt PM₁₀-emissioner) uppkommer från uppvirvling från vägbanan, avgaser och dubbdäck (se avsnitt om dubbdäcksförbud). Sänkning av hastigheten från 70 km/h till 50 km/h kan ge sänkningar av PM₁₀-emissioner på upp till 40 procent enligt mätningar i Stockholm. Bränsleförbrukningen ökar med cirka 10 procent om ett fordon färdas i 90 km/h istället för 70 km/h.

Trygghet

Att trafiken kör för fort kan i sig vara en viktig anledning till en upplevelse otrygghet. I Göteborg diskuteras möjligheten att göra Dag Hammarsköldsleden till boulevard. Boulevarder kännetecknas av stora, sammanhängande trafikstråk genom staden. Dilemmat med sådana strukturer är att det kan fresta bilister att köra fort, och att oskyddade trafikanter ofta dras till gator med större aktivitet. Det är alltså viktigt ur ett trygghetsperspektiv att ha detta i åtanke vid planeringen av större trafikstråk.

Tillgänglighet

Tillgängligheten är en mycket viktig faktor, och hastigheten måste vara en avvägning mellan behoven för transporter och kollektivtrafik och den vanliga privatbilismen. Övergripande gäller också att anpassa de lokala förutsättningarna i vägnätet i förhållande till tillgänglighetsaspekter för den regionala utvecklingen.

Stadens karaktär

Vid planering av hastighetsgränser för stadsgator bör ett antal faktorer vägas in, bland annat i) trafikens integration med oskyddade trafikanter, ii) funktioner utmed den aktuella sträckan, iii) täthet mellan entréer.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Trafikverket

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor.

34. VERKA FÖR SÄNKTA HASTIGHETER PÅ INFARTSLEDERNA

SYFTE OCH BESKRIVNING

Bränsleförbrukningen hos personbilar är 10 procent högre om de kör 90 istället för 70 km/tim och i farter upp mot 110/120 km/h ökar bränsleförbrukningen än mer. Körtiden, det vill säga vilken hastighet som är tillåten, har också betydelse för hur resenärer väljer mellan transportslag. Genom att begränsa högsta tillåten hastighet kan man öka kollektivtrafikens konkurrenskraft. Det blir också mer attraktivt att distansarbete. I Trafikverkets så kallade kapacitetsutrednings klimatdel är just hastighetssänkning på större vägar en åtgärd som lyfts fram.

Vi ska därför utreda vilken hastighet som ger störst miljöeffekt på respektive vägavsnitt utifrån de nya hastighetsgränser som nyligen införts på infartslederna. Efter utredningen ska vi verka för att dessa hastigheter införs. Hastigheten på infartslederna regleras till stor del av Trafikverket, som nyligen har beslutat om nya hastighetsgränser med stegen 70/80/100 km/h. Vår roll blir att framställa önskemål hos Trafikverket om sänkta hastigheter på infartslederna till staden.

EFFEKT

Sänkta hastigheter medför lägre utsläpp till luft, mindre buller och höjd trafiksäkerhet. Dessutom skulle kollektivtrafikens attraktivitet kunna öka.

Sänkning av hastigheten från 70 km/h till 50 km/h kan ge sänkningar av PM₁₀-emissioner på upp till 40 procent enligt mätningar i Stockholm.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Göteborgs Hamn, Trafikverket

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Omskyltning kostar men lägre hastigheter minskar vägslitage och ger lägre externa samhällskostnader. Miljontals kronor.

35. VERKA FÖR MÖJLIGHETEN ATT TA UT PARKERINGSavgifter PÅ PRIVAT TOMTMARK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Tillgången till parkeringsplatser, särskilt för heldagsparkering, är en av de faktorer som påverkar hur attraktiv bilen är som färdmedel för arbetspendling. Att belägga arbetsplatsparkering med en kommunal avgift skapar ett incitament för pendlare att överväga andra sätt att resa än med bil. För till exempel arbetsgivare skapar en sådan avgift incitament att hålla antalet särskilt anordnade parkeringsplatser minimalt samt att omvandla långtidsparkering till korttidsparkering.

En möjlighet är att införa beskattning av mark som används till parkeringsplatser, med argumentet att det leder till kostnader för kommunen. Städer i England och Australien har infört *Workplace Parking levy*, en avgift på alla parkeringsplatser för långtidsparkering. Detta skulle troligen behöva svensk lagändring.

EFFEKT

Minskad arbetspendling med bil.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden,
Branschorganisationen Fastighetsägarna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Låga kostnader.

36. UTVÄRDERA OCH VID BEHOV SKÄRP GÖTEBORGS STADS PARKERINGSPOLICY

SYFTE OCH BESKRIVNING

Den nuvarande parkeringspolicyn fastställdes 2009. Ett viktigt arbete pågår nu med att genomföra parkeringspolicyn. I detta arbete är flera av stadens förvaltningar och bolag involverade. I nuläget bör fokus ligga på att genomföra policyn.

När policyn utvärderas ska vi särskilt titta närmare på om den är tillräckligt styrande för att våra miljömål ska uppfyllas. Särskilt behöver formuleringen om att vi ska ha ungefär samma antal platser i centrala Göteborg ses över.

Det arbete som pågår med en parkeringsplan för centrala staden kan ge ett underlag till en utvärdering. Förhoppningsvis kommer planen/modellen kunna tillämpas på fler områden i staden.

EFFEKT

Utredningen är en stödjande åtgärd.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Parkeringsbolaget, Stadsdelnämnderna, Branschorganisationen Fastighetsägarna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Låga kostnader.

37. UTRED MÖJLIGHETEN ATT SÄRSKILJA PARKERINGSPLATSER FRÅN HYRES- /BOENDEKOSTNADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag får hyresgäster utan bil vara med och subventionera de som har bil. Målet med åtgärden är att huvuddelen av kostnaden för en parkeringsplats på sikt ska bekostas av användaren, det vill säga den som använder den specifika parkeringsplatsen.

Åtgärden handlar om att utreda om och hur det skulle kunna fungera ekonomiskt och avtalsmässigt att till exempel ställa krav i avtal att parkeringskostnaden inte får ingå i hyran/avgiften/priset på nybyggda lägenheter utan ska bekostas av användarna

Att särskilja parkeringsplatser från boendekostnaden är ett sätt att arbeta mot målen i parkeringspolicyn samt kommunens övriga mål. Åtgärden ska ses som ett komplement till uppdraget i Mål- och inriktningsdokument för Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden och Trafiknämnden 2013 om att redovisa parkeringskostnaden separat vid byggnation.

EFFEKT

Minskat bilinnehav

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden, Byggnadsnämnden, Framtiden, Branschorganisationen Fastighetsägarna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Eventuellt kan en omställningskostnad tillkomma.

38. MINSKA SÖKTRAFIKEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Syftet med åtgärden är att minska utsläpp till luft genom att vägleda bilisten direkt till ett parkeringsområde med lediga parkeringsplatser och därigenom minska söktrafiken. Verktyg som används idag är parkeringsledsystem, spridning av parkeringsappar samt kommunikation via olika media. Åtgärdens syfte maximeras genom nytänkande, ständig översyn samt förbättring av systemen och samarbete mellan alla kommunala förvaltningar och bolag som har parkering.

EFFEKT

Om varje bilist istället för att leta efter en ledig parkeringsplats leds direkt till en ledig plats beräknas körsträckan och därmed även utsläpp till luft minska. Det sammanlagda resultatet ger en potentiell minskning av många ton koldioxid årligen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Parkeringsbolaget

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden, Privata parkeringsaktörer
Kommunala förvaltningar och bolag som har parkering.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

39. SKAPA ATTRAKTIVARE PARKERINGSHUS

SYFTE OCH BESKRIVNING

I enlighet med parkeringspolicyn ska vi göra parkeringshusen mer attraktiva så att bilister parkerar där istället för på gatorna. Det ger mindre ianspråktagande av mark till gatuparkeringar.

Det vore önskvärt att alla parkeringshus också erbjuder väderskyddad och säker parkering även för cyklister.

EFFEKT

Minskad gatumarksparkering

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Parkeringsbolaget

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden, Byggnadsnämnden,
Fastighetsnämnden, Branschorganisationen
Fastighetsägarna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

40. TA FRAM TESTOMRÅDEN FÖR AUTOMATISK FORDONSPARKERING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Fordonstillverkare utvecklar system som gör att fordon kan parkeras mer eller mindre automatiskt med teknik som stödjer föraren för att utnyttja små ytor. Denna teknik kan bli ett viktigt tillskott för att minska behoven av ytor för parkering och därmed frigöra mark i staden som kan användas till att skapa mer attraktiva utemiljöer eller ge ökat utrymme till kollektivtrafik, gång och cykel.

Vi ska initiera ett pilotområde där tekniken testas på utvalda fordon. Fordonen kan ingå i ett företags bilpark eller vara kommunägda. Området kan bestå av kommunalt ägd tomtmark där parkeringsytorna anpassas till den nya tekniken. Projektet ska genomföras tillsammans med fordonsindustri, forskningsinstitut eller akademi.

EFFEKT

Påskynda utveckling av teknik som gör det möjligt att använda stadens parkeringsytor effektivare och frigöra ytor till andra ändamål.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Parkeringsbolaget, Gatubolaget

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

41. VERKA FÖR KLIMATANPASSADE RESEAVDRAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Reglerna för skatteavdrag för arbetsresor behöver skärpas för att bli mer klimatanpassade. Vi ska aktivt verka för att få igenom en sådan skärpning.

Ett sätt är att basera skatteavdraget på koldioxidutsläpp istället för kilometer. Man skall tjäna på att cykla till jobbet!

Detta är sannolikt en av de viktigaste klimatreformerna inom transportområdet.

EFFEKT

En färsk studie från energimyndigheten visar att ett slopat/förändrat reseavdrag skulle ge minskade utsläpp av koldioxid med cirka 16 procent i Mälardalen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Låga kostnader.

42. UPPRÄTTA FLER GRÖNA TRANSPORTPLANER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vid etablering eller ombyggnad av verksamheter med betydande trafikarbete bör kommunen ingå ett avtal med exploatören om upprättande av Gröna transportplaner för att se till att byggandet inte ökar biltrafiken. Särskilt fokus bör vara på större arbetsplatser samt handelsområden.

Kommersiella aktörer och fastighetsägare i industriområden och köpcentra bör involveras för att upprätta gröna transportplaner vid etablering eller ombyggnad av verksamheter med betydande trafikarbete. Transportplaner kan innehålla målsättningar och tidsatta, finansierade åtgärdsförslag. De bör gälla både anställda och kunder och omfatta både person- och godstrafik, exempelvis möjligheten att ta sig till och från företaget med cykel, gång eller kollektivtrafik och ökad elektronisk handel och samordnad varudistribution till kunder. Gröna transportplaner bör på sikt göras av verksamheter med fler än 100 anställda eller som genererar mer än 500 resor per vecka.

Krav på transportplaner är särskilt viktiga för verksamheter i externa köpcentra. Transportstrukturen i sådana områden behöver förändras, från att vara trafikgenererande verksamheter långt från kunder, till att bli affärscentra med smart logistik. Andra exempel är industriområden och vid nybyggnad.

Vid etablering av nya områden behöver exploatörer, fastighetsägare och arbetsgivare vara med och betala eventuellt driftstöd för god kollektivtrafik, så att kollektivtrafikandelen även där kan komma upp i minst 40 procent.

Trafikkontoret är ansvariga för att upprätta en situationsanpassad transportplan och bidra med stöd. Stadsbyggnads- och fastighetskontoret är ansvariga för att gröna transportplaner tas med i lämpliga delar av planprocessen.

EFFEKT

Effekten av projekt kring gröna resplaner är att involvera aktörer i planeringsprocesser och förmå dem att ta ett tydligare ansvar för att uppnå stadens tillgänglighets- och miljömål på trafikområdet.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Fastighetsnämnden, Branschorganisationen Fastighetsägarna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor. På sikt kan dock samhället spara pengar genom att kollektivresandet ökar medan kostnader för infrastruktur minskar och externa effekter av biltrafik blir lägre.

43. UTRED KOLDIOXIDDIFFERENTIERAD LANDNINGSAVGIFT PÅ GÖTEBORG CITY AIRPORT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Flygresandet står för en liten andel av trafikens utsläpp, men utsläppen växer snabbast och utsläppen är högre per personkilometer än med andra transportslag. Ett sätt att uppmuntra användning av bränslesnålare flygmotorer och inkludera flygets miljökostnad i priset för resenären är att basera en landningsavgift på flygplanens utsläpp av koldioxid. Vi ska därför utreda om det finns förutsättningar att införa sådana kommunala avgifter på flyg som landar på Göteborg City Airport i Säve och om möjligt införa avgifter.

Avgifterna kan utformas till att bli intäktsneutrala och endast omfördela pengar inom flygsektorn, alltså så att plan som drar mycket bränsle får betala till de snålaste planen.

EFFEKT

Minskade koldioxidutsläpp

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden, Göteborg City Airport

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid

KOSTNADER

Kräver extra resurser. 400 arbetstimmar, 200 000 konsult i form av utredningsunderlag samt ytterligare för politiskt arbete om det ska kunna genomföras.

44. VERKA FÖR ATT ANVÄNDA TRÄNGSELSKATTEN SOM STÖD FÖR HÅLLBART RESANDE

SYFTE OCH BESKRIVNING

Trängselskatt är ett effektivt sätt att påverka resandet med bil. I takt med att regionen växer och antalet resor ökar kommer Göteborg behöva vidta många åtgärder för att styra resandeströmmar och uppmuntra miljöanpassat resande. Trängselskatten behöver användas under överskådlig tid som ett sätt att styra mot budgetens prioriterade mål som säger att Göteborg ska bli en klimatneutral stad och att vi ska öka det hållbara resandet. Förändringar i trängselskatten behöver utformas så att de stödjer utvecklingen mot ett hållbart resande.

Vi har inte egen rådighet i frågan, men vi ska verka för att regering och riksdag fattar beslut om framtida skattejusteringar så att skatten styr mot detta mål. Vi ska också utreda om skatten kan differentieras utifrån fordonens energiförbrukning så att den samtidigt kan styra mot inköp av energieffektiva lätta bilar och lastbilar.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgsregionens kommunalförbund,
Trafikverket

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. 200 000 kr per år för att ta fram utredningsunderlag

45. BEDRIV TILLSYN PÅ TRANSPORTINTENSIVA VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vid tillsyn av miljöfarliga, transportdrivande/transportintensiva verksamheter ska vi utifrån miljöbalken även ställa krav på företagets interna transporter "inom verksamheten" och externa transporter till/från kund. Ett koncept har tagits fram om hur vi skulle kunna arbeta för att kartlägga verksamheters användning av egna transporter och hjälpa dem att formulera strategier som de kan använda för att minska sin påverkan på klimatet genom bättre planerade transporter. Mallen kommer från Stockholms Stad som gjort ett liknande projekt. Material finns även från Miljösamverkan Skåne.

Syftet med åtgärden är att minska verksamheters användning av transporter och av icke förnybara drivmedel. Denna åtgärd ska tillämpas på befintliga verksamheter. Vid nyetablering av transportintensiva verksamheter ska gröna transportplaner användas istället.

EFFEKT

Minskat transportbehov och minskad användning av fossila drivmedel

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

46. VERKA FÖR ATT UTVECKLA ETT KOMBINERAT RESKORT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska verka för att Västtrafik som kollektivtrafikoperatör tar ett första steg i utvecklingen mot den flexibla trafikanten genom att utveckla samarbete med befintliga bilpools- och låncykeloperatörer. Syftet är att skapa gemensamma erbjudanden gällande kampanjer, betalsystem och information kring hela resan. Inte bara i pilotform utan för normal användning. I och med införandet av låncykelsystemet Styr & Ställ har en dialog inletts med representanter för kollektivtrafik, bilpool och cykel för att undersöka möjligheterna att införa kombinerat reskort i Göteborg. Förhoppningen är att under 2012 genomföra ett test riktat till en avgränsad grupp användare.

Som steg två bör nya affärsmodeller studeras där andra aktörer än de som idag tillhandahåller transporttjänsterna är de som paketerar och marknadsför en utökad mobilitetstjänst till hushåll och företag. Tjänsterna kan vara anpassade efter hushållens livsstil och livssituation som innehåller det de behöver (småbarnsfamiljen, särbofamiljen, singelhushållet, aktiva pensionärsparet, snåljåpen, i stället för andrabilen etc). Hushållen och företagen köper trygghet att klara sitt resebehov, men det skapar samtidigt ett incitament för minskat resande genom att outnyttjad resebudget kan sparas viss tid eller växlas in till andra hållbara tjänster via upphandlade marknadspartners, till exempel hemkörning av livsmedel.

Möjligheten att samla flera restjänster på ett och samma fysiska kort har med framgång testats i flera andra europeiska städer.

Trafikkontoret har under 2012 fått i uppdrag att i samarbete med Kollektivtrafiknämnden och Västtrafik aktivt verka för ett kombinerat reskort som ger resenären möjlighet att åka kollektivt, hyra en cykel och poolbil. Även taxi är en självklar del i sådana multimodala resor.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborg & Co, Västra Götalandsregionen, Västtrafik

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Låga kostnader.

47. INITIERA PROJEKT FÖR UTVECKLING AV E-HANDELSLOGISTIK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det ska vara lätt att leva utan bil i Göteborg. Elektronisk handel med dagligvaror behöver utvecklas så att distributionsfordon kan köra ut varor till kunden, istället för att kunden alltid måste ta sig till affären. Fler kan besöka varuhus och butiker för att välja produkt, medan hemleverans kan skötas av varudistributör. Vi ska initiera projekt i samverkan med branschorganisationer, företagarföreningar och affärer för att stödja en sådan utveckling.

Dessutom ska vi utreda möjligheten att kombinera bygglov och planärenden med överenskommelser om att företag som bedriver handel i affärsområden och köpcentra utvecklar sitt utbud av elektronisk handel och samordnar varudistributionen till köpare. Arbetet med denna åtgärd kan ske inom ramen för gröna transportplaner.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor.

48. BYGG ETT CYKELRESECENTRUM

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vid Centralstationen ska vi bygga en bevakad cykelparkering, gärna under tak, som även erbjuder mervärden i form av till exempel service, uthyrning och försäljning. Det finns även behov av möjlighet att förvara cykeln säkert under natten, låsbara boxar som går att hyra är en möjlighet. Här måste det också vara möjligt att hyra cykel under en lite längre period för dem som kommer hit för att cykelturista.

Trafikkontoret har sedan några år tillbaka ett politiskt uppdrag att se över situationen vid Centralstationen gällande cykelförvaring. Det som hittills har varit de största hindren är svårigheter att hitta lämpliga lokaler eller platsmark för nybyggnation då det är flera andra stora infrastrukturprojekt på gång i samma område. För närvarande finns projektet inom C2013 som innehåller cykelåtgärder inför start av trängselskattesystemet.

Byggnadsnämnden är ansvarig för att ta fram en detaljplan som möjliggör detta.

EFFEKT

Bättre möjligheter till att pendla med olika transportmedel.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor.

49. BYGG EN GÅNG- OCH CYKELBRO ÖVER ÄLVEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Tillgängligheten för cyklister och fotgängare över Göta älv kan förbättras betydligt genom att vi anlägger en lågbro över älven. Förbättrade möjligheter att cykla och gå över älven avlastar dessutom kollektivtrafiken. Därför ska vi bygga en lågbro för gång- och cykeltrafik till Frihamnen i Östra Hamngatans och Avenyns förlängning.

Den nya Göta älvbron planeras med en segelfri höjd på 13,0 meter över medelvattenytan, vilket är en sänkning från dagens 19,5 meter över medelvattenytan för den befintliga älvbron. Trots detta kommer ramplutningarna på den nya bron att vara brantare än på den befintliga, beroende på valet av kortare ramper. På vissa delar kommer lutningen att uppgå till cirka sex procent, vilket för gång- och cykeltrafikanter är en mycket dålig standard, även om den totala höjden som skall ”övervinnas” är lägre än tidigare. Viss kompensation kommer att kunna erhållas genom att bron förses med hissar (både för cyklister och gående) vid kajkanterna.

Med syftet att skapa ökade möjligheter för alla att röra sig friare över älven, öka tillgängligheten och minska älvens barriäreffekter, föreslås en öppningsbar lågbro över älven för gång- och cykeltrafikanter i närområdet nedströms den nya Göta älvbron. Det är viktigt att placeringen av bron görs med ett helhetsperspektiv och ett stråktänk till övriga delar som ska utvecklas och befintlig stadsbebyggelse.

Gång- och cykelbron möjliggör en bättre och attraktivare kommunikation över älven med mindre trafikbuller och luftföroreningar än uppe på den nya Göta älvbron. Lågbron förenar närområdena på bägge sidor om älven och blir en viktig länk i den framtida Centrala Älvstaden. Genom förbättrad tillgänglighet och större rörlighet inom området ökar också möjligheten för etablering av butiker, restauranger med mera. Brons passage över älvsnittet är cirka 230 meter. Farledsbredden bör väljas minst samma som för den nya Göta älvbron, cirka 30 meter. Den segelfria höjden bör studeras i spannet 4 – 8 meter över medelvattenytan. Små lutningar liksom korta ramper på landsidorna bör naturligtvis eftersträvas. Vad som är lämpligast får närmare studier avgöra tillsammans med valet av exakt läge för bropassagen över älven.

Arbetet med den nya gång- och cykelbron påbörjas när tillstånden för nya Göta älvbron är klara.

Åtgärden finns också i Vision Älvstaden.

EFFEKT

Antalet cyklister som i ett första skede förväntas använda bron bedöms vara mellan 2500 -3500 st/var dag under sommarhalvåret, varav huvuddelen tros komma från Göta älvbron. I takt med utbyggnaden av Hisingssidan bör antalet öka markant. Gångtrafikanternas antal är svårare att bedöma men förväntas på sikt bli stort, då områdena närmast bron på norra älvstranden (Frihamnen och Ringön) ligger inom gångavstånd från Centralen/Västlänken samt spårvagns- och busshållplatserna vid Nordstan och Nils Ericssonsplatsen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden, Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Hamn, Älvstranden Utveckling

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden.

50. BYGG CYKELFARTSGATOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

En cykelfartsgata är en gata där man blandar cyklister med bilister och bilisterna måste anpassa sig till cyklisternas hastighet. Cykelfartsgata kan jämföras med gångfartsgata. Bilar får köra där, men det är på cyklisternas villkor.

I det pågående arbetet med en ny cykelplan för Göteborg kommer flera områden att pekas ut som lämpliga cykelfartsgator.

Nuvarande lagstiftning tillåter inte att begreppet cykelfartsgata används för att skylta en ombyggd gata. Tills vidare används därför begreppet cykelanpassad stadsgata.

EFFEKT

Bättre framkomlighet för cyklister

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden,
Byggnadsnämnden, fastighetsägare

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor.

51. BYGG SUPERCYKELBANOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Fler och fler göteborgare vill och bör arbetspendla med cykel, men hittills har inte mycket gjorts för att underlätta detta. Därför ska vi bygga breda cykelbanor till i första hand bostadsområden i ytterområdena men även till kranskommunerna. Dessa supercykelbanor ska vara huvudstråk för cykling till och genom staden och underlätta för snabb och smidig cykelpendling. Supercykelbanorna ska vara separerade från gångtrafikanter. Liknande exempel finns i andra länder till exempel USA och Danmark. Mellan Malmö och Lund byggs just nu en supercykelbana.

Västsvenska paketet löser inte pendlarsituationen inom Göteborg. I princip hänvisar Västtrafik de boende i Göteborgs ytterområden till cykel när de klagar på kollektivtrafiken. Generellt är det en bra uppmaning, men då behöver också staden täcka upp med bra cykelmöjligheter för dessa pendlare.

Detaljutförande av denna åtgärd görs inom ramen för den cykelplan som är under framtagande.

Förslag på möjliga sträckor för supercykelbanor:

- Utby-Centrum
- Munkebäck-Centralstationen (via Olskroken)
- Öckerö-Göteborg (väg 155)
- Kungälv-Göteborg (E6)
- Partille-Göteborg (E20)
- Härryda-Göteborg (rv 40)
- Mölndal-Göteborg (Mölndalsvägen)
- Kungsbacka-Göteborg (158)
- Göta älvbron – Hjalmar Brantingsplatsen - Wieselgrensplatsen

EFFEKT

Snabb och smidig cykelpendling.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Göteborgsregionens kommunalförbund, Trafikverket

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tio miljoner kronor.

52. SKAPA FLER CYKELPARKERINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

I Göteborg har vi hittills mest satsat på cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafikhållplatser. Nu behöver vi även förbättra möjligheten att parkera cykeln på gator, i anslutning till exempelvis affärer, museer, biografier och restauranger.

I dagsläget finns två olika möjliga lösningar. En lösning är cykelställ för två-tre cyklar som affärsinnehavare kan köpa och märka upp och ställa på trottoaren utanför. Detta är vanligt i Köpenhamn. En annan lösning är att ta en parkeringsplats för bil (gatumarksparkering) och omvandla till cykelparkering. Detta finns till exempel i cykelstaden Portland och kallas Bike Corral. På vissa platser kan det även finnas behov av låsbara cykelboxar.

Detaljutformning av denna åtgärd görs inom ramen för den cykelplan som håller på att tas fram.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Göteborgslokaler, Higab, Parkeringsbolaget, Gemensam byggprocess

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tio miljoner kronor.

53. FÖRBÄTTRA FRAMKOMLIGHETEN FÖR CYKLISTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Grön våg för cyklister finns i ett flertal städer och är en viktig symbolfråga när det handlar om att prioritera cykel framför till exempel bil.

Frågan om grön våg i Göteborg har utretts grundligt av Trafikkontoret under 2010. Den utredningen visade på svårigheter för att genomföra detta främst till följd av att kollektivtrafiken, enligt politiska beslut, har främsta prioritet i signalreglerade korsningar. Det finns dock andra sätt att öka framkomligheten för cyklister. Trafikkontoret arbetar kontinuerligt med att hitta sätt för att underlätta för cyklister i samband med signalreglerade korsningar. Till exempel testas en ny metod under 2012/2013 vid en korsning på stomcykelnätet.

Vi ska jobba aktivt för att öka framkomlighet och flöde för cyklister, särskilt i förhållande till bil och där ingen konflikt med kollektivtrafik finns.

Detaljutförande av denna åtgärd görs inom ramen för den cykelplan som är under framtagande.

EFFEKT

Bättre framkomlighet för cyklister

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Totalt miljoner kronor.

54. VERKA FÖR MÖJLIGHETEN ATT TA MED CYKEL I KOLLEKTIVTRAFIKEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det är viktigt att kopplingen mellan cykel och kollektivtrafik stärks. Ett sätt att öka kollektivtrafikens attraktivitet är att underlätta för att ta med cykeln på kollektivtrafikresan. I stadstrafik finns risk att restiderna förlängs om vanliga cyklar tillåts eftersom de behöver lastas i separata delar av bussar och spårvagnar och tar mycket plats. Men i vissa situationer kan det vara extra viktigt att det finns möjlighet att ta med cykeln inom kollektivtrafiken. Detta gäller dels för långväga cykelpendlare och dels för de som vill cykelturista i Göteborgs omgivning. Idag är det möjligt att ta med cykeln på pendeltåg och på landsvägsbussar i mån av plats. Däremot behöver man betala en tilläggsavgift på 30 kronor för att ta med cykeln på pendeltåget.

Vi ska verka för möjligheten att ta med cykel kostnadsfritt på viss kollektivtrafik.

Andra länder och städer som kan vara goda exempel är Danmark, Innsbruck, Boston, Stuttgart, Magdeburg och Harz.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Västtrafik

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Upp till en miljon kronor.

55. FÖRBERED FÖR ETT NYTT LÅNECYKELSYSTEM

SYFTE OCH BESKRIVNING

I god tid innan avtalet om Styr och Ställ går ut behöver vi fundera på hur vi vill att nästa generation lånecyklar ska se ut i Göteborg. Ett utökat system kommer att möta andra typer av utmaningar än det nuvarande och kan därför inte se ut på samma sätt som det gör nu. Vi ska därför förbereda för ett nytt lånecykelsystem som har hög flexibilitet och kan utökas stegvis.

Staden har avtal med JCDecaux fram till 2017 för lånecykelsystemet "Styr och ställ". Avtalet gäller 60 stationer. Vi behöver i god tid börja förbereda oss för ett nytt system som inte är begränsat till endast 60 stationer, och framför allt måste Hisingen också få tillgång till ett välfungerande lånecykelsystem. Men det är sannolikt inte ändamålsenligt att tillhandahålla lånecyklar i hela staden. Om hela staden ska täckas in med stationer kan kostnaderna bli höga, samtidigt som behovet av korta cykelturer är mindre i de yttre delarna av staden. Trafikkontoret har ett uppdrag att utöka systemet samt att se över funktionen av systemet. I det innefattas bland annat om Göteborg Stad ska fortsätta med ett reklamfinansierat system.

Ett utökat system kommer att möta andra typer av utmaningar än det nuvarande och därför behöver/kan det inte se ut på samma sätt som det gör nu. Det händer mycket inom det här området i Europa och det är viktigt att ta till sig erfarenheter från andra städer och inte låsa in sig i gamla lösningar. En lösning är att satsa på ett mobilt lånecykelsystem liknande OpenBike i Köpenhamn. Idén innebär att dagens system med fasta stationer utvecklas till ett flytande system där man kan söka och boka närmaste cykel via mobilen och sedan lämna cykeln där det passar användaren bäst. Detta system kan sedan vidare integreras för att omfatta kollektivtrafik och bilpool.

Göteborgsregionens kommunalförbund föreslår en lösning som gör det möjligt att cykla över kommungränser, i första hand i storstadsområdet (Partille, Mölndal). Alternativt, att enligt samma koncept som bilpooler möjliggöra en utveckling i av ett lånecykelsystem i flera av regionens tätorter för att möjliggöra användning av lånecykel hela resan, att pendlare kan ta en cykel till stationen i sin kommun, sedan kollektivtrafik och sedan cykeln igen.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

JCDecaux, Västtrafik

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Totalt miljoner kronor.

56. TILLÅT CYKLING PÅ VÄGBANA ÄVEN OM DET FINNS CYKELBANA

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag är det som cyklist inte tillåtet att cykla på vägbanan om det finns en intilliggande cykelbana. För alla de cyklister som vill cykla fort och använda cykeln som ett alternativ till bilen är detta mycket hämmande, då Göteborgs cykelbanor inte är gjorda för att cykla fort. Vidare skulle en sådan lösning avlasta befintliga cykelbanor som börjar bli trånga av det ökande antalet cyklister. De cyklister som vill cykla i en beskedligare hastighet känner sig tryggare när de slipper cyklister som prioriterar fart!

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Uppgift saknas.

57. UTVECKLA CYKELRESEPLANERAREN FÖR MOBILA APPLIKATIONER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det är cyklisterna som är ute på cykelvägarna och som ser vad som skulle behövas förbättras. Det kan handla om exempelvis skador i körfältet, otydlig skyltning, grenar som sticker in i körfältet, stora vattenpölar, dåliga lösningar mm.

Vi ska utveckla mobila informationstjänster som underlättar för cyklister att finna snabba och säkra cykelvägar. Trafikkontoret kommer under 2013 att lansera en mobilapplikation för felanmälan.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor.

58. SAMORDNA OCH FÖRBÄTTRA DRIFT OCH UNDERHÅLL AV CYKELBANOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Inom Göteborgs Stad finns cirka 470 kilometer cykelbana i det övergripande nätverket. Det är Trafikkontoret som har ansvar för drift och underhåll av de flesta medan en mindre mängd sköts av Park- och Naturförvaltningen till exempel cykelbanor som sträcker sig genom parker och grönområden. Trafikkontoret och park- och naturförvaltningen har olika krav på sina entreprenörer vilket, ur ett medborgarperspektiv, resulterar i en oförklarlig skillnad i drift- och underhåll längs med stadens cykelvägnät.

I takt med att de tekniska förvaltningarna handlar upp samordnade skötselentreprenader så får alla gång- och cykelbanor löpande en gemensam standardnivå för vinterväghållning.

Trafikkontoret har idag regelbunden maskinsopning av sina cykelbanor under sommarhalvåret, vilket ger en större renhet och även bättre cykelförhållanden. Detta saknar park- och naturförvaltningen på sina gångstråk. Om man önskar en enhetlig standard för detta krävs det en utökad satsning för att park- och naturförvaltningen ska kunna införa maskinsopning i motsvarande omfattning.

Åtgärden handlar om att dessa två förvaltningar ska komma överens om en gemensam ambitionsnivå och gemensamma riktlinjer till sina entreprenörer. Den handlar också om att samordna skötsel av vegetationen intill cykelbanorna. Samarbete mellan förvaltningarna är viktigt för att få en skötsel som ger vackra miljöer och sikt längs stråken.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Kräver extra kostnader. Upp till 2,5 miljoner kronor.

59. FÖLJ UPP OCH UTÖKA PRIORITERAD VINTERVÄGHÅLLNING AV VIKTIGA CYKELBANOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Som en följd av att fler och fler inser cykelns fördelar som ett snabbt och smidigt transportmedel blir vintercykling allt vanligare i Göteborg. Vi behöver möta denna förändring genom att i större utsträckning prioritera cykelbanorna vid snöröjningen.

Målsättning från och med vintersäsongen 2012/2013 är att stomcykelnätet ska vara fritt från snö och is. Denna nya målsättning ska följas upp och utökas kommande vintersäsonger.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Entreprenörerna som sköter snöröjningen

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor per år.

60. GÖR DET ATTRAKTIVT OCH SÄKERT ATT CYKLA TILL SKOLOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det har gjorts och görs löpande åtgärder för att öka trafiksäkerheten för barn. Men för att fler ska cykla till skolan istället för att bli skjutsade i bil behövs bättre cykelparkeringar vid skolorna. Dessutom behövs bättre cykelvägar in mot skolorna. För att förbättra trafiksäkerheten vid skolorna ska vi inventera cykelmiljön kring tio skolor per år och förbättra den vid fem per år.

Frågan om cykelparkering är viktig att bevaka i detaljplaneskede då vi idag har svårt att skapa cykelparkering under tak på grund av begränsade byggrätter och prickmark, det vill säga mark som inte får bebyggas.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden, Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor samt fler kundprojekt avseende cykelparkeringsplatser.

61. TA FRAM EN FOTGÄNGARPLAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Trafikstrategin lyfter upp fotgängarens betydelse i staden och transportsystemet på flera olika nivåer. För att realisera den potential som ligger i ett ökat transportarbete till fots är det nödvändigt att ta fram en plan för vad som behöver göras, när och hur. Vi ska därför ta fram en fotgängarplan för Göteborg.

Andelen fotgängare uppgick i resvaneundersökningen 2005 till 15 procent. Under 2011 genomfördes en ny resvaneundersökning och resultatet från den kommer att redovisas under våren 2012. Fotgängares behov och villkor likställs ofta med cyklisters, som i mångt och mycket stämmer överens, men inte alltid.

Syftet med en fotgängarplan är att lyfta fram fotgängarna i stads- och trafikplaneringen, samt att bidra till stadens strävan att bli hållbar och livfull.

Stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Vision Älvstaden tog under 2011-2012 fram en stadslivsanalys för centrala Göteborg med samma syfte som den föreslagna fotgängarplanen. Analysen beskrev dagens stadsliv och dess förutsättningar och lade fram tio generella rekommendationer för att stärka stadslivet. Fotgängarplanen borde kunna utgå från denna stadslivsanalys och konkretisera rekommendationerna. Planen bör lämpligen arbetas fram gemensamt med övriga trafikslag för att direkt kunna hantera intressekonflikter och kompromisser om stadsutrymmet. Detta för att uppnå en god helhetslösning i nyttjandet av stadsrummet.

Behovet av en fotgängarplan har identifierats inom arbetet med trafikstrategin.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden, Stadsdelsnämnderna, Kulturnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor.

62. SKAPA FLER GÅNGFARTSGATOR I CENTRUM

SYFTE OCH BESKRIVNING

I tätbebyggda delar av staden ska bilar köra i en hastighet som gör stadsmiljön anpassad efter de gåendes villkor. Därför ska vi omvandla fler gator i centrum till gångfartsområden. Det gör staden öppen och inbjudande för gång och cykeltrafik.

Ett antal gator inom vallgraven, väster om Östra Hamngatan, har under de senaste åren gjorts om till gångfartsgator. Ett planarbete pågår för att fortsätta med Kyrkogatan och Drottninggatan öster om Östra Hamngatan. Det finns potential för gångfartsområden i hela stenstaden. I planarbetet för upprustning av Avenyn behandlas även de omkringliggande gatorna ur denna aspekt. Det pågår också ett arbete med stadslivsanalys som är intressant för åtgärden.

Det är viktigt att göra en avvägning mot kollektivtrafiken - gångfartsgator får inte missgynna kollektivtrafiken.

Syfte med åtgärden är att minska halterna av partiklar och kvävedioxid för att förbättra livsmiljön i city.

EFFEKT

Åtgärden kan ge många positiva effekter som exempelvis minskade halter av partiklar och kvävedioxid, ökad omsättning för handel och högre markvärden i omgjorda områden, ökad attraktivitet i centrum med högre stadsmiljövärden, bättre förutsättningar för gående och cyklister, ökad trafiksäkerhet när bilismen sker på gåendes och cyklisters villkor, bättre stad ur barnperspektivet, minskat buller samt förbättrad kvalitet på dagvatten och avloppsslam.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Fastighetsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Totalt miljoner kronor.

63. STÄRK GÅNGSTRÅK I CENTRALA GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska stärka och skapa fler gångstråk i centrala Göteborg. Huvudsyftet är att komplettera och avlasta kollektivtrafiken i de centrala delarna av staden.

Resor med kollektivtrafik innefattar minst två gång- eller cykelresor. Alla hållplatser i kollektivtrafiken är därför målpunkter för fotgängare. Det ska vara lätt och tryggt för alla att ta sig till kollektivtrafikens hållplatser till fots.

Särskilt behövs genare och attraktivare gångstråk mellan närliggande kollektivtrafikknutpunkter som exempelvis Brunnsparken, Kungssportsplatsen, Drottningtorget/Nils Ericsonsterminalen och Heden men även till framtida knutpunkter så som Västlänkens stationer. Gångstråk gör det enklare och mer attraktivt att gå korta sträckor för att göra byten i kollektivtrafiken. Då minskar antalet resenärer som reser en eller två hållplatser för sedan göra ett nytt byte, och kollektivtrafiken kan minska uppehållstiderna för att släppa av och på dessa resenärer. Resandet mellan dessa centrumpunkter blir snabbare och det ökar ytterligare attraktiviteten för resor med kollektivtrafik genom centrum. Att flytta ut kollektivtrafiken på fler och mer attraktiva knutpunkter, samtidigt som man skapar tydliga gångstråk mellan, minskar också kollektivtrafikstråkens barriäreffekt för fotgängare.

Att röra sig till fots ger också bra förutsättningar för möten och social interaktion. Att förbättra förutsättningarna för fotgängare har därför ett egenvärde för en stad som önskar ett rikt stadsliv. Staden ska byggas samman med finmaskiga, varierade och sammanhängande gatunät med småskalig struktur. Gator i den centrala staden bör utformas så att gångtrafik prioriteras samtidigt som övriga trafikslags behov av framkomlighet vägs in. Det skapar fler och mer integrerade allmänna platser och fler offentliga rum öppna för alla. Bättre strukturella förutsättningar att röra sig i staden medger också ett rikt och mer dynamiskt stadsliv på fler ställen och potentialen för fler bra affärlägen ökar.

Förbättrade gångstråk ökar tillgången till nära service, handel, mötesplatser och vardagliga funktioner vilket minskar behovet av korta bilresor.

EFFEKT

Större andel fotgängare. Resor till fots utgör en större andel av resorna i Göteborg. Kompletterar och avlastar kollektivtrafiken i de centrala delarna av staden. Binder samman kollektivtrafik hållplatser. Fler kollektivtrafikresenärer (bytesmöjligheterna ökar). Minskar bilbehovet. Mindre utsläpp och buller. Attraktivare stadsliv/berikar stadslivet.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Älvstranden Utveckling, Park- och naturnämnden med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tio miljoner kronor.

64. STÖTTA BILPOOLSUTVECKLINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Att vara medlem i en bilpool är många gånger ett mycket bra alternativ till att äga en egen bil. Vi ska aktivt stödja bilpoolsutvecklingen enligt åtgärderna i den bilpoolsstrategi som kommunfullmäktige antog 2012.

Det arbete trafikkontoret, Gatubolaget och flera stadsdelar redan bedriver på området behöver fortsätta. Vi ska dessutom satsa på ytterligare marknadsföring av bilpooler för att få fler göteborgare att välja detta alternativ istället för att ha egen bil. Vi ska inte gynna enskilda näringsidkare genom att marknadsföra kommersiella bilpoolstjänster. Vi bör dock vara mer innovativa och marknadsföra nyttan med bilpoolen – både inom stadens egna verksamheter och i hela Göteborgssamhället. Arrangemang som till exempel Trafikantveckan och Streetsmartfestivalen är lämpliga arenor för ändamålet.

EFFEKT

Fler göteborgare anslutna till bilpool. Enligt Trafikverkets studie (Utvärdering av effektsamband för bilpool) minskar en bilpoolsmedlem sina koldioxidutsläpp med 500 kg per år och varje bilpoolsbil minskar koldioxidutsläppen med 8500 kg per år.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Gatubolaget

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Låga kostnader.

65. UTRED HUR KAPACITETEN MED KOLLEKTIVTRAFIK KAN HÖJAS I CENTRALA STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ytterligare stora kollektivtrafikinvesteringar utöver Västsvenska paketet kommer att vara nödvändiga om stadens miljö- och tillgänglighetsmål ska nås. Det är högst sannolikt att någon form av kapacitetsstarkt system som exempelvis automatbana behövs för att kunna komplettera dagens system med spårvagn och buss. Exakta sträckningar och systemlösningar ska utredas samlat och i samråd med övriga berörda aktörer, till exempel Västra Götalandsregionen och Västtrafik eftersom trafikkontoret inte har egen rådighet i frågan. Spårinvesteringar ingår som en del av kollektivtrafikkostnaden och bekostas av Västra Götalandsregionen.

Utredningen ska ge svar på hur en väsentligt höjd kapacitet mellan exempelvis Ullevi och Järntorget samt Korsvägen och Eriksberg ska kunna nås och vilken finansiering som krävs. Utredningen bör också utgå från trafikstrategins slutsatser.

Åtgärden behöver koordineras med utvecklingen av Älvstaden.

EFFEKT

Utredningen är en stödjande åtgärd.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Älvstranden Utveckling, Västtrafik, Västra Götalandsregionen

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Utredning kräver låga kostnader. Föreslagna åtgärder beräknas uppgå till tiotals miljarder kronor.

66. UTRED FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ATT BYGGA LINBANA

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ytterligare stora kollektivtrafikinvesteringar utöver Västsvenska paketet kommer att vara nödvändiga om stadens miljö- och tillgänglighetsmål ska nås. Vi ska göra en förstudie kring möjligheten att bygga linbana som ett komplement till kollektivtrafiken i Göteborg. Linbanor kan ta oss över älven och förbinder Hisingen med fastlandet, men kan också knyta ihop stadsdelar i nordöstra Göteborg samt Gullbergsvass och Stampenområdet.

Förstudien ska utgå från trafikstrategins slutsatser och kommer fokusera på att svara på frågorna om linbana verkar vara en bra idé, vilka behov den skulle kunna möta, vad som behövs för att det skulle vara lagligt att uppföra en linbana som del av ett urbant kollektivtrafiksystem och hur en planerings- och genomförandeplan fram till 2021 skulle kunna se ut tidsmässigt och kostnadsmässigt.

Åtgärden finns också i jubileumsplanen för Göteborg 2021.

EFFEKT

Utredningen är en stödande åtgärd.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Stadsdelsnämnder, Västra Götalandsregionen, Västtrafik.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Hanteras inom arbetet med jubileumsplanen för Göteborg 2021.

67. VERKA FÖR ATT INKLUDERA FRI KOLLEKTIVTRAFIK I EVENEMANGSBILJETTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

De infrastrukturmässiga förutsättningarna för att åka kollektivt till och från evenemang är bättre i Göteborg än i många andra städer. För att stärka Göteborgs position som en mötes- och evenemangsstad och samtidigt kunna öka kollektivtrafikens marknadsandel vill vi genomföra ett pilotförsök där färdbevis för kollektivtrafiken ingår i biljetten till vissa evenemang. Vi har inte rådighet över kollektivtrafikens biljettsystem och därför måste åtgärden genomföras i samverkan med Västtrafik.

Erbjudandet ska gälla för kollektiva resor såväl inom Göteborgs kommun som till och från kranskommunerna. Trots att majoriteten av de nya kollektivtrafikresenärerna antagligen kommer resa inom Göteborg är det viktigt att även kommunöverskridande resor finns med. Anledningen är att en stor andel av dem som besöker evenemangen kommer från kranskommunerna och det är även den besöksgrupp som ökar mest.

I andra hand kan erbjudandet även gälla besökare till mässor och hotell.

Göteborg & Co har jobbat länge för att nå framgång i frågan, framför allt när det gäller en del specifika evenemang. Finansieringsfrågan är en springande punkt. Här krävs politiska beslut och/eller kreativa lösningar på finansieringen.

Åtgärden stärks av projektförslaget ”Smart trafik” inom Göteborg 2021.

EFFEKT

Erbjudandet om fri kollektivtrafik förväntas leda till att upp till 20 procent av bilisterna till GotEvents evenemang byter färdmedel från bil till kollektivtrafik. En strategiskt viktig åtgärd för mötes- och evenemangsdestinationen Göteborg som ger effekt på flera plan; ökat kollektivt åkande, känslan av en mer välkomnande stad (varumärkesbyggande) och som konkurrensmedel i värvandet av nya möten och evenemang.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Västtrafik, GotEvent, Göteborg & Co, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Främst för att utveckla tillämpliga affärsmodeller och biljettsystem.

68. ANVÄND FLEXLINJEN FÖR MINSKAT FRITIDSRESANDE MED BIL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Den anropsstyrda kollektivtrafiken ska utvecklas så att den till exempel kan kombineras med träningstider på olika idrottsanläggningar.

Färdtjänst är särskild kollektivtrafik för personer som på grund av olika funktionsnedsättningar har väsentliga svårigheter att resa med den allmänna kollektivtrafiken. Samtliga färdtjänstresor som utförs, oavsett vilket fordonsslag som används, är således att jämställa med kollektivtrafik. Resorna samplaneras oavsett om de sker med flexlinjebuss eller personbil och den resurshushållning som kan uppnås är främst avhängig samplaneringen av resorna, inte med vilket fordonsslag den aktuella resan sker. I första hand hänvisas färdtjänstresenärer till flexlinjen, under förutsättning att de bedöms klara detta utifrån sin funktionsförmåga. Flexlinjernas tider och områden utökas kontinuerligt, exempelvis har flexlinjen nyligen börjat köra på lördagar i en del områden.

Åtgärden innebär att den anropsstyrda trafiken ska utvecklas och kunna fungera som ett komplement till den ordinarie kollektivtrafiken, även för andra resenärer än de som idag utgör färdtjänstens kundkrets.

Träningstider, åtminstone för barn och unga, är som regel förlagda till eftermiddag/kvällstid, det vill säga efter skoltid. Dessa tider ligger generellt utanför de tidsramar som flexlinjen idag kör inom. Flexlinjens tider behöver därför utökas. Dessutom behöver upplägget av flexlinjen förändras så att den anpassas efter vissa specifika hålltider.

Utvecklingen av den anropsstyrda kollektivtrafiken kan också få synergieffekter genom att färdtjänstresenärerna kan resa med flexlinjen även på kvällstid och att antalet färdtjänstresor i personbil därmed kan minska.

EFFEKT

Minskat fritidsresande med bil

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Färdtjänstnämnden

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Västtrafik

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser

69. ÖKA ÅTERANVÄNDNINGEN PÅ STADENS ÅTERVINNINGSCENTRALER

SYFTE OCH BESKRIVNING

En del av det som idag slängs på återvinningscentralerna hade kunnat gå till återanvändning. Det vet vi genom de undersökningar som har gjorts på kretsloppsparken. En studie visar att om vi hade kretsloppspark istället för återvinningscentraler så hade vi i Göteborg kunnat förebygga omkring 2200 ton avfall per år. Det motsvarar drygt fem procent av allt avfall som lämnas på Göteborgs återvinningscentraler. Möjligheten att lämna saker till återanvändning finns redan idag på återvinningscentralerna men vi tror att det kan bli mycket bättre och ambitionen bör höjas.

Vi ska därför skapa bättre förutsättningar för återanvändning. Varje återvinningscentral har sin specifika utformning vilket gör att möjligheterna för återanvändning behöver specialanpassas till respektive central. Där det är lämpligt kan vi utveckla en fullskalig kretsloppspark. I andra fall får vi se över hur vi på olika sätt kan underlätta för återanvändning.

Göteborgsregionens kommunalförbund poängterar att det kan vara bra att ha ett regionalt lokaliseringsperspektiv i åtanke vid planering av nya kretsloppspark. Idag finns möjligheten för ett flertal kommuner att besöka återvinningscentraler över kommungränserna, detta möjliggör kortare transporter med mindre miljöpåverkan och bättre service som resultat. Det är viktigt att beakta detta även vid planering av nya kretsloppspark så att man skapar bättre förutsättningar för ökad service och större miljövinster.

EFFEKT

Jämfört med konventionella återvinningscentraler skulle fem kretsloppspark varje år minska:

- Utsläppen av växthusgaser med 8 000 ton koldioxidekvivalenter, vilket motsvarar 2 600 bilar som kör 1 500 mil vardera
- Användningen av primärenergi med 31 000 MWh, vilket motsvarar uppvärmningen av 1 900 småhus

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Renova, Fastighetsnämnden, Trafiknämnden, Byggnadsnämnden, återvinningsorganisationer

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Giftfri miljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Investering: beror på plats. Bemanning: 1 miljon kronor per år och central. Kostnaden är endast uppskattad eftersom det först krävs att vi tittar på varje enskild återvinningscentral och ser till vilka förutsättningar som finns att förbättra just den platsen. Det kan handla om information, bemanning och mindre investeringar.

70. UTVECKLA MINIKRETSLOPPSPARKER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag har göteborgarna flera olika möjligheter att bli av med grovavfall. Återvinningscentralerna är den tjänst som ger bäst möjlighet till sortering men oftast krävs det att du har tillgång till bil. Vi ska skapa möjligheter för att det ska bli enklare att bli av med sitt grovavfall utan bil. Hur man ger göteborgarna möjlighet att lämna avfall utan bil behöver utredas ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Ett sätt är att utveckla små kretsloppsparkar eller mini-återvinningscentraler. Syftet med små kretsloppsparkar som i så fall på lämpligt sätt bör integreras i kvarteret är att underlätta för kommunmedborgarna att göra sig av med användbara saker till återanvändning och avfall till återvinning. Genom kretsloppsparkar kan vi, så som det är på Alelyckan idag med butiker, reparationsverksamhet och café, koppla ihop avfall med mervärden för ett specifikt bostadsområde. I Köpenhamn och Oslo finns redan flera kvartersnära miniåtervinningscentraler som är bemannade och som tar emot farligt avfall och mindre avfall. Det vore önskvärt om även kommunala verksamheter kan använda minikretsloppsparkerna eftersom behovet av avfallsutrymmen i vissa fall skulle minskas.

Ett annat sätt kan vara att utveckla fler tjänster för fastighetsnära hämtning av grovavfall och farligt avfall, eller ambulerande återvinningscentraler.

Ett möjligt hinder för åtgärden är att befintliga detaljplaner i vissa fall inte tillåter uppförande av miljöhus där marken är prickad eller planlagd som allmänplats. Stadsbyggnadskontoret har prövat placering av miljöhus på prickmark, men fått avslag av länsstyrelsen. En policy för vad som kan tillåtas har utarbetats internt. Den sträcker sig till att tre sopbehållare får ställas upp utan bygglov. När det gäller uppförande av större anläggningar som till exempel miljöhus eller miniåtervinningscentraler kan detta medföra att detaljplaner måste ändras, vilket är resurskrävande.

EFFEKT

Ökad återvinning, återanvändning och bättre hantering av farligt avfall. Varje minikretsloppspark skulle ytterligare öka återanvändningen i Göteborg. För varje ton avfall som förebyggs minskar koldioxidutsläppen med 3,6 ton.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Byggnadsnämnden, Trafiknämnden, Stadsdelsnämnderna, Renova, återbruksorganisationer

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Investering beror på platsen. Bemanning cirka 1 miljon kronor per år och plats.

71. VERKA FÖR SUBVENTIONERADE REPARATIONSTJÄNSTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska verka för att göra det billigare att utnyttja reparationstjänster så som cykelservice, skomakare, skraddare, möbelsnickare med mera. Även reparation av elektronik behöver bli billigare för att det ska bli mer attraktivt att utnyttja dessa tjänster. Minskad moms på reparationstjänster kan vara en väg att gå, avdrag liknande rut och rot ett annat.

EFFEKT

Ökat återbruk och ökad resurshushållning. Åtgärden ökar livslängden på varor, minskar konsumtionen och därmed mängden avfall.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. 200 arbetstimmar, 500 000 kr konsult.

72. INKLUDERA AVFALLSHANtering I DEN FYSISKA PLANERINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Avfallshanteringen har under de senaste åren börjat uppmärksammas mer som infrastruktur. Boverket konstaterar till exempel i en idébok om avfallshantering att de senaste årens utveckling inom området har påverkat bostäder och stadsmiljön. I den nya plan- och bygglagen pekas en god och rationell avfallshantering ut som ett viktigt allmänt intresse. Boverket menar att avfallshanteringen behöver uppmärksammas på ett tidigt stadium i den fysiska planeringen. I idéboken framhålls betydelsen av att väsentliga förändringar i avfallsplanen kommer till uttryck i översiktsplanen. Boverket föreslår att ett tematiskt tillägg om avfall görs till översiktsplanen.

Göteborgs Stad har i ett projekt arbetat med hur avfall hör hemma i översiktsplaneringen och dessa resultat ska tas omhand och implementeras i praktiken. Avfallets plats i den fysiska stadsmiljön är avgörande för att vi ska kunna nå de mål som är satta inom avfall och resurshushållning. När vi bygger staden måste vi se till att det finns lämplig plats för avfallets infrastruktur. Allt från stora anläggningar som försörjer hela regionen till det bostadsnära som ger service åt göteborgarna. Vid planeringen av nya bostadsområden ska vi redan i tidiga skeden fundera på hur avfallshanteringen ska se ut för området.

Vi kan börja med att ta fram kartunderlag för att identifiera stora samhällsviktiga anläggningar men också för att ge ett planeringsunderlag på detaljplanenivå för placering av till exempel återvinningsplatser. En handbok som förtydligar avfall i detaljplaneskedet kan också underlätta för handläggarna. Dessutom behöver processen kring avfallsfrågorna i den fysiska planeringen förbättras genom bland annat ökat samarbete. För att kunna skapa en robust avfallshantering kan framtagande av ett tematiskt tillägg eller liknande övergripande strategiskt dokument vara en möjlighet.

Göteborgsregionens kommunalförbund konstaterar att åtgärden är direkt kopplad till målet om robust avfallshantering i den regionala avfallsplanen (A2020). Här är det viktigt att även ta hänsyn till och identifiera det regionala planeringsbehovet. I flera fall finns förutsättningar för att effektivisera planeringen genom att titta bortom kommungränsen, ett exempel kan vara vid prioritering av nedlagda deponier eller lokalisering av omlastningsstationer. Här bör man kunna samordna och identifiera planeringsbehovet regionalt i högre grad.

EFFEKT

Ökad resurshushållning, robustare avfallshantering och bättre service.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden,
Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden,
Renova, Göteborgsregionens kommunalförbund

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

73. SKAPA FYSISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ÅTERBRUK OCH ÅTERANVÄNDNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Saker som är hela slängs! Vi lever i ett samhälle som köper nytt och slänger det vi inte längre behöver. Vi behöver skapa bostadsnära lokaler, som kan vara centrum för olika former av återvinning och återanvändning. Där ska man kunna lämna in kläder, prylar och material som man inte längre vill ha. På samma plats skulle det kunna finnas tillgång till hantverkare och reparationstjänster, exempelvis skomakare, skräddare, lagning och/eller uppgradering av hushållsmaskiner och elektronik. Vi ska uppmuntra till att starta "verkstäder" som erbjuder reparation som alternativ till att köpa nytt. Dessutom ska vi även ge plats för secondhand-butiker, klädotek, bibliotek, utlåning av verktyg, konstnärlig verksamhet med mera. Samverkan kan ske med exempelvis bibliotek och frivilligorganisationer.

Syftet är i första hand att öka resurshushållningen genom att återanvända mer och minska avfallsmängderna. Att skapa fysiska förutsättningar för återanvändning handlar om att gå mot en mer hållbar konsumtion och utgör en viktig del i kommunens miljömålsarbete.

Genom den verksamhet som Konsument och medborgarservice bedriver kan vi skapa tillfälliga fysiska förutsättningar under diverse arrangemang och event, samt marknadsföra och inspirera konsumenter att hitta andra verksamheter, samt verka för att fler liknande verksamheter kommer till. Under 2013 kommer förvaltningen sätta extra fokus på kläder och skor genom ett temaår.

Förebyggande av avfall bidrar till en effektivare användning av material och naturresurser.

Att förebygga uppkomsten av avfall genom återanvändning ger miljövinster som ofta är betydligt större än de miljövinster som genereras då ett avfall material- eller energiåtervinns. Detta beror på att avfallsledet endast kan kompensera för en del av den resursförbrukning och miljöpåverkan som uppstår vid nyproduktion. Återanvändning och förebyggande av avfall är ett prioriterat område både nationellt och inom EU. I EU:s avfallsdirektiv anger Avfallshierarkin att förebyggande av avfall och förberedelse för återanvändning prioriteras framför exempelvis energiåtervinning.

Trots att återanvändning och förebyggande av avfall är en grundpelare i både svensk och europeisk avfallspolitik fortsätter avfallsmängderna att öka. Om inte trenden bryts finns det risk att avfallsmängden i Sverige kan ha fördubblats till 2030.

I vissa områden har detta redan påbörjats, till exempel:

- Poseidon har någon form av återbruk som drivs av frivilliga hyresgäster i Backa och Brunnbo. I framtiden ser Poseidon någon form av återbruk i varje region.
- I Västra Hisingen finns fri återanvändning i form av att bostadsbolaget i fråga upplåter en lokal där hyresgästerna kan dela med sig av saker de inte använder. Kanske kan sådan verksamhet öka allteftersom, men det är viktigt att det hålls på en enkel nivå och inte kommersialiseras.

Dessutom deltar vi i projektet "Reuse" som drivs av Västra Götalandsregionen och SP.

EFFEKT

Att kvantifiera miljönyttan med att förebygga avfall och skapa förutsättningar för återanvändning är svårt på grund av att miljönyttan varierar beroende på vad som återanvänds. Tillverkning, användning och avfallshantering skiljer sig åt i stor utsträckning vilket gör det svårt att dra kvantitativa slutsatser utan att analysera vissa produktflöden. Dock kan det dras slutsatser från enskilda projekt som gjorts inom området. Exempelvis bedöms att Kretsloppsparken Alelyckan, genom att förebygga 360 ton avfall om året, resulterar i att utsläpp från växthusgaser som motsvarar 430 bilar som kör 1500 mil vardera undviks.

Många menar att återanvändning inte bara är positivt miljömässigt utan att det också bidrar till potentiellt lägre kostnader för samhället eftersom mindre mängder avfall behöver samlas in och behandlas. Ökade avfallsmängder ställer höga krav på infrastruktur, kostnader som framförallt lokala och regionala myndigheter för stå för och i slutändan kommunmedborgarna. Förebyggande av avfall öppnar också upp för nya affärsverksamheter i form av företag med sysselsättning inom förberedelse för återanvändning såsom reparation etc.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Framtiden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Renova, Göteborgslokaler Stadsdelsnämnderna, Nämnden för Konsument- och medborgarservice med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

74. ÖKA INSAMLINGEN AV TEXTILIER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Textilavfall är det avfall som, näst efter elavfall, står för störst utsläpp av växthusgaser per ton när man slår ihop produktion, utvinning och avfallshantering. Återanvändning innebär därför stora miljövinster. Vi ska därför öka möjligheten att lämna in kläder, textilier och skor för återanvändning.

Kretsloppskontoret har genomfört en enkät för att få reda på vad som krävs för att göteborgarna ska lämna mer kläder, textilier och skor till återanvändning istället för att slänga. Resultatet visade att det som i första hand skulle öka insamlingen är att göra det enklare att lämna in kläder. Det handlar om att skapa fler insamlingsmöjligheter och att invånarna ska få närmare till dessa. Fasta insamlingsplatser kan kompletteras med mobila möjligheter. Insamling kan också läggas närmare exempelvis köpcentra och alltså inte bara nära bostäder. Vi behöver till exempel se över rutiner kring vem som får bygglov och öka samarbetet med de organisationer som samlar in.

De mängder som samlas in måste sedan ha en lämplig marknad för återanvändning. Vi ska på lämpligt sätt bidra till att second hand-marknaden fungerar. En del textilier är trasiga eller för slitna för återanvändning och dessa bör återvinnas. Det pågår flera olika initiativ kring återvinning av textilier och vi bör följa den utvecklingen och stötta den forskningen som är relevant för Göteborg.

EFFEKT

Öka resurshushållningen, minska avfallsmängderna och begränsa klimatpåverkan. Om återanvändningen av textilier ökade med tio procent i Göteborg skulle koldioxidutsläppen minska med 7 000 ton.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Trafiknämnden,
Byggnadsnämnden, second hand-organisationer

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

75. UTÖKA KÄLLSORTERINGEN PÅ KOMMUNENS ANLÄGGNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi i Göteborgs Stad är huvudman för många stora publika anläggningar som museum eller idrottsanläggningar, där besökarna genererar stora mängder avfall. Idag är det många gånger svårt att som besökare sortera sitt avfall, därför bör staden möjliggöra källsortering av avfall på dessa anläggningar. Denna möjlighet bör även göras tillgänglig vid större evenemang i staden och i det offentliga rummet. Källsorteringen bör vara av samma typ och kännas igen även i dessa miljöer.

Stadens verksamheter bör fungera som en förebild för göteborgaren, något som även tas upp i planen för det prioriterade målet om ökad resurshushållning. Det är viktigt att sorteringen fungerar hela vägen ut det vill säga att avfallet blir tillräckligt rent för att kunna återvinnas. Genomtänkta och tydliga system samt bra information ökar chanserna för att det ska fungera bra. Erfarenheter av redan genomförda tester ska tas tillvara eftersom det är svårt att lyckas med källsortering på allmänna platser.

Det finns sedan tidigare en policy om avfallshantering på offentliga platser. Denna åtgärd kompletterar den policyn.

Ett hinder för åtgärden kan vara att verksamhetsutövaren inte har full rådighet över lokalerna. På många platser är bristen på utrymme ett problem och där behöver fastighetsägaren ta ansvar. Det är därför viktigt med samverkan mellan fastighetsägaren och verksamhetsutövaren.

EFFEKT

Mindre avfall till förbränning och ökad återvinning av material samt ökad resurshushållning.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Liseberg, GotEvent, Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Stadsdelsnämnderna, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden (Trygg, vacker stad), Göteborg & Co, fastighetsförvaltare

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Svårbedömt. Beror på verksamheternas olika förutsättningar.

76. ÖKA TILLSYNNEN AV VERKSAMHETERS AVFALLSHANTERING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Att titta på resurshushållning och källsortering ska utvecklas till att bli en självklar del när vi bedriver tillsyn hos olika verksamheter. Tillsynen ska vara kopplad till de största och viktigaste avfallsslagen. I detta ingår även att titta på byggavfall och farligt avfall.

Denna tillsyn sköts normalt av miljötillsynsavdelningen, men även livsmedelskontrollen borde kunna jobba mer med detta. Vi behöver utreda hur det kan gå till.

Det finns även förslag på förändringar i avfallstillsynen i den nationella avfallsutredningen som är ute på remiss. Utredningen som åtgärden syftar till bör ta hänsyn till de förslag som går igenom till följd av den nationella avfallsutredningen.

EFFEKT

Ökad resurshushållning

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

77. GÖR BIOENERGI AV STADENS BIOLOGISKA AVFALL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag har vi i Göteborg inget bra system för omhändertagande av det biologiska avfall som uppstår vid skötsel av gemensamma ytor såsom gräsklipp från vägkanter, sly från röjningsarbeten, löv med mera utan det är en resurs som slösas bort. Vi behöver ta hand om detta avfall på ett bättre sätt och omvandla det till bioenergi.

Det finns både för- och nackdelar med att avlägsna gräsklipp från vägkanter med mera. Å ena sidan kan biogasproduktionen av sådant material som är lättnedbrytbart i rötningsprocessen öka. Å andra sidan går man miste om den naturliga gödning och det bidrag av mullbildande ämnen som det innebär att gräsklipppet får ligga kvar och förmultna där det har klippts. Bioavfall från stadsmiljö, speciellt i vägkanter, riskerar också att innehålla förhöjda miljöstörande ämnen såsom tungmetaller och PAHer. Eftersom man vill återföra biogödsel från rötning till produktiv jordbruksmark, bör man utreda om det ur miljösynpunkt kan vara bättre att låta gräsklipppet ligga för att bidra med näringsämnen och mullbildande ämnen och inte riskera att sprida eventuella föroreningar bort från vägkanter till jordbruksmark där de gör mer skada.

Göteborg Energi har tidigare arbetat för att få igång en process, där sly och småträd som röjts förs till Sävenäs som biobränsle. För att genomföra åtgärden behövs ett samverkansprojekt mellan exempelvis Trafikkontoret, Park- och naturförvaltningen, Fastighetskontoret, Göteborg Energi och Gryaab.

EFFEKT

Effekten, uttryckt som ökad mängd närproducerat biobränsle kan uppgå till i storleksordningen 50-100GWh.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden, Fastighetsnämnden, Trafiknämnden, Gryaab, Renova, Lokalnämnden Trafikverket, Alla fastighetsförvaltande nämnder och styrelser

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Kräver extra kostnader. Park- och naturnämnden: För förvaltningen innebär detta investeringar som inte ryms inom ram: Specialmaskiner för slåtter med automatiskt upptag ca 2 mkr per fordon. Om kostnader för att lämna biologiskt avfall för biogasframställning uppstår ryms detta inte inom befintlig ram.

78. TA FRAM ÅTGÄRDER FÖR ÖKAD INSAMLING AV ELEKTRONIK OCH FARLIGT AVFALL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Farligt avfall som hanteras felaktigt kan medföra allvarliga konsekvenser för människa och miljö. Hushållens farliga avfall kan exempelvis bestå av färg, bekämpningsmedel, elektronikavfall, glödlampor och batterier. Visst farligt avfall; elektronikavfall, glödlampor och batterier, omfattas av producentansvar medan övrigt farligt avfall ligger under kommunens renhållningsansvar. En felaktig hantering av farligt avfall kan vara att avfallet, istället för att lämnas på anvisade samlingsplatser, slängs i hushållens kärl- och säckavfall eller hälls ut i avloppet. Vid felaktig förbränning kan de ge upphov till luftutsläpp och i avloppet kan de förorena slammet och försvåra arbetet med att få näringen i kretslopp. El- och elektronikavfall innehåller även värdefulla resurser som då går förlorade.

Göteborgs Stad har redan ett antal samlingsalternativ för farligt avfall förutom återvinningscentraler och miljöstationer. De största mängderna farligt avfall samlas också in av detta grundsystem men ändå hamnar flera hundra ton farligt avfall varje år på fel ställe. När kretslopp och vatten har frågat göteborgarna så är de inte nöjda med det system som finns idag.

Vi arbetar redan idag med att utveckla de tjänster, Farligt avfall-bilen och fastighetsnära hämtning, som vi erbjuder idag men det kommer att behövas mer för att nå de uppsatta målen. Nya och gamla samarbeten bör bli en nyckelfråga så som ökat samarbete med fastighetsägare och nya samarbeten med andra branscher. Vi behöver också sprida mer information om de tjänster som vi har och göra dem mer kända så att fler fastighetsägare erbjuder dem till sina hyresgäster. Det måste vara enkelt att bli av med det som är farligast för miljön.

Andra förslag till åtgärder att titta närmare på:

- Utöka den butiksnära insamlingen
- Se över möjligheter för hämtning hos villor
- Utbildning av fastighetspersonal
- Göra test med bra och säkra fastighetsnära system.
- Skärpa rutiner vid felsortering
- Ökad tillsyn

För att nya samlingslösningar för hushållens farliga avfall ska bli så effektiva som möjligt bör hänsyn tas till lokala förutsättningar såsom bebyggelse, boendestruktur och transporttillstånd. En lösning som passar ett område är inte nödvändigtvis lämpat för ett annat. Risker med ett visst samlingsystem bör också noga utvärderas.

EFFEKT

Desto mer farligt avfall som samlas in ju mer minskar risken för spridning av farliga ämnen i samhället och därmed riskerna för människor och miljö. En kvantitativ uppskattning på miljönyttan är svår att göra, men kvalitativt kan det konstateras att små mängder felaktigt hanterat farligt avfall kan ha stor betydelse för vår miljö. Som exempel kan det nämnas att en uppskattning är att om varje hushåll i Sverige skulle slänga en lågenergilampa om året i sin soppåse skulle 19-34 kilo kvicksilver kunna spridas i miljön.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Renova, Producenterna (Elkretsen)

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Utvecklingen bör ligga inom budget. Om vi ska skapa nya system så kan det vara extra kostnader för investering och drift men dessa går inte att beräkna nu.

79. TA FRAM EN GEMENSAM INRIKTNING OM SLAMANVÄNDNING FÖR HELA GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Genom att föra in gödselmedel från andra delar av världen ökar vi den totala mängden fosfor och kväve i staden och därmed risken för övergödning av sjöar och vattendrag. Den mängd fosfor och kväve som staden producerar borde komma till nytta för produktiv mark och jordbruksmark, istället för att använda konstgödsel från andra delar av världen. Genom att använda lokalt producerade näringsämnen kan vi sluta kretslopp, minska inflöde av fosfor och kväve från konstgödsel, samt minska brytandet av den ändliga resursen fosfor. Med lokalt producerade näringsämnen menar vi här avloppsslam, rötat matavfall samt samrötat avloppsslam och matavfall.

Genom att samla de förvaltningar och bolag som använder gödselmedel i sin verksamhet ska vi öka kunskapen om de alternativ som finns till konstgödsel och diskuterar för och nackdelar med de olika alternativen samt komma fram till en gemensam inriktning på användning av gödningsmedel och slamanvändning. Med arbetet ska vi öka andelen lokalt producerade näringsämnen på kommunal mark. Förutom att jobba med att sluta kretslopp och minska inflödet av näringsämnen från andra källor behöver vi även minska negativ miljöpåverkan från gödning av mark genom de mindre nyttiga ämnen som metaller som både slam och annan gödning alltid innehåller.

En viktig aspekt att ta hänsyn till är att slam, förutom fosfor, innehåller andra ämnen som är bra ur växtnäringssynpunkt. Det innehåller mullbildande ämnen, kväve, kalium, svavel och mikronäringsämnen vilket alla bidrar till kretslopp och god växt.

Den gemensamma inriktningen bör grunda sig på utredningen "Systemstudie avlopp".

EFFEKT

Förstärkning av det lokala kretsloppet av näringsämnen, fosfor och kväve. Dessutom ökar avsättningen av slambaserade jordprodukter inom Göteborgs Stad. Det i sin tur minskar användningen av handelsgödsel vilket är positivt både för att minska övergödningen och för att öka resurshushållningen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Gryaab, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden, bostadsbolag

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

80. ARBETA FÖR HYGIENISERING AV AVLOPPSSLAM

SYFTE OCH BESKRIVNING

När avloppsslam används som gödsel eller för att tillverka jordprodukter finns det en liten risk att smittämnen sprids. För att förhindra detta finns det idag krav på kontroll och skyddsåtgärder. Naturvårdsverket har i sitt förslag till ny slamförordning föreslagit ytterligare åtgärder för att hygienisera slammet. Reglerna för denna hygienisering är ännu inte klara.

Vi ska jobba för att hygienisera avloppsslammet i Göteborg med syftet att minska en eventuell risk för spridning av smitta. Vi levererar redan nu avloppsslam till odlad mark, men i mycket liten omfattning. 2011 var det cirka en procent av den totala produktionen. Efter ytterligare hygienisering bör avloppsslam kunna användas som näringstillförsel på stadsnära odlingar.

Idag hygieniseras slammet från Göteborg genom långtidslagring, som är den enklaste formen av hygienisering. Vilken teknik som kan komma att behövas till följd av de nya reglerna utreds för närvarande, upphettning är ett av de möjliga alternativen.

Genomförande av hygienisering i full skala är beroende av de nya regler som Naturvårdsverket håller på att ta fram. Om Gryaab skall investera i hygienisering är det viktigt att vi anser att det är hållbart att sluta kretsloppet genom att erbjuda REVAQ-certifierat avloppsslam för jordbruksanvändning i enlighet med aktuell lagstiftning och som konsekvens av stadens utredning ”Systemstudie Avlopp”. Hur slammet skall användas påverkar hur hygieniseringen bäst bör genomföras.

EFFEKT

Genom att hygienisera avloppsslammet får vi bättre kontroll på smittämnen och kan förhoppningsvis få högre acceptans för avloppsslammet och kunna återföra mer av näringsämnena i avloppet till jordbruket.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Gryaab

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Naturvårdsverket

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram. En anläggning för hygienisering av avloppsslammet kan kosta så mycket som 100 000 000 kr i investeringskostnader. Dock är detta inom ramen för Gryaabs långtidsplan och långtidsplanen för utvecklingen av VA-taxan.

81. UTRED HUR MILJÖKVALITET KAN SÄKERSTÄLLAS I NYPLANERADE OMRÅDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vid planläggning av nya områden sker ofta en påverkan på miljön och det krävs inte sällan åtgärder utanför det faktiska planområdet för att säkra en god boendemiljö. I planeringsprocessen försöker vi se till att denna påverkan blir så liten som möjligt, vilket vi reglerar i ett antal olika dokument. Olika frågor regleras i olika dokument och avtal (men vissa frågor kommer inte med överhuvudtaget). I dagsläget saknas också möjligheten att ställa krav på miljöåtgärder över längre tid än de fem år som genomförandeaftalet oftast gäller. Exploateringsavtal (som fastighetsnämnden ansvarar för) reglerar åtgärder som krävs för en detaljplans genomförande men gäller endast fram till att planen är genomförd. Om det handlar om detaljplanebestämmelser (som byggnadsnämnden ansvarar för) gäller de även efter att planen är genomförd men kan inte reglera alla nödvändiga detaljer.

Därför behöver vi utreda hur vi kan få in relevanta miljöåtgärder vid rätt tillfälle i planprocessen och hur vi kan säkerställa miljöåtgärdernas effekt över längre tid. Syftet med utredningen är att hitta sätt att säkerställa att alla åtgärder som diskuteras i plansammanhang för att minimera miljöstörningar också genomförs och att det inte efter några år görs förändringar som är i strid med det överenskomna.

Exempel på miljöåtgärder som är viktiga att reglera är:

- bullerplank
- återvinningsplatser
- hastighetsregleringar
- hastighetsdämpande åtgärder i gatumiljön
- tyst asfalt
- dubbdäcksförbud
- omhändertagande av dagvatten
- minskning av tillskottsvatten till ledningssystemet
- cykelparkeringar
- tillgång till bilpool
- grönytor

EFFEKT

Säkerställande av miljö kvalitet över längre tid i nyplanerade områden.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden, Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor.

82. REGLERA GODSTRANSPORTERNA MED LASTBIL TILL OCH FRÅN GÖTEBORGS HAMN

SYFTE OCH BESKRIVNING

En betydande källa till utsläpp av partiklar och kväveoxider är transporter av gods med tunga lastbilar till, från och genom Göteborgs tätort. Då staden fungerar som både ett regionalt logistikcentrum och en transitpunkt för stora godsmängder till och från Norden utgör trafiken med tunga godsfordon på vägarna ett viktigt tillskott till de lokala utsläppen. En dominerande generator för lastbilstransporter är Göteborgs Hamn med cirka 3000 trafikrörelser per dygn med tunga dieseldrivna fordon.

I samband med miljödomstolens miljöprövning enligt miljöbalken har initiativ tagits för att i villkoren försöka införa miljökrav på hamnens egna maskiner såväl som på de fordon som trafikerar anläggningarna. Denna möjlighet har dock kommit att användas i liten utsträckning. Idag finns det heller inga krav eller regleringar från hamnens sida gällande miljöprestandan på de fordon som trafikerar hamnens olika anläggningar. Hamnen har fokuserat sitt arbete på att öka kapaciteten på landtrafiken genom en satsning på etablering av ett flertal tågpendlar som för containeriserat gods till centrala godsnoder i Sverige och Norden. Denna satsning har även haft mycket goda miljöeffekter genom att ökningstakten på lastbilstrafiken till och från hamnens anläggningar har kunnat reduceras.

Miljöproblemet kopplat till de fordon som fortfarande trafikerar hamnen kvarstår dock. En möjlighet som bör undersökas är att sätta mål för hur stora utsläppen från vägtrafiken till och från hamnen får vara på körsträckan inom Göteborgs kommun. För att uppnå en sådan styrning skulle det vara lämpligt att införa miljödifferentierade avgifter för trafik till och från hamnen med lastbil, motsvarande det system som tagits fram för farledsavgifter för fartygen.

Idag tar terminaloperatören ingen särskild avgift för lastbilshämtning/lämning samtidigt som avgift utgår för den extra hantering som sker vid lastning och lossning av de järnvägspendlar som trafikerar terminalen. Därför behöver styrningen mot mer kväveoxid- partikel- och koldioxidsnåla transporter bli tydlig. Vi ska därför utreda möjligheten att införa åtgärder som kan styra mot mindre miljöpåverkan från trafik till och från hamnen med lastbil.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Hamn, Göteborgsregionens kommunalförbund

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid

KOSTNADER

Uppgift saknas.

83. VERKA FÖR DIFFERENTIERAD TRÄNGSELSKATT FÖR TUNGA FORDON

SYFTE OCH BESKRIVNING

De avgifter i trängselavgiftssystemet som infördes 2013 är inte differentierade med avseende på fordonens miljöprestanda. Att tunga fordon på detta sätt inte belastas med avgift i proportion till dess bidrag till trängsel och miljöpåverkan kan komma att leda till en omflyttning i vägnätet av den tunga trafiken. En effekt av detta kan bli en ökad lastbilstrafik på sträckor och länkar som idag undviks av den tunga trafiken, med ökad emission av kvävedioxider och partiklar i till exempel Tingstadstunneln.

Vi ska verka för en differentiering av avgiften där hänsyn tas till fordonsstorlek, storlek på emissioner/miljöprestanda och geografisk plats. En sådan differentiering skulle troligen bli ett effektivt verktyg för att minska problemen med höga emissioner av kväveoxider och partiklar på specifika länkar i vägnätet.

EFFEKT

Lägre halter av kväveoxider och partiklar.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Hamn, Göteborgsregionens kommunalförbund

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Mindre än en miljon kronor.

84. UTVECKLA DEN MILJÖDIFFERENTIERADE HAMNTAXAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Miljödifferentierad taxa är något som Göteborgs Hamn har applicerat i många år och är en integrerad del av verksamheten. En lägre hamnavgift ges till de fartyg som har utfört åtgärder för att minska sin miljöpåverkan. Det kan exempelvis handla om att de bytt till miljöanpassade motorer.

Utformningen av miljödifferentieringen behöver uppdateras och förnyas allteftersom. Förutom att reducera svavel- och kväveoxidutsläpp kan differentieringen utökas till att omfatta andra typer av miljöaspekter och ta användning av de index över miljöprestanda från fartyg som finns i Sverige och internationellt. För utvecklingen av sådana verktyg kan kommunen involveras vad gäller exempelvis uppföljning och informationspridning. För att miljödifferentierade hamnavgifter ska ha så stor inverkan som möjligt, samtidigt som konkurrens inte snedfördelas, är samarbete mellan hamnar och olika länder ytterst väsentligt.

Till skillnad från övriga trafikslag har införandet av miljöanpassade motorer och avgasreningsteknik inte genomförts inom sjöfartssektorn. Livstiden för fartyg är också relativt lång varför många fartyg med äldre motorer trafikerar hamnen idag. De större handelsfartygen utrustas fortfarande med dieselmotorer med höga kväveoxidutsläpp och majoriteten är anpassade för drift på bunkeroljor. Antalet installationer av effektiv reningsteknik av avgaser är få och återfinns sällan i de större handelsfartygen.

Enligt en överenskommelse som slöts mellan Sveriges Hamn- och Stuveriförbund, Sjöfartsverket och Sveriges Redarförening 1996 skall kraftfulla åtgärder vidtas för att minska sjöfartens luftföroreningar. Differentierad hamnavgift kan användas för att gynna de rederier som använder ett bränsle av en viss kvalitet eller följer andra miljömässiga kriterier som sätts upp av hamnen. På samma sätt som att rederierna får ett avdrag om bränslet är relativt rent kan tillägg på hamntaxan göras om bränslets kvalitet understiger de utsatta kriterierna. Hur stor hamntaxan blir kan styras av svavelinnehåll i bränslet, hur höga kväveoxidemissioner fartyget släpper ut eller hur fartygets miljöprestanda förhåller sig i jämförelse med ett index, exempelvis Clean Shipping Index eller Environmental Ship Index.

Miljödifferentierade taxor kan vara utformade på olika sätt. Enligt branschorganisationen Sveriges hamnar tillämpas miljödifferentierad taxa i Sverige på svavelinnehåll i bränsle och på utsläpp av kväveoxider. 30 hamnar i Sverige tillämpar miljödifferentierad taxa på svavelinnehåll i bränsle och 20 hamnar använder sig av miljödifferentierad taxa avseende kväveoxider. Göteborgs hamn tillämpar differentierad hamnavgift sedan flera år, vilket i praktiken innebär att fartyg som använder bränsle med en högre halt av svavel än 0,2 procent betalar en tilläggsavgift till den normala taxan. Fartyg som genom olika åtgärder reducerat kväveoxidemissionen till mindre än 10 gram per kilowattimme får en reduktion av fartygshamnavgiften. Intäkterna från svavelavgifterna används nu till en kampanj som pågår under 2011 och 2012 och som bygger på återinvestering i miljösatsande rederier. Eftersom FN:s internationella sjöfartsorganisation, International Maritime Organization (IMO) kommer att skärpa maxgränsen för tillåten svavelhalt i fartygsbränsle inom utsläppskontrollområdena, det vill säga inom Östersjön och Nordsjön inklusive Engelska kanalen, till 0,1 viktprocent från 1 januari 2015 kommer den differentierade taxan rörande svavel att spela ut sin roll och behöva ändras.

I Malmö hamn finns på liknande sätt miljödifferentierade hamnavgifter. Där är taxorna utformade så att tilläggsavgifterna är inkluderade i normaltaxan, men att rederierna kan erhålla en rabatt. Om kväveoxidutsläppen från fartygens motorer understiger ett visst antal gram per kWh av motorernas effekt dras en rabatt av liksom om svavelhalten i bunkeroljan på passagerarfartyg inte överstiger 0,5 viktprocent. För andra fartyg än passagerarfartyg utgår motsvarande rabatt då fartygets bunkerolja har en svavelhalt uppgående till högst 1,0 procent.

För att differentierade hamnavgifter ska ha så stor effekt som möjligt behövs ett samarbete hamnar emellan för att åstadkomma gemensamma, tydliga regler för rederierna med likvärdiga budskap. Om miljödifferentierade hamnavgifter endast tillämpas i en hamn ger det kanske inte tillräckliga ekonomiska incitament för ett rederi att förbättra sin miljöprestanda. I den miljödifferentierade hamnavgiften går det att involvera miljöaspekter andra än de som berör luftutsläpp. I Stockholms hamn får kryssningsfartyg exempelvis lägre hamnavgift om rederiet källsorterar och verkar för att minska sina avfallsmängder. Det bör också nämnas att fartyg som sällan anlöper hamn kan uppfatta incitamenten att investera i miljöåtgärder som svagare eftersom de inte "får tillbaka" så mycket för sin investering i jämförelse med fartyg som anlöper den aktuella hamnen regelbundet.

Miljödifferentierad hamnavgift leder till kostnader eller intäkter för rederierna beroende på bränsleval och miljöprestanda avseende kväveoxidutsläpp. Hur taxan är uppbyggd varierar från hamn till hamn och kraven skiljer sig därmed åt. Meningen med miljödifferentieringen är naturligtvis att de ekonomiska incitamenten ska leda till att teknik byts ut eller att bränslet byts ut till ett med lägre svavelhalt. En större differentiering ger starkare incitament, men kan också leda till att rederierna väljer att trafikera andra hamnar.

EFFEKT

Miljönyttan med en differentierad hamnavgift beror på vilka aspekter som inkluderas. De exempel som finns på differentierad hamnavgift fokuserar i dagsläget på utsläpp av svavel och kväveoxider, vilket skulle verka positivt för förurning och övergödning. Det finns dock möjlighet att involvera andra aspekter, vilket också Göteborgs Hamn arbetar med.

I en underlagsrapport till utvärdering av miljö kvalitetsmålen från Sjöfartsverket från 2006 konstateras att miljödifferentierade farledsavgifter och hamnavgifter har fungerat som en sporre för att minska svavelhalten i fartygsbränslet och för att införa kväveoxidminskande teknik. Som exempel beräknades det fram att vid årsskiftet 2006/2007 hade kväveoxidutsläppen från 46 fartyg som då hade certifikat för kväveoxidminskande teknik minskat utsläppen med 50 000 ton under 2006. Vid slutet av år 2006 hade cirka tusen fartyg intygat att de använder enbart lågsvavligt bränsle för att kunna utnyttja Sjöfartsverkets miljödifferentierade farledsavgifter.

Miljödifferentiering enbart i Sverige har begränsad miljönytta. För att uppnå en högre effekt vore det önskvärt med ett gemensamt system med miljödifferentierade ekonomiska incitament, dock så flexibelt att det kan anpassas till skillnader mellan olika stater. Skillnader mellan olika stater eller för den del hamnar kan vidare leda till snedvriden konkurrens.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborgs Hamn

SAMARBETSPARTNER

Hamnar i andra kommuner och länder

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Minskade utsläpp av svaveldioxid till luft
- Minskad påverkan från sjöfart

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

85. VÄRM FARTYG I HAMN MED FJÄRRVÄRME

SYFTE OCH BESKRIVNING

Tanken är att värma fartyg med fjärrvärme under tiden de ligger i hamn. Fartygen kopplas mot fjärrvärmenätet via en fjärrvärmecentral och mobila slangar. Detta reducerar oljeeldningen på fartygen och skulle förbättra luftkvaliteten i centrala Göteborg.

Idén demonstreras inom Celsiusprojektet.

EFFEKT

Kraftig minskning av emissionerna från sjöfarten.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Hamn

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Frisk luft
- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade utsläpp av svaveldioxid till luft

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

86. FORTSÄTT ARBETET MED ATT ELANSLUTA FARTYG I HAMN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ett fortsatt arbete med att få fler fartyg att elansluta i samband med hamnuppehållet är en effektiv åtgärd för att minska utsläppen av koldioxid och en rad luftföroreningar.

Arbetet består i att:

- informera och påverka rederier att anpassa fartyg för elanslutning
- påverka och inspirera andra hamnar att erbjuda elanslutning så att nätverket av standardiserade anläggningar blir så utbrett att rederier blir intresserade av att elansluta
- i takt med efterfrågan bygga ut utrustning för landanslutning på kajsidan
- tillse att planering för strömförsörjning sker (förutsätter in fortsatt nära samverkan med Göteborg Energi)

För att åtgärden ska kunna genomföras är det viktigt att Göteborg Energi säkerställer att det finns tillräcklig strömförsörjning när fler fartyg kommer att ansluta.

EFFEKT

Minskade utsläpp av kväveoxider, svaveldioxid, partiklar, koldioxid och minskat buller. Ökad elanvändning.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborgs Hamn

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

87. VERKA FÖR ATT MINSKA DUBBDÄCKSANVÄNDNINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Mängden partiklar (PM_{10}) som sprids från trafiken beror på många olika faktorer. Den som har visat sig ha störst inverkan är huruvida dubbdäck används eller inte. Andra faktorer som spelar in är hastighet, fuktigheten på vägbanan, turbulens som orsakas av fordonen, vindhastighet med mera.

För att uppnå lägre halter av partiklar i Göteborg behöver dubbdäcksanvändningen minska. En möjlig metod för detta är att införa en dubbdäcksskatt. Detta är dock inte tillåtet i dagsläget. Vi ska därför lobba för att få möjlighet att införa en sådan skatt i Göteborg. Miljödepartementet arbetar med en proposition i frågan som väntas bli klar under 2013.

Om det inte blir möjligt att införa en dubbdäcksskatt i Göteborg så är ett alternativ att arbeta vidare med dubbdäcksförbud på vissa gator. Ett dubbdäcksförbud skulle leda till minskade partikelhalter. Hur mycket lägre halter går dock inte att säga utan modelleringar gjorda lokalt för Göteborg. Mycket tyder dock på att det krävs kraftigare åtgärder än vad som görs idag och att dubbdäcksandelen måste vara låg. Göteborg har redan nu dubbdäcksförbud på två gator, Friggagatan och Odinsgatan. Dessa förbud har medfört en minskning av partiklar på dessa gator, dock har partikelhalterna på de referensplatser som man har jämfört med ökat. Ett generellt dubbdäcksförbud skulle kunna resultera i att bilister som använder dubbdäck inte bara kör en annan väg, utan i större utsträckning byter till dubbfria vinterdäck. Det är viktigt att komma ihåg att vid ett förbud kan det finnas skäl att vissa fordon får undantag från förbudet av säkerhetsskäl.

Användning av dubbdäck på barmark innebär att partiklar från vägbanan frigörs till luften. Både grova partiklar ($2,5\ \mu m$ - $10\ \mu m$) och nanopartiklar ($<0,1\ \mu m$) ökar vid användning av dubbdäck.

Det har påvisats att sjuklighet och dödlighet hos befolkningen ökar när halterna av grova partiklar ökar i luften. I studien undersöktes hur korttidsexponering av grövre partiklar ($PM_{2,5}$ - PM_{10}) påverkade daglig dödlighet i Stockholm.

EFFEKT

Minskad dubbdäcksanvändning leder till minskade partikelhalter i luften inom den eventuella avgiftszonen, men också utanför i viss mån. Dessutom minskar mängden föroreningar i vattendrag och hav. Åtgärder ger också positiva effekter på dagvattenkvaliteten och förbättrade förutsättningar för vattenlevande flora och fauna. Åtgärden kan ge en betydande sänkning av PM₁₀-halterna om det genomförs i stor skala.

Det är svårt att uppskatta hur mycket partikelhalterna i Göteborg skulle minska med ett dubbdäcksförbud. Detta eftersom halterna av partiklar som frigörs beror på många faktorer (typ av däck, fuktighet på vägbanan, hastighet, typ av underlag, vind, turbulens med mera). I Stockholm har liknande förbud av dubbdäck på vissa gator genomförts, uppföljning av dessa förbud har visat att partikelhalterna totalt i Stockholm har minskat. Dock har modelleringar av trafiken i Stockholm visat att dubbdäcksandelen hade behövt vara under 20 procent 2008 och under 10 procent 2009 för att kunna nå miljö kvalitetsnormen överallt. Skillnaden mellan åren beror på den stora inverkan som meteorologin har på partikelhalterna. Dessa siffror kan inte direkt appliceras på Göteborg eftersom de är beroende av lokala omständigheter, men de tyder på att användningen av dubbdäck måste minska kraftigt för att uppnå miljö kvalitetsnormer och lokala miljömål. Det kan vara intressant att nämna att dubbdäcksandelen i Göteborg var drygt 60 procent under vintern 2010/2011. Odinsgatan i Göteborg, som har dubbdäcksförbud, hade i genomsnitt 18 procent dubbdäcksanvändning under perioden januari till mars 2011.

Enligt mätningar i en provvägsmaskin, med förhållanden motsvarande Hornsgatan i Stockholm, så gav dubbdäck upphov till 10 gånger så höga emissioner som friktionsdäck. Sommarkäcks gav endast upphov till försumbara mängder av PM₁₀.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Gryaab, Park- och naturnämnden, Trafikverket

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Lägre halter av partiklar
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor. Kostnader för att införa dubbdäcksförbud är främst administrativa kostnader för att införa förbudet och kontrollera att det efterföljs. Att färre människor måste söka vård för besvär relaterade till höga partikelhalter kommer leda till minskade sjukvårdskostnader.

88. TILLÄMPA MILJÖANPASSAD HALKBEKÄMPNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Halkbekämpningen på stadens gator sker genom snöröjning, saltning samt spridning av stenkross som friktionshöjande åtgärd. Valet av material som sprids påverkar hur mycket (grova) partiklar som sprids och sedan genereras när materialet krossas ytterligare av passerande fordon. Som halkbekämpningsmaterial används till största delen stenflis där en viss återvinning sker. Idag är det bara på de större gatorna och vägarna där bussar framförs som vägsalt används. Idéer finns om att även delvis införa saltning av gång- och cykelbanor, dock i begränsad omfattning. Anledningen är att stenflis inte alltid är effektivt i samband med blixthalka. Vi väljer idag stenmaterial för halkbekämpning utifrån flera olika parametrar. Storleken har betydelse för friktionen och partikelgenerering, men även gällande risken för till exempel stenskott och för punktering för cyklar vilket också behöver vägas in.

Minskning av partikelgenerering från krossat stenmaterial ska vara en viktig parameter vid val av lämplig fraktion och material av den sten som väljs vid halkbekämpning.

Mängden och storleken på den stenkross som läggs ut påverkar partikelhalterna i luften. Hur länge materialet ligger kvar har också betydelse eftersom slitaget på vägbanan ökar på grund av en sandpapperseffekt då stenen mals sönder. Det finns möjligheter att utnyttja befintlig mätinfrastruktur för att utvärdera olika typer av halkbekämpningsmedel och dess konsekvenser för partikelhalterna

Det är viktigt att utvärdera vad olika fraktioner betyder för avloppsledningsnätet, tunnlar och rening av avlopp. Dessutom får vi inte bortse från vilka konsekvenser halkbekämpningen får för cyklisterna.

EFFEKT

Lägre halter av partiklar

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Trafikverket, Miljö- och klimatnämnden, Göteborg Vatten, Gryaab, Park- och naturnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Lägre halter av partiklar

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor.

89. VERKA FÖR ÖKAD ANVÄNDNING AV ARBETSMASKINER MED ELHYBRIDDRIFT

SYFTE OCH BESKRIVNING

I våra upphandlingskrav för arbetsmaskiner finns idag möjligheten för entreprenören att få ”bonus” om den kan erbjuda elhybridmaskiner. Med hjälp av denna ”bonus” och andra styrmedel ska vi verka för ökad användning av elhybridmaskiner vid till exempel avverkning i skogar, parker och längs vägar.

EFFEKT

Minskade utsläpp av luftföroreningar och energibesparing.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Upphandlingsbolaget

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Uppgift saknas.

90. VIDAREUTVECKLA LUFTAPPEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Luften i Göteborg är en mycket enkel app för Iphone/Ipad. Appen visar aktuell luftkvalitet och syftet är att öka intresset för luftfrågan och ge invånarna möjlighet att på mycket kort tid få underlag för att fatta ett beslut om resval som är snällt mot luften. Detta är mest aktuellt de dagar då luftkvaliteten är som sämst.

Vi ska vidareutveckla luftappen för att ytterligare förbättra informationsspridningen och luftkvaliteten. Vi vill börja använda en mer avancerad webbservice som ger möjligheter till mer information och en ökad användaranpassning, exempelvis kan mer mätdata och statistik läggas in. Det är också lämpligt att skapa en Androidversion för att kunna nå de flesta smartphone-användarna. I nuläget kan vi inte vidareutveckla appen av tekniska skäl då stadens gemensamma plattform för öppen data är inte klar. Dessutom ska vi undersöka möjligheten att de som använder appen får gratis kollektivtrafik när det är höga luftföroreningshalter.

EFFEKT

Effekten av åtgärden blir förhoppningsvis ökad överflyttning av resande från personbil till kollektivtrafik. Gör luftkvalitetsfrågorna mer lättillgängliga och ger intresserade möjligheter att till exempel göra ett aktivt val av transporter om luften är dålig.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Västtrafik

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Vidareutvecklingen av appen väntas kosta från 50 000 kr.

91. VERKA FÖR MINSKADE UTSLÄPP FRÅN OLJEINDUSTRIN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Lagring av oljeprodukter samt raffinaderiernas verksamhet är de största källorna till utsläppen av flyktiga organiska kolväten och tillsammans står de för mer än 90 procent av industriutsläppen och mer än hälften av de totala utsläppen i Göteborg. Enligt Miljörapport 2011 bedömer oljeindustrin att de kan minska utsläppen med 1000 ton till 2015, men utsläppen har inte minskat under perioden 2002-2011.

Göteborgs Stad är varken tillsyns- eller tillståndsmyndighet för raffinaderierna. Raffinaderierna har giltiga tillstånd med tillhörande villkor enligt Miljöbalken där kraven på dem framgår. Det är inte möjligt att skärpa kraven ytterligare rent juridiskt. Därför behöver vi föra en dialog med Länsstyrelsen om ytterligare åtgärder för minskade utsläpp från oljeindustrierna.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Länsstyrelsen, Göteborgs Hamn

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

92. INFÖR LUKT- OCH KOLVÄTEFILTER VID UTLASTNING AV TJOCKOLJA

SYFTE OCH BESKRIVNING

Projektet Buktt med lukt identifierade en del aktiviteter som bidrar till utsläpp av illaluktande ämnen. De största källorna till dålig lukt är vattenreningsanläggningar och hantering av tjockolja. Minskning av utsläppen av flyktiga organiska kolväten med 25 procent mellan åren 2005 och 2015 är ett av Göteborgs miljömål.

En förstudie pågår kring möjligheten att införa ett kombinerat lukt- och kolvätefilter dit fartyg som lastar tjockolja kan ansluta sig. Syftet är att minska utsläppen av luktande ämnen och flyktiga organiska kolväten.

EFFEKT

Åtgärden leder till att utsläpp av luktande ämnen från tjockolja vid utlastning minskar med ca 90 procent och utsläppen av flyktiga organiska kolväten minskar med minst 50 procent.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborgs Hamn

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Att införa dessa filter är en investering i storleksordningen 10 miljoner SEK. Investeringen kommer att tas in i Göteborgs Hamns investeringsplan och bli föremål för styrelsebeslut.

93. VERKA FÖR FLER FÖRSÄLJNINGSTÄLLER AV ALKYLATBENSIN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska verka för att alkylatbensin finns på alla platser där båtbränsle säljs i Göteborg.

En ökad användning av mindre miljöfarliga bränslen skulle minska båtlivet negativa påverkan på framför allt vattenmiljön.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Bensinstationsägare

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten
- Utfasningsämnen
- Minskad påverkan från sjöfart

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

94. KONTROLLERA TILLSATSER I LIVSMEDEL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Inom vårt arbete med livsmedelskontroll ska vi prioritera arbetet med att kontrollera tillsatser i livsmedel. Det finns krav på att sådana tillsatser ska ha en viss renhet. Föroreningar, i form av tungmetaller, organiska föreningar, färgämnen med mera ska inte förekomma. Åtgärden handlar om att vi ska göra kontroller och provtagning för att kontrollera att renhetsnivåerna hålls. Detta arbete kan göras genom att exempelvis ställa frågor hos verksamhetsutövare och genom att ställa krav på redovisning/certifikat gällande produkter.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

95. KONTROLLERA POTENTIellt SKADLIGA FÖRPACKNINGSMATERIAL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Inom vårt arbete med livsmedelskontroll ska vi intensifiera arbetet med att kontrollera att material som kommer i kontakt med livsmedel inte innehåller miljö- eller hälsoskadliga ämnen.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

96. ÖKA TILLSYVEN OCH ANALYSERNA AV KEMIKALIER I KONSUMENTVAROR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Kemikalieproduktionen i världen ökar kraftigt. Den snabbt ökande tillverkningen av varor är en förklaring. Vi utsätts nu för ett betydligt större antal kemikalier i vår vardag än tidigare. Det kan vara genom allt från leksaker, kläder, inredning, elektronik till byggmaterial och kosmetika. Kunskapen om vilka kemiska ämnen som ingår i varor är låg och i de flesta fall saknas reglering av vilka ämnen som är tillåtna. Företagen är ansvariga för att deras produkter är säkra.

Vi bedriver redan idag tillsyn hos detaljister för vanliga konsumentvaror som skor, kläder, möbler, byggprodukter med mera. Det finns en stor variation mellan olika varuområden och företag i hur långt det interna kemikaliearbetet har kommit. Arbetet handlar vanligtvis om att ställa kemikaliekrav vid inköp, riskvärdera leverantörer, skriva avtal samt att göra uppföljningar och stickprov.

Åtgärden syftar både till att intensifiera tillsynen och till att göra kemiska analyser av varor som kan visa på förekomst av oönskade kemikalier. Analyser ger ett resultat som driver företagets kemikaliearbete framåt. Det ger dessutom konsumenter information om vad som kan finnas i vardagsprodukter och ger kunskap som kan användas av såväl konsumenter och företag som myndigheter.

Ett förslag är att i tillsyn se hur artikel 33.1 i REACH fungerar vad gäller den information om särskilt farliga ämnen i varor som ska flöda automatiskt mellan företag. Svaren från företagen skulle kunna verifieras med hjälp av kemiska analyser.

I förlängningen bör fastighetskontorets anvisning för miljöanpassat byggande samt Gemensam Byggprocess uppdateras med rönen från kunskapen som den ökade tillsynen ger.

EFFEKT

Effekten är att företagets kemikaliearbete skyndas på och därmed utfasningen av miljö- och hälsoskadliga kemikalier i vardagsprodukter. Fynd av förbjudna kemikalier eller kemikalier med egenskaper som påverkar miljö eller hälsa negativt brukar få ett massmedialt intresse som ytterligare driver kemikaliefrågorna framåt.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Gryaab

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Avgörs av ambitionen men rimligen 100 000 per år.

97. GENOMFÖR KONSUMENTKAMPANJER FÖR ATT ÖKA KUNSKAPEN OM FARLIGA KEMIKALIER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi utsätts nu för ett betydligt större antal kemikalier i vår vardag än tidigare. Det kan vara genom allt från leksaker, kläder, inredning, elektronik till byggmaterial och kosmetika. Vi ska genomföra en Våga fråga-kampanj som går ut på att uppmuntra konsumenter till att fråga om produktens innehåll och därigenom öka kunskapen hos personal inom handeln. Syftet är att minska mängden farliga kemikalier i varor. Målgruppen är konsumenter och personal i handeln.

Det räcker sannolikt inte med en enda kampanj utan Våga fråga-kampanjen bör vara en del i en större satsning för att öka kunskapen om farliga kemikalier. Vi ska ta fram ett paket för dialog- och påverkansarbete som riktar sig till både företag och konsumenter vad gäller kemikalier i varor. Detta kan även kompletteras med en blogg på samma tema. Det finns en del material kring detta redan idag, men det behöver skalas upp.

Kampanjen kan också fungera som en del av förebyggande arbete med att minska kemikalier till avloppet och recipienter.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Nämnden för Konsument och Medborgarservice, Kretslopp- och vattennämnden, Gryaab

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen

KOSTNADER

Inom befintlig ram. För större kampanj krävs ytterligare medel.

98. BEGÄR KEMIKALIEREDOVISNING FRÅN ANMÄLNINGSPLIKTIGA VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Tillståndspliktiga verksamheter ska redovisa sin kemikalieanvändning. Miljöförvaltningen har tagit fram ett utökat redovisningsunderlag som gör det möjligt att följa verksamheternas användning av bland annat utfasningsämnen. Detta redovisningsunderlag skulle även kunna användas vid tillsyn av anmälningspliktiga verksamheter. Åtgärden syftar till att få verksamheterna att uppmärksamma sin användning av utfasningsämnen och ta fram strategier för utfasning. Åtgärden syftar även till att möjliggöra för inspektörerna att följa verksamheternas arbete.

EFFEKT

Minskad användning av utfasningsämnen

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Gryaab

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Utfasningsämnen

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

99. INFÖR EN "MASSHANTERINGSFUNKTION" I KOMMUNEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

I framtiden kommer det att finnas ett stort överskott av jord och andra massor från markarbeten i kommunen till följd av behov av stora ytor. I vissa projekt kan det även finnas underskott.

För att kunna arbeta medvetet och samordnat med kommunens masstransporter behöver vi införa en samordnande funktion/person som i första hand arbetar med de stora infrastruktur- och byggprojekten, men även med mer tillfälliga och mindre projekt. Det finns behov av att ta fram en databas, utveckla ett kontaktnät samt samordna, marknadsföra och kommunicera kring masshanteringen. Det finns även behov av mellanlagringsplatser i de fall massorna inte kan gå direkt till platsen där de ska användas. Det arbetas med frågan på flera av stadens förvaltningar, men ingen är utpekad som ansvarig inom staden. Även om en nämnd slutligen pekas ut som ansvarig för masshanteringen måste arbetet bedrivas förvaltningsövergripande.

Åtgärden berör både rena och förorenade massor och är viktig eftersom det är så många olika förvaltningar och bolag i staden som berör och berörs av massor av olika slag. Åtgärden går utöver Västsvenska paketet, så därför räcker det inte med att Trafikverket har sådant ansvar gällande Västsvenska paketet. Även Göteborgsregionens kommunalförbund behöver vara involverade i detta arbete eftersom det är viktigt att titta på materialförsörjning och masshantering i ett regionalt perspektiv för att få bästa effekt.

Trafikkontoret deltar i Vinnovaprojektet Sendsmart där detta är en av aktiviteterna.

Förutom jord och andra massor från markarbeten finns det behov av att finna platser för hantering av i första hand bortkörda snömassor, stenflis och löv. Idag är sådana platser en bristvara och speciellt gäller detta centrala platser i staden. Följden av att de masshanteringsplatser som finns ofta ligger i utkanten av staden, blir långa och ofta miljöovänliga transporter. Idag ryms inte denna hantering inom budget.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Trafiknämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Trafikverket, Göteborgsregionens kommunalförbund, Framtiden, Lokalnämnden, Göteborg Energi, Älvstranden Utveckling, Renova, Gemensam byggprocess

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Förorenade områden
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Kräver ökad arbetsinsats och resurser för uppbyggnad av databas. En tjänst. Kommer att innebära kostnadsbesparingar för många inblandade samt ge bättre samordning med minskade luftföroreningar och klimatutsläpp till följd.

100. SAMMANSTÄLL KUNSKAPS- OCH PRIORITERINGSUNDERLAG OM FÖRORENADE OMRÅDEN PÅ KOMMUNÄGD MARK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi måste höja takten på inventering av och åtgärder för förorenade områden. Miljöförvaltningen har i tidigare projekt genomfört inventering av misstänkt förorenade objekt och driver idag ansvarsutredningar och försöker få till stånd undersökningar och åtgärder inom områden som hamnat i de högsta riskklasserna. Miljöförvaltningens arbete berör alla fastighetsägare och verksamhetsutövare i kommunen utan särskilt fokus på kommunägd mark. Fastighetskontoret kan genom sin roll som kommunens markägare ta ansvar för att sammanställa den information som finns om föroreningar på kommunägd mark och utifrån den göra prioriteringar inför eventuella undersökningar och åtgärder. Materialet tjänar även som underlag vid markaffärer och exploatering då bakgrundsinformation är mycket värdefull.

Syftet med åtgärden är att genom ökad kunskap och ett samlat grepp kunna prioritera arbetet med förorenad kommunägd mark på bästa sätt.

EFFEKT

Rätt prioriteringar minskar riskerna förknippade med förorenad mark på ett kostnadseffektivt sätt.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, kommunala markägare

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Förorenade områden

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

101. GENOMFÖR ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA RADONHALTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Senast år 2017 ska vi ha genomfört åtgärder för att minska radonhalterna i alla lägenheter med mer än 200 Bq/m³ luft beräknat som årsmedelvärde.

EFFEKT

God inomhusmiljö

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Framtiden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- God inomhusmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

102. FÖLJ UPP GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER I BYGGNADER MED HISTORISKA RADONPROBLEM

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att säkerställa att alla byggnader klarar gränsvärdet för radon ska fastighetsägaren i sin egenkontroll följa upp att genomförda radonåtgärder fungerar som det är tänkt. Sedan kan kort- eller långtidsmätningar göras för att säkerställa detta och det sker lämpligast i samband med att obligatorisk ventilationskontroll genomförs. Eventuella kvarvarande eller nyttillkomna problem ska då åtgärdas. Hur ofta mätning görs är beroende på radonkälla och åtgärd.

EFFEKT

God inomhusmiljö

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Framtiden, Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- God inomhusmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

103. INFORMERA BOENDE I RADONHUS

SYFTE OCH BESKRIVNING

Alla boende i radonhus skall informeras om att de kan påverka sin radonhalt genom att exempelvis sköta sin ventilation på lämpligt sätt. Vid obligatorisk ventilationskontroll i hus med känd radonproblematik ska varje lägenhet besökas för att ventilationen ska injusteras rätt. Informationen kan spridas genom informationsblad, hemsida, i samband med obligatorisk ventilationskontroll samt vid lägenhetsbyte.

EFFEKT

God inomhusmiljö

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Framtiden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- God inomhusmiljö

KOSTNADER

Uppgift saknas.

104. TA FRAM EN RUTIN FÖR RADONMÄTNING VID NY- OCH OMBYGGNATION

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att säkerställa att alla fastigheter klarar gränsvärdet för radon ska det finnas en rutin för radonmätning i samband med kvalitetskontrollen vid nybyggnation i samtliga bostäder, förskolor och skolor med markkontakt. I byggnader där inga högre halter av radon tidigare konstaterats görs ommätning vid ombyggnation som skapar nya vistelseutrymmen i markplan eller nya genomföringar genom bottenplatta och motfyllda källarväggar. En sådan rutin ska ha införts senast 2015.

Syfte med åtgärden är att säkerställa att alla fastigheter klarar gränsvärdet för radon.

Åtgärden medför att eventuella problem kan åtgärdas med en gång, vilket möjliggör en snabb återkoppling till framtida projekt.

EFFEKT

God inomhusmiljö

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Framtiden, Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- God inomhusmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

105. PRÖVA LÄMPLIGHETEN AV ETABLERING OCH UTVIDGNING AV MILJÖFARLIG VERKSAMHET MOT VATTENSKYDD SOMRÅDETS FÖRESKRIFTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vid planläggning för nya verksamheter inom vattenskyddsområdet ska lämpligheten av etableringen prövas mot vattenskyddsområdets föreskrifter. Vid utvidgning av befintliga verksamheter eller nyetablering av verksamheter inom gällande detaljplaner prövas lämpligheten inom ramen för vattenskyddsföreskrifterna.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Råvatten av god kvalitet

KOSTNADER

Uppgift saknas

106. ÖKA KONTROLLEN AV VERKSAMHETER INOM GÖTA ÄLVS VATTENSKYDDSSOMRÅDE

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göta älv är källan till vårt dricksvatten i Göteborg och försörjer 700 000 personer med dricksvatten. Det är därför viktigt att så långt det är möjligt minska tillflödet av föroreningar till älven från vägar och industriområden. Nya anslutningar och förändringar exempelvis i samband med bygglov hanteras inom skyddsområdesbestämmelser, men även befintliga industrier inom vattenskyddsområdet bör ses över med avseende på utsläpp av dagvatten och eventuellt spillvatten och eventuellt bör kraven på utsläpp skärpas. Tillsyn och kontroll av verksamheter inom vattenskyddsområdet har bedrivits under många år. Detta arbete ska fortsätta och om nya föreskrifter för vattenskyddsområdet träder i kraft ska vi vid behov utöka tillsynen. Där så är möjligt, ska det ske i samverkan med andra förvaltningar.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden,
Byggnadsnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Råvatten av god kvalitet

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Utökad tillsyn kräver mer resurser.

107. MEDVERKA TILL ATT TA FRAM EN REGIONAL VATTENFÖRSÖRJNINGSPÅN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ungefär 700 000 personer är beroende av Göta älv för dricksvattenförsörjning och älven bedöms ha ett mycket högt värde som råvattentäkt. Den har föreslagits som riksintresse för vattenförsörjning.

Trollhättan, Lilla Edet, Ale, Kungälv samt Göteborgs kommuner får sitt dricksvatten från älven. Göteborg försörjer även Öckerö och Partille, och delar av Mölndal med dricksvatten som kommer från älven. Vänersborg har sitt intag i Vänersborgsviken, strax uppströms älven. Dessutom tas nödvatten till bland annat Kungsbacka och Härryda.

Det övergripande syftet med vattenförsörjningsplanen är att trygga regionens vattenförsörjning i ett långsiktigt perspektiv så att den är robust och klimatsäker. Ett annat syfte är att få ett tydligt gemensamt styrdokument för vattenförsörjningen i Göteborgsregionens kommuner både på kort, lång och mycket lång sikt. Styrdokumentet ska kunna användas på kommunal och regional nivå vid planering av nya bostads- eller verksamhetsområden, vid prövning av bygglov, i tillsyn över miljöfarlig verksamhet och självklart även för hur invånarna och verksamheterna i samhället ska förhålla sig till vattenresurserna.

Syftet med åtgärden är att inventera regionens vattenresurser samt uppdatera befintlig plan från 2003 och att sätta gemensamma mål och utarbeta en åtgärdsplan.

I och med att Göta älv idag är Göteborgs enda råvatten är regionens vattenförsörjning sårbar. Ett sätt att minska sårbarheten är att skapa ytterligare en råvattenkälla inom regionen, exempelvis i Gråbo-deltat. Genom att göra detta får regionen ett oberoende och bra råvattenkomplement till Göta Älv.

En regional vattenförsörjningsplan kan utgöra styrdokument för vattenförsörjningen i Göteborgsregionens kommuner, men många åtgärder kräver även ett regionalt samarbete för att kunna genomföras. Ett gemensamt vattenskydd för Göta älv för att långsiktigt säkerställa dess funktion som råvattentäkt är ett exempel på en sådan åtgärd. Arbete med båda dessa åtgärder pågår idag i Göteborgs Regionens kommunalförbund och Göteborg deltar redan idag aktivt arbetet.

EFFEKT

Regionen får en kartlagd vattenförsörjning och en plan för framtiden. Tidsperspektiv för effekt varierar stort från idag och många år fram (cirka 50-100 år).

En ny råvattenkälla ger effekt tidigast om tio år.

Hela processen med ett vattenskyddsområde är en riskinventering och en hantering av riskerna för dricksvattenförsörjningen för alla kommunerna längs med Göta Älv. Förväntad effekt är en bättre råvattenvattenkvalitet i Göta Älv där man samtidigt har kontroll på risker. Åtgärden ger successiv effekt från införandet tidigast om cirka två år.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Göteborgsregionens kommunalförbund samt de 13 ingående kommunerna, Chalmers, Länsstyrelsen

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Råvatten av god kvalitet

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Kostnad troligen cirka två miljoner kronor för framtagande av planen, ryms inom befintlig ram. De åtgärder som behöver göras är inte kostnadsberäknade ännu.

108. TA FRAM EN PLAN FÖR MÄTNING AV GRUNDVATTNETS KVALITET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Grundvattnets kvalitet ska mätas och kontrolleras regelbundet. Vid exploatering är det viktigt att säkerställa att det inte sker någon negativ påverkan på grundvattnets kvalitet.

Det pågår mycket arbete med grundvattenmätningar vid SGU och eventuella nya initiativ måste samordnas med de nationella mätningarna. I grundvattennätet ingår cirka 400 stationer för nivåmätningar två gånger i månaden, det kemiska programmet omfattar för närvarande 30 stationer. Provtagningsfrekvensen är två gånger per år.

De data som redan finns om grundvattnets kvalitet i Göteborg är inte sammanställda någonstans. Vi vill ha en heltäckande bild av stadens påverkan på grundvattenresurserna och ett första steg bör vara att sammanställa dessa data. Utifrån den sammanställningen ska vi sedan ta fram en plan för uppföljning av grundvattnets kvalitet.

När det handlar om påverkan på vattenkvaliteten i samband med detaljplan regleras det genom beslutade miljökvalitetsnormer för vatten i miljöbalken. Åtgärder som riskerar att försämra statusen på en klassad vattenförekomst får inte genomföras.

EFFEKT

Åtgärden har en stödjande funktion.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden,
Byggnadsnämnden, Länsstyrelsen, Sveriges
Geologiska Undersökningar, Chalmers

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- God dricksvattenkvalitet

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

109. GENOMFÖR ÅTGÄRDERNA I ÅTGÄRDSPROGRAM MOT BULLER

SYFTE OCH BESKRIVNING

I Göteborgs Stad ska ambitionen i arbetet med buller vara att ta hänsyn till goda ljudmiljöer som finns eller som kan skapas i närområdet, så som grönytor, förskolor och skolor, innergårdar och stadskvarter.

I åtgärdsprogram mot buller anges de specifika åtgärder som identifierats för att skapa en bättre miljö i Göteborg avseende buller. Åtgärdsprogrammet ska också bidra till att miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö kan klaras till 2020. Programmet behandlar prioriteringar och förslag på åtgärder för perioden 2014-2018. Det ger också förslag på hur ansvaret för genomförandet ska fördelas, när åtgärder behöver vara genomförda samt även, om så varit möjligt, kostnader för åtgärderna. Tidsperioden för åtgärdsprogrammet mot buller sträcker sig alltså över en längre tid än vad miljöprogrammets handlingsplan gör.

Göteborgs Stad är skyldig att ha ett aktuellt åtgärdsprogram enligt förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675) Programmet ska ses över och omarbetas minst vart femte år.

I programmet ska det ingå en långsiktig strategi för hantering av buller samt en beskrivning av de bullerminskande åtgärder som planeras och som ska vidtas under de kommande fem åren samt vem som är ansvarig för att genomföra dem.

EFFEKT

Minskat buller

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden, Miljö- och klimatnämnden, Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden.

SAMARBETSPARTNER

Lokalnämnden, Stadsdelsnämnder, Fastighetsnämnden, Göteborgs Hamn, Trafikverket, Västtrafik, Göteborgs Spårvägar med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Investeringskostnaden är 385 miljoner kronor, motsvarande 63 miljoner kronor per år.

110. TA FRAM EN NATURVÅRDSSTRATEGI

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram en kommungemensam naturvårdsstrategi. Strategin ska innehålla en sammanhållen och övergripande syn på naturvärden med analys över brister och prioritering och bör gälla all mark i staden, både kommunal och privat. Syftet med naturvårdsstrategin är bland annat att skydda rödlistade arter i Göteborg samt att samordna naturvårdsarbetet i staden.

I Göteborgs översiktsplan finns följande under Mål och strategier - inriktning i fortsatt planarbete: "Formulera en sammanhållen och övergripande syn på naturvärden med analys över brister och prioritering". Vi har idag ett ganska bra digitalt kartunderlag som kan användas för en sådan analys. Analysen är grunden för prioriteringar och "övergripande syn" och kan även användas vid översyn av de indikatorer som vi har för de lokala miljömålen. Pågående projekt som till exempel Ekologiska landskapsanalyser och grönsplan kan användas i arbetet. Strategin bör dessutom ha en koppling till Natur- och kultur i Göteborg - ett kunskapsunderlag. Arbetet med att ta fram en strategi ska också samordnas med andra styrande dokument som trafikstrategi och utbyggnadsplanering.

Naturvårdsstrategin kommer att ge vägledning för vilka konkreta åtgärder som behöver genomföras utifrån olika prioriteringar. En bred kommunal samverkan är nödvändig för att målet ska uppnås.

EFFEKT

En gemensam naturvårdsstrategi leder till resurseffektiva naturvårdsinsatser som ger långsiktiga resultat.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden, Fastighetsnämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Förarbete (grov skiss och arbetsplan) bedöms ta 160 timmar. I liknande projekt har den totala kostnaden uppgått till 400 000 kr (hälften konsultkostnader), varav 230 000 kr på att ta fram en naturvårdsstrategi och 120 000 kr på informationsinsatser. Kan ev delfinansieras genom LONA-stöd om bidrag beviljas.

111. ÖKA DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN MED HJÄLP AV BETESDJUR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Naturbete, vanligen skogsbete, har historiskt sett varit vanligt förekommande i Sverige, men har minskat kraftigt under flera decennier. Betet medför att landskap hålls öppna och skapar livsbetingelser som gynnar många arter. Den glesa flerskiktade skogen är också värdefull för rekreation och friluftsliv.

Syftet med åtgärden är att säkerställa tillgång till betesdjur till de kommunala marker som är lämpliga för bete. Detta kan ske genom att med olika åtgärder underlätta för externa djurhållare eller alternativt hålla betesdjur i kommunal regi. Alternativet "kommunala kossor" är en åtgärd som är mer förutsägbar och som även kan ge mervärden för till exempel skolor och förskolor. Ett alternativ är att hyra vinterhållningen av kommunala kossor hos lantbrukare med lediga stallplatser. Samverkan kan också ske med föreningar som till exempel 4H. Vi bör prioritera öppen mark som hotas av igenväxning framför skogsbete.

Djurhållning kan många gånger vara ett bra alternativ till konventionell park- skogs- och ängsskötsel. Betet ökar markens biologiska värden och kan också vara värdefullt för rekreation och friluftsliv. Marker som sköts med hjälp av betesdjur upplevs både som orörda och skötta på samma gång och kan berika områdets natur- och kulturvärden. Vidare kan djurhållning vara ett bra ekonomiskt alternativ till manuell skötsel av ett område. Vid val av betesdjur ska hänsyn tas till vårdbiotopens beteshistoria och traditioner samt olika djurarters födovänor och lämplighet för olika typer av naturbeten. Detta kräver kunskap med också möjlighet att styra arrendatorer att välja rätt betesdjur.

Enligt en undersökning från Malmös miljöförvaltning förekommer bete som skötselmetod i hälften av landets kommuner. Det vanligaste tillvägagångssättet är att man arrenderar ut mark till djurägare. Därigenom behöver inte kommunen hålla betesdjur. Nötkreatur är det vanligaste djurslaget följt av får och häst. Det är främst tillgången på lämpliga djur som bestämmer vilka djur som betar markerna. Flera arter är knutna till öppna och hävdade landskap och naturbete är därmed viktigt för biodiversiteten.

I publikationen från Malmö Stad ges en förklaring till den gängse metoden med arrendering av betesdjur; kostnaderna för kommunen blir låga, administrationen minimeras och kommunen behöver inte själv ansvara för djurhållning och tillsyn.

Kostnaderna för skötsel med bete påverkas av bland annat kostnader för stängsling, tillsyn och djurtransport. Vidare påverkas detta av var området i fråga ligger liksom eventuella investeringskostnader. Enligt en studie från Bulltofta rekreationsområde från 2007 visade resultaten att det är billigare att sköta ett område med betesdjur istället för med maskiner (området ifråga är 11 hektar stort och årskostnaden minskade med 20 000 kronor vid en omläggning från skötsel med maskiner till skötsel med betesdjur). I en annan studie från år 2000 svarade 70 procent av kommunerna att det var billigare med skötsel med betesdjur än med maskiner. Ekonomisk ersättning kan utgå från EU och staten för skötsel av betesmarken under vissa förutsättningar. För lantbrukare är värdet av betesdjuren vanligen ekonomiskt medan det vid till exempel kommunal förvaltning inte är den ekonomiska aspekten som spelar in, utan värdet av biologisk mångfald, öppna marker osv.

Olika marker lämpar sig olika bra för bete men generellt kan sägas att öppna ytor som klipps eller slås relativt sällan men ändå ska se vårdade ut är lämpliga för betesinsatser. Man kan också tänka sig att det är just sådana ytor som får mindre skötsel när pengar ska sparas in och att det därför kan lämpa sig väl att istället använda betesdjur på sådana områden. Ett bra exempel är projektet "Kommunala

kossor” i Borlänge som pågått sedan 1994 där betesdjur av rasen highland cattle betar på kommunens mark. Betesområdena har successivt utökats till andra områden. Foder utgörs på sommaren av grönbete och på vintern av ensilage som bärgats i närområdet. Vidare slaktas en del av betesdjuren varje år som mat i kommunens skolor.

Eftersom allmän plats och strandskyddsområden ska vara tillgängliga för allmänheten kan det uppstå målkonflikter även om möjlighet att passera ges med genomgångar. Alla besökare vågar inte gå igenom beteshagar. För att bibehålla tillgängligheten för allmänheten till allmänna grönytor och strandskyddsområden kommer en god skyltning och flera övergångar behövas. Ökat antal betesdjur kan också komma i konflikt med klimatmål och vattenmål (övergödning, smittspridning).

EFFEKT

Stadsnära bete i olika former ger flera positiva effekter. I det öppna traditionella odlingslandskapet liksom på betade marker skapas idag ovanliga biotoper som är gynnsamma för flertalet arter. Merparten av forskningen på området pekar på att den biologiska mångfalden bevaras och ökar vid bete. Den flora och fauna som är knuten till hävdade marker har ofta speciella behov som kan tillgodoses vid bete. Även om det inte hör till vanligheterna är det också möjligt att välja betesdjur beroende på vilket betestryck som önskas och för att bevara gamla boskapsraser som annars riskerar att försvinna. Djurhållningen medför också nytta och nöje för allmänhet, skolor och dagis.

Hur miljövänligt bete är i jämförelse med att traditionellt hålla markerna öppna är naturligtvis beroende på hur tillsyn och transporter sker. Att sköta gräsytor är en av de mest miljöpåverkande aktiviteterna i skötsel av parker och naturområden och här kan betesdjuren spela en viktig roll i att bidra till att minska användningen av fossila bränslen. Dock kan betesdjur säkerligen medverka för att förstärka stadens miljöimage, speciellt om till exempel äldre utrotningshotade, svenska lantraserna används.

En annan positiv miljöaspekt är att betade områden uppfattas som omskötta och orörda på samma gång. Betesdjur kan alltså vara ett sätt att inom samma område både behålla ett brukat kulturlandskap och på samma gång ge andra positiva effekter.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Lantbrukare, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Biologisk mångfald i skogen
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Inom ram om fler arrendeavtal kan tecknas. Idag är det svårt att få djurhållare till marker som behöver betas. Betesdjur i kommunal regi ryms inte inom ram. Hyra av djur för bete av Torsviken, 16 ha kostar 75 tkr per år, hägnad mm 220 tkr. För att möjliggöra att skogsmark tillhandahålls för djurhållning krävs det att området stängslas, vilket innebär en kostnad för staketet inklusive underhåll av det. Kräver ökade personella resurser, men även de resurser i övrigt som djurhållning medför.

112. RESTAURERA HISTORISK ÄNGSMARK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska restaurera de värdefullaste objekten av historisk ängsmark med syfte att öka arealen hävdad slåtteräng med de arter som är knutna till miljön. Vi ska sträva efter fortsatt bruk och restaurering av småskaliga miljöer av jordbruksmark för att utveckla natur- och kulturvärdena i landskapet.

Kulturförvaltningen arbetar sedan några år tillbaka med kunskapsuppbyggnad om kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap. Arbetet sker i samverkan med Park- och Naturförvaltningen och kan fungera som kunskapsunderlag för denna åtgärd.

EFFEKT

Åtgärden leder till att en ökad areal slåtteräng sköts på ett relevant naturvårdande sätt. Dessutom ger restaureringen ökade kulturhistoriska och rekreativa värden och möjliggör sju sorters blommor under kudden.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet, Kulturnämnden, Fastighetsnämnden, Göteborgs Hamn

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Eventuellt möjlighet att söka miljöstöd (LONA). Kräver initiala åtgärder som inte ryms inom ram. Beroende på omfattningen kan årliga skötselåtgärder rymmas inom ram.

113. TA FRAM EN PLAN FÖR RESTAURERING OCH ANLÄGGNING AV VÅTMARKER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram en plan för restaurering av våtmarker och verka för nyanläggning av fler våtmarker. Dessutom ska vi inventera befintliga våtmarker och upprätta skötselplaner för områdena. Vi ska prioritera viktiga dammar och våtmarker med hjälp av olika underlag som till exempel inventeringar av sumpar, grodor, salamandrar, trollsländor mm. Vi ska dessutom upprätta skötselplaner för områdena och genomföra föreslagna åtgärder.

Möjligheten att få miljöstöd för restaurering och anläggning av våtmark ska undersökas.

Syfte med åtgärden är att öka biologisk mångfald och rekreativvärden knutna till våtmarker samt att öka förekomsten av våtmarker i landskapet. Framtagandet av en plan är en viktig fråga i kommunen för samordning och fortsatta utvecklingen av arbetet med våtmarker och kan medverka till en kunskaphöjning om dagvattenhantering vad gäller anläggning och drift för våtmarker och dammar

EFFEKT

Åtgärden leder till ökad areal våtmark och ökad förekomst av våtmarksanknutna arter men även till vattenhållande/-utjämnande effekter samt kväve- och fosforreduktion.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet, Högskolan i Halmstad

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Framtagning av strategi rymmer inte inom ram (konsult/personresurs minst 200 tkr). Grävda dammar och större vallar rymmer inte inom ram. Mindre restaureringar bör kunna ske inom ram (till exempel dikesproppar ca 300-500 kr styck!). Investeringar 600 000 kr – 3 500 000 kr, drift ca. 20 000 kr/år. 1-2 mindre dammar; nyanläggning, restaurering och skötsel per år kan rymmas inom ram /ca. 30 000-50 000 kr). Utöver detta krävs nya resurser. Kostnaderna per anläggning kommer att variera med vilken typ av anläggning som väljs, hur stor anläggningen ska vara, effektivitet m.m. Vem som kommer att stå för kostnaden beror på vem som äger marken där anläggningen ska ligga samt vilken funktion anläggningen har.

114. UPPRÄTTA MILJÖSTYRANDE ARRENDEAVTAL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi har idag inga effektiva verktyg för att styra mot de lokala miljökvalitetsmålen gällande jordbruksmark. Miljöstöd är en frivillig åtgärd för arrendatorerna. Detta kan vi ändra på genom att ha en differentierad avgift för utarrenderad mark där olika miljömålsrelaterade brukningsmetoder ger en lägre kostnad för brukaren jämfört med konventionellt jordbruk. Till exempel kan skötsel av stenmurar och diken, slåtter, naturvårdsbränning, ekologisk odling med mera ge ett lägre arrende. För att skötseln av jordbruksmark ska bli mer miljövänlig behövs dessutom längre arrendetider på platser som den fördjupade översiktsplanen pekar ut att det ska vara odlingsmark på.

Syftet med åtgärden är att ta fram ett styrmedel mot miljömålsinriktat jordbruk på kommunens mark. Om "miljörabatten" på arrendekostnaderna blir tillräckligt stora för att motivera miljövänliga metoder och skötsel kan vi få ett jordbruk som hjälper till att nå miljömålen. Ett alternativt perspektiv är att arrendeaftalen utgår från miljöanpassat jordbruk och att olika konventionella metoder ger ett påslag på avgiften. Det går dock inte att använda på skötsel av till exempel stenmurar. Där behövs en anpassning till hur många sådana natur- eller kulturobjekt man har på brukningsenheten.

EFFEKT

Genom denna åtgärd minskar förhoppningsvis användningen av bekämpningsmedel och konstgödsel. Dessutom leder åtgärden till bättre skötsel av landskapselement så som stenmurar och diken samt bidrar till bättre hävd på värdefulla äng- och betesmarker.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Ekologisk odling
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Kostnaden är löpande (minskade arrendeintäkter). Park- och naturförvaltningens jordbruksarrenden har en mycket låg avgift – i princip bara täckning av administrativa kostnader. Ytterligare krav på arrendator kan innebära att förvaltningen för står för kostnader som detta innebär om det inte redan ryms inom arrendatorns miljöstöd. Detta kan innebära årliga kostnader som inte ryms inom befintlig ram.

115. KOMPLETTERA KARTLÄGGNINGEN AV KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA ODLINGSLANDSKAP

SYFTE OCH BESKRIVNING

På flera platser runt om i Göteborg, till exempel på Hisingen och i Östra Göteborg, pågår en kartläggning av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap.

Vi ska göra ytterligare kartläggning av kulturhistoriskt och biologiskt värdefulla odlingslandskap. Dessutom behövs en digitalisering av resultaten som ett komplement till kartläggningen.

Kulturförvaltningen arbetar sedan 2010 med komplettering av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap. Arbetet finansieras med LONA-bidrag från Länsstyrelsen och utförs i samarbete med bland annat Park- och Naturförvaltningen. Arbetet kan fungera som underlag för den fördjupade översiktsplan för jordbruksmark som Stadsbyggnadskontoret tar fram. Den föreslagna kompletteringen kan även fungera som ett underlag till översiktsplanen.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden, Kulturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet, Byggnadsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

116. UNDERLÄTTA MILJÖSTÖD TILL SMÅ JORDBRUK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag finns miljöstöd att söka för en mängd olika åtgärder i jordbrukslandskapet. Som markägare kan och ska vi underlätta för mindre jordbruk att få del av miljöstöd och därmed kunna sköta markerna på ett miljöanpassat sätt.

Det finns åtminstone två olika sätt att gå tillväga:

1. Göteborgs stad kan söka stöd för att utföra miljömålsinriktade engångsåtgärder på utarrenderad mark, till exempel restaurera eller nyanlägga våtmarker, vilket kan underlätta för arrendatorer av små brukningsenheter.
2. Ibland kan det finnas för lite stödberättigad areal eller antal på varje enskild brukningsenhet för att stöd ska kunna fås till exempelskyddszoner utmed vattendrag, stenmurar och diken. Om Göteborgs Stad arrenderar ut mark kan vi söka miljöstöd så att kvalifikationsgränserna för stödet uppnås. Stödbeloppet (eventuellt med visst administrativt avdrag) kan sedan betalas ut som skötselersättning.

Vi behöver bli bättre på att se till att få ut miljöstöd för de biotopskyddade objekt som finns på jordbruksfastigheter. Dessutom behöver vi bli bättre på att faktiskt söka miljöstöd när vi gör saker.

EFFEKT

En ökad areal jordbruksmark som sköts på ett miljömålsinriktat sätt.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Byggnadsnämnden, Trafiknämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser. En viss administrativ kostnad för ansökning, ekonomihantering och kontroll.

117. VERKA FÖR ATT UPPRÄTTA NATURVÅRDSAVTAL MED PRIVATA MARKÄGARE

SYFTE OCH BESKRIVNING

Naturvårdsavtal är ett civilrättsligt avtal som kan tecknas mellan markägare och staten (Skogsstyrelsen), länsstyrelserna eller kommuner. Syftet med ett naturvårdsavtal är att utveckla och bevara de naturvärden som redan finns. I avtalet regleras hur naturvärdena ska bevaras och utvecklas, och vilken ersättning markägaren får. Naturvårdsavtal kan tecknas såväl för områden som behöver utvecklas fritt som för sådana där det behövs en naturvårdande skötsel för att naturvärdena ska bestå och utvecklas. (Källa Skogsstyrelsen)

Vi ska verka för att sluta naturvårdsavtal där privata markägare frivilligt åtar sig att skydda och sköta buffertzoner, restaureringsområden etc utöver vad som redan krävs i regelverk. Naturvårdsavtalet ska kompletteras med ett skötselavtal med skötselplan. Skötselavtalen ska resultera i att markägaren får ekonomiskt bidrag om marken sköts på ett sätt som är gynnsamt för miljön. Dessutom får kommunen rätt att genomföra naturvårdsåtgärder om markägaren inte själv har möjlighet.

Syftet med naturvårds- och skötselavtalen är att skydda och sköta buffertzoner, restaureringsområden och områden som inte är av "reservatsklass". Naturvårdsavtal är en frivillig överenskommelse som fungerar både lättare och snabbare än naturreservat.

EFFEKT

Naturvårds- och skötselavtalen ger effekt i form av landskapsekologiskt bevarande av biologisk mångfald genom ett nätverk av områden med rätt skötsel.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

118. UTÖKA SKYDDET AV SKOGSMARK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vid exploatering och andra åtgärder i skogen ska vi ta hänsyn till de skogslevande arternas livsmiljöer och möjligheter att röra sig i landskapet. Lämpliga miljöer och spridningsmöjligheter är viktiga för att långsiktigt bevara dessa arter. Vissa skogsområden ska helt undantas från skogsbruk och exploatering, framförallt ädellövskogsområden och områden med gamla och grova träd. De mest värdefulla mindre skogsmiljöerna ska skyddas som biotopskyddsområden, vilket kommunen numera har möjlighet att göra. Dessa små biotopskyddade områden kan fylla en särskilt viktig funktion som ”öar” i landskapet genom att de ökar spridningsmöjligheterna för de skogslevande arterna.

För närvarande jobbar Fastighetsnämnden med en skogspolicy där värden som biologisk mångfald och möjlighet till rekreation ska tas tillvara. Policyn anger att slutavverkning inte ska ske annat än vid risk för skada på skog eller allmänhet samt när marken ska bebyggas.

Fastighetsnämnden fastställde år 2010 en grön skogsbruksplan av mångbrukstyp som inriktning för Fastighetskontorets skogliga förvaltning. Skogsskötselns inriktning är att den ska ske i en avvägning mellan de fyra perspektiven miljö, medborgare, verksamhet och ekonomi. Skogsbruket är certifierat enligt både s.k. FSC- och PEFC-standard, vilket innebär att skogarna ska skötas på ett miljöanpassat, samhällsnyttigt och ekonomiskt bärkraftigt sätt. Inom vissa områden finns det krav som är strängare än de som föreskrivits i certifieringen. Sedan några år tillbaka har andelen skogsmark som undantas från skogsbruk ökat rejält. Målklassning för skog som förvaltas med naturvårdsmål enligt nämndens skogsbruksplan har ökat med 40 procent.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Biologisk mångfald i skogen
- Hållbart skogsbruk
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

119. ÖKA ANDELEN DÖD VED VID SKOGSSKÖTSEL OCH SKOGSÅTGÄRDER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska lämna kvar fler högstubbar och mer död ved vid skogsskötsel och skogsåtgärder för att gynna den biologiska mångfalden. Åtgärden ses som en viktig del i arbetet med att uppnå miljömålet för biologisk mångfald i skogen.

Ett område att börja med är Vättlefjäll.

EFFEKT

Åtgärden leder till ökade förutsättningar för sällsynta arter att leva kvar i produktionsskogarna.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Biologisk mångfald i skogen

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

120. UPPRÄTTA MARINA BIOTOPSKYDD

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det pågår arbete med att bilda marina reservat vid Amundön och Billdals skärgård (kommunen) respektive Vinga-Fotö skärgård (länsstyrelsen). Om dessa reservat bildas bedöms det vara möjligt att nå delmålet Skydd av marina områden.

Men för att målet ska kunna nås kan det också finnas behov av ytterligare marina biotopskydd som komplement till de större marina naturreservaten.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Skydd av marina områden
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Uppföljning av biotopskydd kommer kräva utökade personella resurser. 100 arbetstimmar.

121. GENOMFÖR FISKEVÅRDANDE ÅTGÄRDER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska genomföra fiskevårdande åtgärder som till exempel att ta bort vandringshinder för fisk och andra vattenlevande djur. Vandringshinder är en starkt negativ faktor för möjligheterna att upprätthålla populationer. Att ta bort vandringshinder kan ge bl.a. fiskar tillgång till stora potentiella livsmiljöer uppströms hindret. Det kan även vara aktuellt med andra biotopförbättrande åtgärder och förbättring av lekplatser som att placera ut stenar och död ved eller att återskapa skuggande vegetation i strandkanter.

Vi ska främja öppna vattendrag och undvika kulverteringar i största möjliga mån. Om en passage över vattendraget behövs ska en bro väljas i första hand. I andra hand ska vi välja en halv stor trumma för att bevara den naturliga bottenmiljön och i sista hand en hel stor trumma som grävs ner. Det ska finnas en gemensam manual för alla som planerar för eller utför liknande arbeten i vatten.

Syftet med åtgärden är att göra det möjligt för fisk och andra organismer att vandra fritt i våra vattendrag samt att återskapa vattenmiljöer där det finns utrymme för rika växt- och djurmiljöer och funktionella ekosystem.

EFFEKT

Fiskevårdande åtgärder leder till ökad areal med lekområden för fisk, ökade populationer av fiskar och andra organismer i vattendragen och därmed minskad risk för genetisk utarmning samt ökade möjligheter för rekreation genom fler fiskemöjligheter och ökade fiskbara bestånd.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Sportfiskarna, Länsstyrelsen, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Mindre åtgärder genomförs kontinuerligt inom ram genom förvaltningens samarbete med Sportfiskarna. Större projekt både enskilda och många mindre inom ett vattensystem, ryms inte inom ram. Delar kan ev. finansieras via olika statliga bidrag.

122. ANPASSA EROSIONSSKYDD UTMED VATTENDRAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag dimensioneras erosionsskydd utmed vattendrag utifrån högvattenflöden. Erosionsskydden består oftast av en bädd av makadam eller sten vilket ger en otillgänglig zon utmed vattendragen som även har låga naturvärden. På platser där det inte finns risk för skred eller andra problem med erosion ska vi istället anpassa erosionsskydd utmed vattendrag utifrån medelvattennivå istället för högvatten. Det är viktigt att man vid dimensioneringen av erosionsskydd tar hänsyn till att ett förändrat klimat kommer att medföra högre flöden.

Erosionsskydd utförs endast där det är befogat för att skydda anläggningar och byggnader. På andra platser där det inte är risk för erosionsskador kan/ska vattendragens sidor anpassas för att öka den biologiska mångfalden och öka tillgängligheten för människor. Materialvalet för erosionsskyddet kan anpassas till förutsättningarna. Vid de platser där erosionsskydd krävs bör dessa utföras med sådant material så att spridningskorridorer bildas för växter och djur. Vid enskilda platser som brofundament och trängre passager bör erosionsskydd utformas så att dessa kan stå emot ett ökat vattenflöde under långa tidsintervaller på grund av hydrauliska effekter. Detta innebär att vi verkar för att använda grön ingenjörbiologi istället för makadam som erosionsskydd.

Den övre delen av erosionsskyddet ska ersättas med en grönyta som kan översvämmas vid höga flöden. Vid lägre flöden är denna zon tillgänglig och fungerar också som spridningskorridor för växter och djur. "Biologiska erosionsskydd" av döda och levande träd kan minska de negativa effekterna på vattenlevande organismer. Det ska finnas en gemensam manual för alla som planerar för eller utför liknande arbeten i vatten.

Det kan vara en svårighet att hitta rätt dimensionering så att risken för skred inte blir för hög. Dessutom antas kostnaderna för att åtgärda befintliga erosionsskydd bli höga.

Mer information och inspiration finns på

<http://www.svenljunga.se/naturmiljo/djurnatur/restaureringatran.4.6627596511d1abfc7b980005129.html>, <http://www4.banverket.se/raildokuffe/pdf/MO1535.pdf> .

EFFEKT

En anpassning av erosionsskydden gör att vattendragen blir mer tillgängliga med en mer tilltalande miljö där grönytor sparas för naturupplevelser och promenad. Dessutom kan naturvärden sparas/skapas istället för en steril makadam-bädd. Vid högvatten fastläggs näringsämnen och föroreningar och vattendragen får överhängande träd och buskar, vilket är värdefullt för den biologiska mångfalden.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Byggnadsnämnden, Trafiknämnden, Göteborg Vatten, Kretslopp- och vattennämnden, Gemensam Byggprocess, Skredriskövervakningen i kommunen, Dagvattengruppen, Länsstyrelsen, Vattenråd, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet, Statens geotekniska institut

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Tillgängliga sjöar och vattendrag

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Utredning kring frågan om anpassning av erosionsskydd kan kräva resurser i form av egen arbetstid och konsultstöd. Mindre åtgärder kan göras inom befintlig ram. Större åtgärder prioriteras och fördelas på ett eller flera år inom Park- och Naturförvaltningens underhållsram.

123. TA FRAM EN STRATEGI FÖR BEVARANDEÅTGÄRDER FÖR DAGFJÄRILAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Dagfjärilar minskar på grund av landskapomvandling och fragmentering. Många arter är beroende av olika naturtyper under olika perioder av sin livscykel vilket gör att ett landskapsekologiskt tänkande måste ligga till grund för åtgärder. Dagfjärilar är en "paraplygrupp"; en mängd andra organismer gynnas av samma åtgärder, de är även en "skyltgrupp"; populära och lätta att känna igen.

Vi ska ta fram en strategi för hur dagfjärilar ska skyddas och gynnas i Göteborg. Strategin ska utgå från ett landskapsekologiskt helhetsperspektiv och bör innehålla en analys av lämpliga områden och en idékatalog för lämpliga åtgärder. Arbetet med ekologisk landskapsplanering är påbörjat och metodiken är framtagen. Under kommande år kommer metodiken att utvecklas där dagfjärilar utgör en lämplig art att arbeta med. Utifrån strategin görs en mängd mindre åtgärder som tillsammans har en betydande positiv effekt på dagfjärilar och andra naturvärden. Fjärilarna är en indikator och strategin avser att gynna biologisk mångfald i stort.

Syftet med åtgärden är bland annat att uppmärksamma dagfjärilarna och informera om fjärilsanpassad trädgårdsskötsel.

Projektet kan samordnas med andra pågående projekt, till exempel stadsnära odling, skolträdgårdar med flera.

EFFEKT

Genom att ta fram en strategi för bevarande kommer på sikt antal arter och individer av dagfjärilar i Göteborg att öka. Dessutom ökar kunskapsspridningen genom skyltning i "fjärilsområden" och fjärilsskådningssträffar. Åtgärden kommer också att ge en positiv effekt på andra lokala miljömål genom restaurering och nyskapande av fjärilsbiotoper.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Kulturnämnden, Trafiknämnden, Park- och naturnämnden, Fastighetsnämnden, Lokalnämnden, Kulturnämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- Livskraftiga bestånd av dagfjärilar

KOSTNADER

Kräver extra resurser. 150 arbetstimmar. Kan finnas möjligheter att söka LONA-finansiering.

124. ANLÄGG PLANTERINGAR SOM GYNNAR FJÄRILAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Tillfälliga planeringar ska anläggas på avriven eller ej exploaterad yta, till exempel inom ramen för trygg och vacker-projekt, mötesplatser samt inom EU-projektet SEEDS. Planteringar görs av särskilda växter som gynnar dagfjärilar, humlor, bin och andra insekter. Sådana planteringar ökar den biologiska mångfalden i centrala staden och skapar en estetiskt tilltalande miljö.

Vi ska också anlägga fler allmänna "fjärilsrestauranger" och "fickparker" i den täta staden och fler fjärilsbuskar på småplättar. Längs exempelvis skyddsområdet vid hamnbanan kan även andra biotoper skapas där fjärilar kan övervintra. Dessutom ska vi vid gallring av naturmark gynna värdväxter för fjärilar. Inför 2014 ska vi ha fjärilsväxter som tema i stadens urnor. Det är viktigt att det också finns information i samband med anläggningen.

Det är viktigt att skapa en samsyn kring frågan. Om vi själva äger marken har vi full rådgivning över vad vi planterar. Då platsen lämpar sig för detta bör nektarväxter väljas som inslag i rabatter som anläggs eller byggs. I de fall där marken ägs privat så bör vi informera markägare om vikten av att plantera för fjärilar.

Det pågår redan visst arbete i linje med denna åtgärd runt om i staden. Lundby tar fram ett paket för förskolor med pallkragar, jord, redskap och fröpåsar för att komma igång med odling. Paketet innehåller även andra växter än "fjärilsväxter". Detta koncept kanske även skulle kunna spridas till äldreboenden. Även kring Kvillebäcken pågår en del arbete med fjärilsplanteringar. Intresset från medborgarna och särskilt förskolorna har visat sig vara stort. Mindre anläggningar utförs inom ram till exempel fjärilsplantering vid Hinsholmskilen, i Trädgårdsföreningen med mera. Dessutom finns flera satsningar där skolor fått möjlighet att anlägga fjärilsplanteringar.

EFFEKT

Åtgärden bidrar till att öka den biologiska mångfalden i centrala staden. Dessutom skapas fler små attraktiva miljöer för rekreation och en ökning av pollinering som en ekosystemtjänst, vilket kan gynna stadsnära odlingar.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Göteborgs Hamn, Gemensam byggprocess, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- Livskraftiga bestånd av dagfjärilar
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Mindre anläggningar utförs inom ram. Större projekt som att anlägga särskilda fickparker för fjärilar eller anlägga nya biotoper för fjärilar kräver extra medel. Eventuellt möjlighet att söka LONA-finansiering.

125. TILLÄMPA HÅLLBAR DAGVATTENHANTERING I ALLA BYGGPROJEKT INOM STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Dagvatten är en fråga som berör de flesta förvaltningar och bolag, speciellt om ett förändrat klimat tas med i beräkningarna. Det är viktigt att hela staden tar ansvar för hur staden planeras och bebyggs med tanke på avledning av dagvatten, det är inte bara en fråga för va-huvudmannen. Under lång tid har avledning av dagvatten bestått av att avleda det i ledningar i marken, men med ökad nederbörd och extrema mängder emellanåt gör att det blir svårare att enbart hantera dagvatten i ledningar. I staden är många delar dessutom hårdgjorda vilket gör att vatten avrinner snabbare. Det som behövs är långsam eller trög avledning på ytan. Berörda delar av staden behöver lära sig mer om hur vi på bästa sätt hanterar dagvatten på ytan istället för i ledningar.

Staden ska ha ett aktivt dagvattenarbete. Den dagvattenplan som tagits fram i Fördjupad översiktsplan Vatten 2001 ska lyftas upp på bordet igen och återaktualiseras. Alla byggprojekt i staden ska ta hänsyn till dagvattenhantering. Samverkan är nyckeln till framgång, och berörda förvaltningar inom staden ska tillsammans se till att faktiska åtgärder blir genomförda. Dagvattenfrågan bör lyftas i *Gemensam Byggprocess*.

Inom staden saknas en hel del kunskap om åtgärder för dagvatten, drift och underhåll. För att öka kunskapen bör vi tillsammans ta fram en exempelskrift i samband med att vi utför åtgärder. När vi arbetar med åtgärderna ska vi också utveckla gemensamma arbetsprocesser, principer samt bestämma ansvar. Vi ska lära genom att göra. I planarbetet bör vi föra samman dagvattenutredning och trafikutredning. Åtgärden kopplar till flera andra åtgärder som handlar om dagvatten.

EFFEKT

Vi lär oss mer som stad om hur vi kan hantera dagvattnet på ytan istället för i ledningar. Genom att sedan genomföra sådana åtgärder kan vi minska risken för översvämningar, minska inflödet till avloppsreningsverket, få ett renare dagvatten innan det släpps ut i recipienter samt en trevligare bebyggd miljö.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden, Trafiknämnden, Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Lokalnämnden, Miljö- och Klimatnämnden, Gemensam byggprocess, Chalmers

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Ingen övergödning
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Krav på minskade hårdgjorda ytor kan dock komma att leda till ökade kostnader för grönskötsel.

126. ANLÄGG GRÖNA TAK PÅ KOMMUNENS FASTIGHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Där det är möjligt ska vi ha gröna tak på kommunens fastigheter. Genom att ha växtplanteringar på hela eller delar av tak minskar avrinningen av dagvattnet. Dessutom minskar bullret och till viss del leder det även till ett bättre inomhusklimat.

Genom att använda gröna tak och väggar ökar vi den biologiska mångfalden och de gröna ytorna i staden. Gröna tak är en viktig åtgärd för trögare dagvatten och intressant vid ny- och ombyggnation i områden där det finns problem med dagvattenhanteringen. Om det beslutas om en grönytefaktor kan den tillämpas för befintliga områden.

En motion kring detta behandlades av kommunfullmäktige under 2012. Riktlinjer bör tas fram för hur gröna tak ska anläggas och hur annan användning av taken för exempelvis solenergi hanteras.

Gröna tak finns i många olika varianter och är ett sätt att nyttja plana ytor i bebyggelse för mer växtlighet och fler grönytor. Gröna tak består antingen av lättviktiga material med ett tunt jordlager och lätta växter såsom gräs och örter, eller av tyngre varianter med intensiv vegetation såsom takträdgårdar eller parker.

Enligt Scandinavian Green Roof Association finns flera ekonomiska fördelar med gröna tak; takmaterialet håller längre och byggnadens kostnader för uppvärmning och kylning minskar av den isolerande effekten. Den ökade grönytan gör att regnvatten tas omhand på ett naturligt sätt vilket minskar kostnader för dränering och behandling av regnvatten. Utöver dessa effekter medför gröna tak bättre mikroklimat, dämpning av buller, minskad överhettning av städer och ökad biologisk mångfald. Ett exempel på gröna tak är Augustenborgs botaniska trädgård i Malmö.

EFFEKT

Gröna tak ger en minskning av avrinningen från taken med 50 procent. Dessutom bidrar gröna tak med dagvattenfördröjning och ökad mängd grönytor vilket ger ett möjligt bidrag till ökad biologisk mångfald, en bullerdämpande effekt, binder luftföroreningar och ger en avkylande effekt under heta dagar.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Gemensam byggprocess, Social resursnämnd

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Varierar beroende på konstruktion i projekt. 350-400 kr per m² ovanpå ett godkänt tätskikt (papptak). Sedan får det dras ifrån kostnad för vad alternativ takbeläggning skulle kosta.

Exempel på merkostnad (skillnad mellan papp och grönt tak) för nu vanligt förekommande nybyggnadstyp, förskola med fyra avdelningar i två plan: + 150 000 kr. Driftkostnader bör inte öka mot normala tak. Rekommenderad tillsyn 1 gång per år tillkommer. Investeringar och kostnader för förvaltning av grönområden kan stödjas externt genom brukarmedverkan eller sponsring och avtal för detta kan skrivas på kommunens villkor. Det är också möjligt att till exempel parkvänföreningar kan stödja utvecklingen av parkerna.

127. IDENTIFIERA NATURLIGA STRÅK FÖR DAGVATTENAVLEDNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska identifiera de naturliga vattenvägarna som finns inom Göteborg och sammanställa det till ett kartmaterial som kan användas som planeringsunderlag. På så vis blir det lättare att planera bebyggelse rätt i förhållande till naturliga vattenvägar och lågpunkter. Det leder också till att vi kan utnyttja de naturliga vattenvägarna för att avleda dagvatten. Det blir även tydligare vart dagvatten tar vägen och vart vi behöver mark för dagvattenanläggningar

Genom ett pågående projekt som rör framtagande av en hydromodell för staden kommer det på sikt att finnas ett bra underlag för denna åtgärd.

EFFEKT

Minska tillskottsvatten till avloppsreningsverket och det allmänna ledningsnätet, vilket minskar risken för bräddningar av näringsämnen till recipienter. Behålla och utveckla de naturliga vattendragen för ökad biologisk mångfald.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Byggnadsnämnden, Trafiknämnden, Park och naturnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Ett rikt växt- och djurliv
- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Resurser främst i form av tid.

128. MINSKA TILLSKOTTSVATTEN TILL SPILLVATTENFÖRANDE LEDNINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärdens syfte är att minska bräddningen av spillvatten ute på ledningsnätet. Spillvatten ska så långt som möjligt avledas separat till avloppsreningsverket för att förhindra att stora och intensiva regn leder till bräddning av spillvatten med utsläpp av fosfor och kväve som följd. Det är även ett mål att minska mängden rent dagvatten till Ryaverket för att i längden kunna upprätthålla en effektiv rening på verket.

Dagvattenflödet, det vill säga regnvatten (ytvatten) från exempelvis tak- och markytor, fluktuerar i stor utsträckning. Vid kraftig nederbörd riskerar spillvattennätet, vid användning av kombinerade system, att bli överbelastat med källaröversvämningar i lågt belägna hus och bräddning som följd. Bräddningsvatten, som är en blandning av dagvatten och spillvatten, släpps då orenat ut till recipient, vilket kan leda till negativ påverkan i form av bland annat övergödning. Kvaliteten på dagvattnet varierar i mindre utsträckning än hos spillvattnet, vilket leder till att kvaliteten på bräddvattnet till största del beror på dagvattnets kvalitet. Avloppsreningsverken vill dessutom minimera mängden dagvatten i sina reningsprocesser. Vid kraftiga regn måste, om dagvatten och spillvatten inte separeras, tillsatsen av kemikalier till reningsprocesserna öka.

Att separera dagvatten från spillvatten kan ge stora miljömässiga fördelar, främst om kombinerade system ersätts med separata. Dock medför en ombyggnad av avloppssystemet höga kostnader varför förändringar är viktiga att göra vid nyexploatering eller då ombyggnad av avloppssystemet krävs av andra anledningar. Lokala förutsättningar för ersättning av kombinerade system samt vid nyexploatering bör tas i beaktande liksom känsligheten hos de aktuella recipienterna om förbättrade åtgärder för avloppssystemet ska införas och bedömas.

Om dagvattnet separeras från spillvattnet kan många av de ovan nämnda problemen undvikas. Om endast spillvatten leds till avloppsreningsverken innebär det att vattenflödet in till reningsverket blir mer förutsägbart och jämnt samt att reningsprocesserna har bättre förutsättningar att fungera optimalt.

I separata system, som framför allt förordas idag, fördröjs och behandlas dagvattnet så nära källan som möjligt. Dagvattenhanteringen är öppen, vilket innebär att vattnet leds ner i exempelvis diken eller på gräsmattor, eller fördröjs i dammar eller våtmarker. Det finns många fördelar med ett separat system, trots att det inte är lämpligt för alla områden. Separata system innefattar också skötselkrav på dammar, kanaler och diken som används för fördröjning av vattnet.

Även om kostnaden för att bygga om delar av ett avloppssystem är mycket höga måste även besparingar i form av exempelvis minskad kemikalieförbrukning vid avloppsreningsverken vid kraftig nederbörd, bättre slamkvalitet och kostnader för brukaren och huvudman vid exempelvis källaröversvämningar inkluderas i kalkylerna. För att utreda de mest kostnadseffektiva åtgärderna för planerat underhåll och ombyggnad av ledningssystem finna en modell för kostnadsuppskattningar. Modellen tar hänsyn till anläggningskostnad, pumpkostnader i ledningssystem, minskad bräddning och jämför med kostnader för behandling på Ryaverket.

I första hand innebär åtgärden att större områden ska åtgärdas, och då främst områden där det föreligger risk för upprepade översvämningar. På så sätt kan vi minska antalen översvämningar, bräddningar av näringsämnen till recipienter och inflödet av dagvatten till reningsverket. I andra hand ska vi inventera och se över ledningssystemen inom andra, större fastigheter som till exempel Volvo, Sahlgrenska sjukhuset med flera. På så sätt kan vi minska risken för bräddning samt mängden avloppsvatten till reningsverket.

Ett annat alternativ är att aktivt söka upp och åtgärda felkopplingar inom mindre fastigheter, men det anses i dagsläget inte ge lika mycket som det kostar. 2006 fanns det ungefär 1 200 felkopplade fastigheter och det beräknades då ta tre heltidstjänster i anspråk att åtgärda. Det man skulle vinna på att åtgärda felen var endast en procent av inkommande flöde till reningsverket. Så för att minska flödet till reningsverket är det en större förtjänst att jobba med att minska inläckaget till ledningssystemet.

Idag separerar lokalförvaltningen dagvatten och spillvatten i många ombyggnadsprojekt där frågan ändå kommer upp. Tanken är att försöka få fram mer information om hur dagvattnet och spillvattnet ser ut vid ombyggnader samt att i ökad grad jobba för separering. Detta görs genom att tydliggöra tekniska anvisningar för projektering av avlopp och dagvattenanläggningar.

EFFEKT

Genom att minska tillskottsvatten till spillvattenförande ledningar minskar belastningen på ledningsnätet och därmed kan bräddningar av avloppsvatten minska. Dessutom så minska den totala belastningen på Ryaverket, vilket leder till att reningsprocesserna kan optimeras, mindre energi och kemikalier går även åt om vi kan minska det totala inkommande flödet till verket.

I längden kan det också innebära att vi slipper bygga ut Ryaverket eller bygga ett nytt reningsverk någon annan stans, vilket kan bli verklighet om vi inte kan se till att minska flödena till reningsverket.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Lokalnämnden, Fastighetsnämnden, Byggnadsnämnden.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Inom långtidsplan (åtgärder inom ÅPA). Kontroll av större fastigheter kan kräva ytterligare resurser i form av personal. De resurser som krävs för att åtgärda större områden är hanterade inom budget. För att åtgärda större fastigheter kan det komma att krävas ytterligare resurser. Att åtgärda felkopplingar inom övriga fastigheter är inte en prioriterad fråga just nu.

129. ANLÄGG OLIKA TYPER AV DEMONSTRATIONSANLÄGGNINGAR FÖR TRÖG DAGVATTENAVLEDNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska minska avledning av dagvatten via ledningar, därför kommer det att behöva anläggas andra sorters anläggningar för att hantera dagvattnet. Dagvattnet bör hanteras så nära källan som möjligt med lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD. Det finns många olika tekniker och metoder att göra detta och det är viktigt att låta de lokala förutsättningarna styra val av metod eller teknik. Genom att anlägga öppna, gröna och tröga dagvattensystem kan vattenflöden fördröjas och minska belastningen på avloppssystemet. I de flesta metoder renas även dagvattnet och dess negativa påverkan på recipienter och avlopp minskar.

Förutom att hantera dagvatten så förbättrar dessa lösningar även stadsbilden och införlivar gröna och blå element i staden, vilket upplevs som mer attraktivt. Mer grönska i städer leder även till förbättrad luft och kan fungera som temperaturreglerande element.

I ett examensarbete från Lunds Universitet konstaterades det att fördelarna med att införa lokalt omhändertagande av dagvatten främst har miljömässiga fördelar, men kan också medföra ekonomiska vinster. Driftskostnader för avloppssystem som fungerar dåligt bär höga kostnader. Den bästa ekonomiska lösningen för LOD är att hela området, istället för enskilda tomter, innefattas av ett sådant system. Annars riskerar dagvattensystemet ändå att få byggas ut i sin helhet, vilket inte minskar anläggningskostnaden.

Exempel på områden som är aktuella för att anlägga öppna, gröna och tröga dagvattenanläggningar är:

- Lindholmshamnen
- Björlanda vägen
- Vitsippsbäcken
- Lärjeån
- Göta/älv E6

EFFEKT

Åtgärden ger effekt i form av att visa på olika bra exempel på trög dagvattenavledning. Åtgärden ska även visa upp Göteborg som en stad som tar dagvattenfrågorna på allvar och är en föregångare. Det kommer även samla förvaltningarna och bolagen i staden runt dagvattenfrågan och anpassning till klimatförändringen. Vi kommer även att öka kunskapen om att anlägga och drifta öppna, gröna och tröga dagvattensystem.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden, Gemensam byggprocess, Älvstranden Utveckling, Bostadsbolagen, Lokalnämnden, Fastighetsnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Frisk luft
- Ingen övergödning
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Kräver extra resurser. En del av dessa anläggningar ingår i budget, medan andra inte gör det ännu. En anläggning kan kosta allt från 1 – 30 Mkr beroende på lokala förutsättningar, mängd dagvatten, kvaliteten på dagvattnet och vilken slags anläggning och teknik som väljs. Därtill kommer även driftkostnader som kan ligga någonstans mellan 20 000 - 30 000 kr per år.

130. ANLÄGG EN DEMONSTRATIONSANLÄGGNING FÖR TRÖG DAGVATTENAVLEDNING I LINDHOLMSHAMNEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Fördröjningsmagasin är en viktig åtgärd för trögare dagvatten och intressant i områden där det är problem med dagvattenhanteringen. Vi ska anlägga en demonstrationsanläggning för trög dagvattenavledning i Lindholmshamnen. Syftet med åtgärden är att få ett grönare stadsrum som ger trögare dagvattenhantering som minskar bräddning och därmed också näringsläckage.

EFFEKT

Åtgärden ger effekt i form av att visa på olika bra exempel på trög dagvattenavledning. Åtgärden ska även visa upp Göteborg som en stad som tar dagvattenfrågorna på allvar och är en föregångare. Det kommer även samla förvaltningarna och bolagen i staden runt dagvattenfrågan och anpassning till klimatförändringen. Vi kommer även att öka kunskapen om att anlägga och drifta öppna, gröna och tröga dagvattensystem.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Park och naturnämnden, Gemensam byggprocess

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Frisk luft
- Ingen övergödning
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

131. ANLÄGG DAGVATTENRENING PÅ TRAFIKINTENSIVA VÄGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det mest förorenade dagvattnet kommer från hårt trafikerade ytor. Därför ska vi genomföra åtgärder på de trafikintensiva vägar som ligger nära känsliga recipienter. Vilken åtgärd som ska göras beror på recipientens skyddsvärde.

EFFEKT

Minskade mängder föroreningar till vattendrag, sjöar och hav.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Förundersökningsarbete inom budget. Investeringar för anläggning samt drift tillkommer.

132. PLANERA FÖR ÖPPNA VATTENDRAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Många sträckor av stadens vattendrag är kulverterade. De har lågt värde för biologisk mångfald och liten reningspotential för näringsämnen och föroreningar. Öppna vattendrag är att föredra framför kulvertar eftersom de dessutom minskar riskerna för översvämning uppströms och ger en varierad och tilltalande miljö.

Vi ska inom detaljplane- och översiktsplaneprocessen arbeta för att undvika nya kulverteringar av vattendrag. Att planera för tröga system är särskilt viktigt i områden som riskerar att få problem med översvämningar.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden, Kulturnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

133. UTRED MÖJLIGHETEN ATT ÖPPNA UPP KULVERTERADE VATTENDRAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Många sträckor av stadens vattendrag är kulverterade. De har lågt värde för biologisk mångfald och liten reningspotential för näringsämnen och föroreningar. Om kulvertar ersätts med öppna vattendrag minskar riskerna för översvämning uppströms och en varierad och tilltalande miljö skapas.

Vi ska utreda var det finns kulvertar som bör och kan tas bort och ersättas med öppna vattendrag.

Kretslopp- och vattennämnden har ansvar för de befintliga dagvattenledningarna, men för att en utredning senare ska kunna leda till konkreta åtgärder krävs att den som äger marken kan upplåta den i detta syfte.

EFFEKT

Att ersätta kulverteringar med levande vattendrag skapar fler vattenmiljöer i stadsnära lägen, ger ökade natur- och rekreationsvärden samt ökar potentialen för rening av dagvatten.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Byggnadsnämnden, Trafiknämnden, Park- och naturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Kulturnämnden,

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

134. SKAPA FLER VATTENSPEGLAR I STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska skapa, bevara och lyfta fram befintligt vatten i staden. Vattendragen fungerar som dagvattendammar och utjämningsmagasin men ger också fler livsmiljöer för växter och djur och bidrar till att forma attraktiva bebyggelsemiljöer.

Byggnadsnämnden har ansvar för frågan vid detaljplaneprocesser och inom översiktsplansprocessen. Kretslopp- och vattennämnden har ansvar för de befintliga dagvattenledningarna.

EFFEKT

Bättre dagvattenhantering och mer attraktiv bebyggelsestruktur

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden, Byggnadsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser.
Investeringskostnad 600 000 – 3 500 000 kr,
drift cirka 20 000 kr/år.

135. MINSKA MÄNGDEN OÖNSKADE ÄMNER I AVLOPPSVATTEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

I dagens samhälle används väldigt många olika kemikalier som vi inte alltid vet hur de påverkar livet i vattnet, i marken eller vår egen kropp. Det är därför viktigt att minska mängden oönskade ämnen i avloppsvattnet för att i förlängningen minska utsläpp av oönskade ämnen ut i havet. En del hamnar även i avloppsslammet som vi vill få ut till jordbruket. Så för att minska risken för negativ påverkan i mark och grödor är det också viktigt att minska mängden inkommande, oönskade ämnen till avloppsreningsverket. Vi behöver också lära oss mer om hur ämnena agerar i avloppsvattnet och slammet samt hur det påverkar ekosystem.

Detta görs bland annat genom uppsökande verksamhet, tillsyn och informationskampanjer. VA-huvudmannen kan genom ABVA ställa vissa krav, men samverkan med miljöförvaltningen är mycket viktig.

För att öka kunskapen om vad som finns i avloppsvattnet kan vissa analyskampanjer behövas exempelvis av läkemedel, mikroplaster, silverjoner och biocider. Många analyser idag är dock mycket dyra och/eller har ingen bra upplösning. Metoderna för mätning behöver utvecklas, kanske genom något forskningsprojekt.

EFFEKT

Genom åtgärder ute på avloppsledningsnätet och hos verksamheter ska oönskade ämnen i avloppsvattnet in till och ut från Ryaverket minska. Även önskade ämnen i avloppsslammet ska minska.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Gryaab, Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Giftfri miljö
- Minskad mängd marint skräp

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

136. INFORMERA FRITIDSBÅTSÄGARE OM DERAS MILJÖPÅVERKAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska informera fritidsbåtsägare om deras miljöpåverkan. Några områden som är intressanta att lyfta fram är alkylatbensin, toalettavfallshantering, nedskräpning samt kemikalier i samband med rengöring och målning.

En del i åtgärden är att genomföra en miljökampanj på båtmässan. Kampanjen ska vara riktad mot allmänheten och ska synliggöra stadens arbete för att underlätta miljöansvar i skärgården.

För att underlätta för ett mer miljövänligt beteende på sjön ska vi också ta fram en app som riktar sig till fritidsbåtsägare. I appen ska det finnas information om exempelvis var man kan tanka alkylatbensin, var det finns båttvätt samt på vilka platser man kan lämna latrin och sortera avfall. Informationen kan också kombineras med tips om miljövänligt beteende och spännande natur/växter/djur/kultur på båtsemestern i kommunen.

Åtgärden syftar till att främja miljövänligare båtturism/fritidsbåtar och underlätta för att göra rätt på sjön.

En stor del (cirka 1/3) av bränslet till småbåtarnas tvåtaktsmotorer hamnar oförbränt i vattnet. En omställning till mindre miljöfarliga bränslen, bottenfärger med mera skulle minska båtlevets negativa påverkan på framför allt vattenmiljön.

EFFEKT

Åtgärden kommer leda till ökad miljömedvetenhet och engagemang som i sin tur förhoppningsvis leder till miljövänligare fritidsbåtsanvändning.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Grefab, Länsstyrelsen, intresseföreningar för fritidsbåtar

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Giftfri miljö
- Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten
- Minskad påverkan från sjöfart
- Minskad mängd marint skräp

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

137. SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT FARTYG KAN FÅ TILLGÅNG TILL FLYTANDE NATURGAS (LNG)

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska kunna erbjuda sjöfarten ett alternativt fartygsbränsle med lägre miljöpåverkan. Frågan drivs av lagstiftningen, men vi ska medverka till att skapa den infrastruktur som behövs för att tillgängliggöra LNG som fartygsbränsle i Göteborg.

Till skillnad från övriga trafikslag har införandet av miljöanpassade motorer och avgasreningsteknik inte genomförts inom sjöfartssektorn. Livstiden för fartyg är också relativt lång varför många fartyg med äldre motorer trafikerar hamnen idag. De större handelsfartygen utrustas fortfarande med dieselmotorer med höga utsläpp av kväveoxider och majoriteten är anpassade för drift på bunkeroljor. Antalet installationer av effektiv reningsteknik av avgaser är få och återfinns sällan i de större handelsfartygen. Detta leder till att majoriteten av de fartyg som angör och ligger i Göteborgs hamnar kontinuerligt släpper ut stora mängder orenade dieselavgaser innehållande höga halter av kväveoxider och partiklar. En positiv nyhet i sammanhanget är de kommande regleringarna av svavelinnehållet i bränslet, vilket från 2015 kommer begränsas till 0,1 procent. Sannolikt kommer detta att innebära minskade utsläpp av såväl svaveloxider och partiklar samt i viss mån även kväveoxider.

I en utredning av IVL där två centrala källor till höga halter av kväveoxider i Göteborg undersöktes pekades sjöfarten ut som en mycket viktig källa till de uppmätta kväveoxidhalterna i staden, detta särskilt under perioder med höga föroreningshalter. Sedan mitten av 2010 är det krav på att bränslet som fartyg vid kaj använder får innehålla högst 0,1 procent svavel. Detta bör ha inneburit viss minskning av utsläppen. Det är därför viktigt att vårt arbete med att minska halterna av kväveoxider omfattar de fartyg som anlöper Göteborgs hamn och de som trafikerar Göta Älv.

Vad gäller huvudmaskinen är övergång till gasdrift det alternativ som framstår som den snabbast framkomliga vägen för att lösa partike-, kväveoxid-, och svavelproblematiken. För att möjliggöra denna omställning krävs etablering av en tankanläggning för flytande naturgas (LNG). Även andra alternativa fartygsbränslen såsom metanol och DME (dimetyleter) kan vara intressanta.

Syftet med åtgärden är att erbjuda ett alternativt fartygsbränsle med lägre miljöpåverkan. LNG kan vara ett alternativ för redaren att uppfylla de tuffare lagkraven på svavel som träder i kraft 1 januari 2015. På sikt hoppas vi att utbyggnaden av LNG och dess infrastruktur skall kunna bana väg även för fossilfria alternativ (LBG). När IMO-direktivet om lågsvavligt bränsle slår igenom 2015 kommer LNG att bli ett verkligt alternativ för sjöfarten. Stadsbyggnadskontoret jobbar med att ändra detaljplanen och terminalen planeras att finnas på plats 2015.

EFFEKT

Till en början kommer effekten av en ny tankterminal främst att märkas inom en liten andel av sjöfarten. Åtgärden ger även positiva hälsoeffekter.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborgs Hamn

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi, Miljö- och klimatnämnden, privata aktörer,

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade utsläpp av svaveldioxid till luft
- Minskade utsläpp av kväveoxider till luft

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Det kommer att innebära stora investeringar för Göteborgs Hamn med framförallt av näringen och investeringarna kommer inte att göras utan att efterfrågan finns.

138. BEDRIV SKOGSBRUK SOM MINSKAR FÖRSURANDE EFFEKTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Försurningen orsakas huvudsakligen av luftföroreningar, men lokalt kan även skogsbruket bidra till försurningen.

Träd tar upp näringsämnen som kan neutralisera surt regnvatten i marken. Om fallna träd får ligga kvar i skogen återgår dessa ämnen till marken. Men om skogsbrukets uttag av biomassa är för stort, till exempel om biobränsle i form av grenar och toppar också forslas bort, återförs inte trädens näringsämnen till skogsmarken, vilket kan leda till att marken försuras. Om grenar och toppar forslas bort för att bli biobränsle så kan askåterföring motverka försurningspåverkan.

Vårt skogsbruk ska bedrivas så att det minskar försurande effekter. Syftet med åtgärden är att minska försurning av mark och vatten.

EFFEKT

Detta kommer förhoppningsvis leda till ökade pH-värden i markvatten och vattendrag i skogen, vilket ger ökad biologisk mångfald.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskad försurning av sötvatten
- Hållbart skogsbruk

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

139. UTÖKA RENINGEN AV KVÄVE PÅ AVLOPPSRENINGSVERKET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Enligt Sveriges åtagande i Baltic Sea Action Plan (BSAP) ska utsläppen av kväve från svenska avloppsreningsverk minska med 3000 ton per år. Vi ska därför införa nya reningssteg för att uppfylla de hårdare kraven. Gryaab utreder och planerar nu vilka nya reningssteg som behövs för att uppfylla det troliga målet om en 80 procent kvävereduktion. För detta krävs normalt tillstånds- eller anmälningförfarande enligt miljöbalken, vilket utreds för närvarande.

En förutsättning är att tillskottsvattnet börjar minska till Gryaab för med en större befolkning i Göteborg och ökade tillskottvattenmängder kan Göteborg komma att behöva göra ytterligare investeringar i form av att ytterligare utöka Ryaverket eller bygga ett helt nytt reningsverk någon annanstans i staden.

EFFEKT

Negativ effekt: större förbrukning av el och kemikalier vid Ryaverket.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Gryaab

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade kväveutsläpp till vatten

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Detta kräver investeringar på flera hundra miljoner kronor samt ökade driftkostnader vid Ryaverket. Dock är detta inom ramen för Gryaabs ekonomiska långtidsplan och långtidsplanen för utvecklingen av VA-taxan, för Göteborg (VA 2023).

140. UTRED BEHOV OCH MÖJLIG LOKALISERING AV ETT NYTT AVLOPPSRENINGSVRK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Tillskottsvattenmängderna till Ryaverket är under ett nederbördsrikt år 20 procent mer än det var 1990. Under samma period har reningskraven på avloppsreningsverket ökat och de kommer att fortsätta öka. Ryaverket har redan byggts till flera gånger och platsen för ytterligare tillbyggnad är mycket begränsad. Fortsätter tillskottsvattenmängderna att öka i samma takt kommer ytterligare tillbyggnad behöva ske eller så behöver nytt reningsverk byggas någon annanstans. För att vara förberedd på detta bör vi redan nu undersöka vart ett eventuellt nytt reningsverk skulle kunna ligga samt reservera denna plats.

Arbetet behöver bedrivas i två steg:

1. Behovsutredning (Ansvarig: Gryaab, Kretslopp- och vattennämnden),
2. Lokaliseringsutredning (Ansvarig: Byggnadsnämnden ihop med övriga berörda aktörer bland annat Fastighetsnämnden).

EFFEKT

Undersöka hur stort behovet av ett nytt avloppsreningsverk är för att på lång sikt se den ekonomiska påverkan på bland annat va-taxan. Det är också möjligt att vi ser andra möjligheter, till exempel åtgärder som minskar tillskottsvattnet betydligt så att ett nytt reningsverk inte behövs. Det är dock angeläget att undersöka detta nu, då reningsverket redan idag har små marginaler.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden, Gryaab

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Minskade fosforutsläpp till vatten

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Utredningsarbete samt reservation av tomt/mark bör ingå i budget. Ett nytt reningsverk blir däremot mycket kostsamt.

141. MINSKA UTSLÄPPEN AV SPILLVATTEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Spillvatten som släpps ut, bräddas, till recipienter för med sig fosfor och kväve som leder till övergödning. Spillvatten och dagvatten kan också innehålla andra oönskade ämnen som olika metaller, läkemedel, organiska kemikalier med mera. Därför ska vi öka mängden spillvatten till avloppsreningsverket och minska utsläpp av fosfor, kväve med mera till recipient.

För att minska bräddning av spillvatten på avloppsledningsnätet ska mer avloppsvatten styras om för att ledas till Ryaverket istället för att bräddas ut i vattendrag vid höga flöden i ledningsnätet. På Ryaverket sker kemisk rening av avloppsvatten om de är tvungna att brädda där. En sådan omstyrning har genomförts vid pumpstationen Kodammarna och ska nu utvärderas för att se om det kan genomföras vid andra pumpstationer också. Optimering av pumpstationerna ska också ske.

Den viktigaste åtgärden att jobba med är att minska inläckaget av tillskottsvatten till spillvattenledningar och avloppsledningar för att minska belastningen på det kombinerade systemet för att minska bräddning.

Vi ska även minska ytan som är kopplat till kombinerat system samt fortsätta separera dagvatten och spillvatten vid planläggning

EFFEKT

Genom att minska ansluten yta till kombinerat ledningssystem till exempel genom avlastning och ombyggnad så avleds mindre dagvatten och dränvatten och mer spillvatten till Ryaverket. Det minskar även risken för källaröversvämning. Genom att minska de hårdgjorda ytorna som är anslutna till Ryaverket kan bräddningen minskas och slamkvaliteten förbättras. 99,6 procent av total spillvattenmängd ska avledas till avloppsreningsverket för rening. Åtgärderna kommer att minska det totala inflödet till Ryaverket samt minska bräddning av spillvatten till recipienter.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Gryaab

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Att förändra i befintligt va-system är mycket kostsamt. De åtgärder som identifierats i åtgärdsplan avloppsavledning har kostnadsberäknats och ingår i budget. Alla åtgärder inom ÅPA ska vara genomförda fram till 2030. Ett flertal åtgärder för sammanlagt 183 Mkr ska minska bräddningar, att minska ansluten yta på olika håll i staden beräknas kosta 150 Mkr, omstyrning av avloppsvatten till Ryaverket går på 30 Mkr och åtgärder för att minska inläckage, dagvatten och dränvatten till spillvattenledningar beräknas till 34 Mkr. Ska ytterligare åtgärder genomföras ingår de inte i budgeten ännu.

142. GENOMFÖR ÅTGÄRDER UTIFRÅN PLAN FÖR UTBYGGNAD AV VA-LEDNINGSSYSTEM

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska genomföra åtgärder utifrån planen för utbyggnad av allmänna va-ledningssystem till upprustningsområden.

Syftet med åtgärden är att minska utsläpp av spillvatten till recipient och uppfylla lagstiftning på området.

EFFEKT

Minska utsläpp av fosfor och kväve till recipient

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten
- God dricksvattenkvalitet
- Säkra grundvattennivåer

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

143. MINSKA ANVÄNDNINGEN AV KONSTGÖDSEL INOM STADENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska verka för att minska användningen av konstgödsel i stadens verksamheter för att sluta kretsloppen av den fosfor och kväve som produceras inom staden. Minskad spridning av konstgödsel minskar risken för övergödning och minskar även ytterligare införsel av olika föroreningar så som till exempel kadmium.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, alla fastighetsförvaltande nämnder och styrelser

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

144. MINSKA UTSLÄPPEN AV TOALETTAVFALL FRÅN FRITIDSBÅTAR GENOM TILLSYN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Från och med 2006 ska alla svenska, nyttillverkade fritidsbåtar kunna tömma sitt toalettavfall med sugning. 1 april 2015 införs ett förbud mot att släppa ut toalettavfall från fritidsbåtar i hav, sjöar och inre vattendrag. Förbudet gäller alla fritidsbåtar, förutom de som är k-märkta. Hela Sveriges sjöterritorium omfattas. Eftersom antalet fritidsbåtar ökar i kommunen är det viktigt att det finns möjlighet att bli av med toalettavfall i hamn.

Det kan göras genom olika delåtgärder:

- Komplettera sugtömningsanläggningar i kommunala hamnar. 2012 fanns tömningsanläggningar i åtta av de kommunala hamnarna. Att fortsätta bygga ut detta system är en viktig åtgärd.
- Påverka privata hamnägare att anlägga sugtömningsanläggningar. Vi kan påverka detta genom tillsynsverksamheten.
- Verka för ökat användande av sugtömningsanläggningar i småbåtshamnar genom kommunikationsinsatser.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Grefab

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Minska påverkan från sjöfart

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

145. INTENSIFIERA TILLSYVEN AV JORDBRUK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Jordbruk bidrar till utsläppen av växthusgaser i form av lustgas från odlad mark, koldioxid från mulljordar samt metan från idisslande djur. Jordbruket bidrar även till utsläppen bland annat genom användningen av fossila bränslen i form av diesel i traktorer, olja till spannmålstorkar och indirekt i tillverkningen av mineralgödsel och foder.

Att jordbruk läcker näring beror främst på att vi odlar marken. Jordbruksmark innehåller från början stora mängder kväve och fosfor och den omrörning i marken som odlingen medför gör att omsättningen i jorden ökar och näringsämnen frigörs. Gödslingen tillför sen mer vattenlösligt kväve och fosfor, som kan föras med regnen nedåt i marken. Det mesta tas upp av grödorna, men en del hamnar nedanför rotdjupet där den inte kan nås av växtrötterna. Den näringen förs istället vidare till grundvatten, diken och vattendrag och i slutänden hamnar den i haven.

Åtgärden syftar till att intensifiera tillsynen av jordbruket för att minska näringsläckaget för minskad övergödning och klimatpåverkan samt minska kemikalieanvändningen inom jordbruket. Samtidigt ska även hantering av bekämpningsmedel och konstgödsel kontrolleras. Intensifierad tillsyn av jordbruk ligger i linje med vattendirektivets åtgärdsprogram.

EFFEKT

En intensifiering av tillsynen leder till att vi kan säkerställa att anläggningarna har godkänd gödselplatta alternativt förvarar gödsel i täta behållare samt hanterar gödsel vid slamspridning på ett godtagbart sätt, avseende tider för spridning, areal samt säkerhetsmarginaler till närliggande vattendrag.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

146. FÖR DIALOG MED LÄNSSTYRELSEN OM NYA VILLKOR FÖR MILJÖFARLIGA VERKSAMHETERS UTSLÄPP AV NÄRINGSÄMNE

SYFTE OCH BESKRIVNING

En orsak till utsläpp av kväve och fosfor till vatten är miljöfarlig verksamhet som inte är anslutna till avloppsreningsverket. Som tillsynsmyndighet ska vi föra en dialog med Länsstyrelsen, som är tillståndsmyndighet, om att ställa hårdare krav på dessa verksamheters utsläpp av övergödande ämnen till mark och vatten.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

147. PLACERA UT FLER SOPKÄRL OCH BAJAMAJOR VID VÄLBESÖKTA NATUR- OCH REKREATIONSOMRÅDEN VID KUSTEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska placera ut fler sopmajor och bajamajor vid utvalda entréer till välbesökta natur- och rekreationsområden havet för att minska risken för nedskräpning och därmed även för övergödning.

I skärgården finns flera stora naturreservat som förvaltas av Väst kuststiftelsen, där har vi ingen rådighet i frågan.

EFFEKT

Minskad nerskräpning

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Grefab, privata hamninnehavare,
Väst kuststiftelsen, Länsstyrelsen

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Minskad mängd marint skräp

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Ryms inte inom befintlig ram med undantag för sopkärl och toaletter/bajamajor på mark som förvaltas av Park- och Naturnämnden samt i form av föreningsbidrag. En toalett typ bajamaja kostar ca. 10 000 kr, tömning och skötsel ca 10 000 kr/styck. En mulltoalettyp kostar ca. 150 000 – 200 000 kr.

148. INFÖR EN GRÖNYTEFAKTOR I GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ett arbete med att ta fram en grönytefaktor för Göteborg är i startskedet. Verktuget ska användas i planprocessen för att säkerställa en viss andel grönyta vid nyexploatering. Grönytefaktorn kan även användas för befintliga miljöer och utveckling utanför bygg/planprocessen.

Uppdraget att ta fram en grönytefaktor för Göteborgs Stad har påbörjats inom miljö- och klimatnämndens uppdrag att se över kompensationsverktuget "Kompensationsåtgärder inom fysisk planering". Behovet av gröna ytor i stadsmiljön ska även kopplas till multifunktionalitet samt hantering av dagvatten.

Syfte med att fastställa en grönytefaktor är att få in mer gröna ytor runt om i Göteborg liksom att nyskapa småbiotoper i stadslandskapet. Alla typer av park- och naturområden i staden är viktiga då de bidrar till variation. Det går inte att ersätta stora grönområden med små, men grönytefaktorn kan bidra till att få in små biotoper bland bebyggelsen.

För inspiration och exempel kan vi studera Bo01 Västra hamnen i Malmö, Tyskland, Kvillebäcken och Stockholm.

Grönytor har flera viktiga funktioner i staden, men får många gånger ge vika för nya byggnader i takt med att nya bostäder behövs. Detta är en aktuell fråga som nyligen diskuterats där det talas om "förtätning" av städerna. En viktig anledning till att mängden grönytor i världens storstäder successivt minskar beror på att de ofta ligger på ur byggnadssynpunkt attraktiva områden, och att det kan vara svårt att i pengar värdera till exempel ett parkområde gentemot de intäkter som ett nytt köpcentrum eller bostadsområde skulle ge.

EFFEKT

Fler grönytor medför många fördelar för stadens invånare som exempelvis:

- Hälsa, träning och rekreation. Genom fler grönytor uppmuntras invånarna till fler utomhusaktiviteter vilket främjar folkhälsan.
- Integration. Gröna ytor främjar integration och fungerar som mötesplatser för stadens invånare.
- Attraktivitet. Områden nära parker är mer attraktiva att bo på än områden långt ifrån dessa.
- Luftkvalitet. Grönområden fungerar som stadens lungor. De minskar buller, fångar upp en del av de farliga partiklar som alstras och ger skugga och frisk luft.
- Fördröjning av dagvatten.
- Naturen. Många av dagens storstadsbor lämnar sällan eller aldrig staden. Den kontakt många har med naturen sker genom stadens parker och rekreationsområden.

Det kan vara svårt att kvantifiera de typer av ovan nämnda kvalitativa nyttor som åtgärder i form av grönområden ger. Det finns en hel del forskning gjord på området om fördelarna med fler grönytor och grönområden i städerna och vad som kan sägas är att större mängd grönytor är en åtgärd som inte behöver innebära stora kostnader men som kan ge stora mervärden.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden, Älvstranden Utveckling, Kretslopp- och vattennämnden, Lokalnämnden, Fastighetsnämnden, Gemensam byggprocess

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Mer/förändrade grönytor kan leda till högre skötselkostnader.

149. UTVECKLA INFORMATION OM PARKER OCH NATUROMRÅDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att öka tillgängligheten till naturen är det viktigt med information och tydlighet, exempelvis i form av bra skyltar till cykelbanor och ridvägar. Vi ska utveckla informationen om friluftsskogar på webben, med broschyrer, pressmeddelanden och "invigningsvandringar". Det ska finnas informationsskyltar på plats om värden och skogsskötsel liksom GPS-vandringar/appar med platsspecifik info.

Därutöver ska vi bygga upp en portal/app där olika aktörer (kommunala, privata, föreningar, arkeologer) kan markera in aktiviteter, till exempel promenadstigar, grillplatser och paddelturer. Appen ska vara interaktiv och det ska vara möjligt att lägga in ljud- och textguidning där det ges information om de olika platserna. Dessutom ska vi koppla på naturinformation på befintliga medborgar- och turistaktiviteter så som stadsvandringar och studiebesök.

Åtgärden stärks av och bör samordnas med projektförslagen "Den gröna berättelsen", "Grönskande oaser", "Blå & Gröna stråk", "Göteborg berättar" och "Paddling och ekoturism i Vättlefjäll" som finns i jubileumsplanen för Göteborg 2021.

EFFEKT

Åtgärden ger effekt i form av att fler göteborgare är ute i grönområden, fler gånger och under längre tid. Dessutom bidrar det indirekt till positiva hälsoeffekter.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kulturnämnden, Fastighetsnämnden, Västtrafik, Göteborg & Co, Idrotts- och föreningsnämnden, Göteborgsregionens kommunalförbund

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Tillgänglig kust och skärgård
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga skogar
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Investering i form av omfattande skyltning ryms ej inom ram. Minst 600 000 kr.

150. FÖRBÄTTRA DEN FYSISKA TILLGÄNGLIGHETEN I PARKER OCH NATUROMRÅDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska bli bättre på att visa de möjligheter och upplevelsevärden som finns i naturen i och kring Göteborg.

Vi ska jobba för att göra områdena mer fysiskt tillgängliga och därmed minska tröskeln för att ta sig ut i naturen.

Åtgärden stärks av och bör samordnas med projektförslagen ”Den gröna berättelsen”, ”Grönskande oaser”, ”Blå & Gröna stråk”, ”Göteborg berättar” och ”Paddling och ekoturism i Vättlefjäll” som finns i jubileumsplanen för Göteborg 2021.

EFFEKT

Åtgärden ger effekt i form av att fler göteborgare är ute i grönområden, fler gånger och under längre tid. Dessutom bidrar det indirekt till positiva hälsoeffekter.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kulturnämnden, Fastighetsnämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Göteborgsregionens kommunalförbund, Västtrafik

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Tillgänglig kust och skärgård
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga skogar
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Uppgift saknas

151. INVENTERA BOSTADSNÄRA PARKER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Som ett led i att kartlägga det befintliga nätverket av bostadsnära parker ska tio bostadsnära parker inventeras varje år utifrån grönplanens definition av varierad natur.

Arbetet med detta görs inom ramen för grönplanen, sociotopkartsarbetet och parkplanearbetet.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kulturnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

152. UTVECKLA BOSTADSNÄRA PARKER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Utifrån inventeringen av de bostadsnära parkerna ska sju stycken bostadsnära parker utvecklas varje år för att bättre uppfylla kriterierna för varierad natur i grönplanen.

Översiktlig planering och prioritering av detta sker i parkplanearbetet.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kulturnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Översiktlig planering och prioritering av detta sker i parkplanearbetet. För genomförande krävs extra investeringsmedel.

153. GENOMFÖR OCH STÖTTA TILLFÄLLIGA ÅTGÄRDER OCH INITIATIV

SYFTE OCH BESKRIVNING

Stora förändringar kommer ske i Älvstaden under en lång tid framöver, men redan nu kan vi ta området i besittning. Vi ska gemensamt utveckla staden, anordna konserter, loppmarknader och utställningar, odla på ytor som inte används, eller bygga installationer direkt på plats. Genom att många är med och formar stadsrummen skapas en mångfald av uttryck. Konst och kultur kan bli en verkningsfull kraft i utvecklingen. tillfälliga åtgärder bör användas för att injicera kraft i området, skapa liv och rörelse, testa nya idéer och visa på en viljeriktning. De ska finnas i områdets olika delar parallellt med omvandlingen och att större projekt kommer på plats. Det tillfälliga ska användas för att synliggöra det existerande livet och samtidigt visa på områdets framtida potential.

Åtgärden finns också i Vision Älvstaden.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden, Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

SDN Västra Hisingen, Göteborgs Hamn, Älvstranden Utveckling, kommunala markägare

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden.

154. PLANTERA FLER TRÄD I STADSMILJÖN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ha fler gatuträd i stadsmiljön i Göteborg. Vi ska både ersätta gamla döende gatuträd och göra nyplanteringar där det behövs.

Vi ska göra en kartläggning som visar de gamla träden som har höga naturvärden och ta fram en strategi för bevarande och nyplantering som innehåller en naturvärdesbedömning.

Det pågår redan en del arbete med nyplantering av träd i centrala staden. Under åren 2011-14 kommer vi att plantera träd för 34,7 miljoner kronor enligt särskild satsning i investeringsramen. Detta består dels av återplantering i parker och gatustråk där träd har behövts tas ner och dels av nyplantering på nya platser. Arbetet med träd måste ske långsiktigt och kontinuerligt och investeringsmedel kommer därför att behöva tillföras kontinuerligt.

Kunskapen om trädens värde för miljön ökar och i en tätare stad kommer vi att behöva fler träd. Våra befintliga träd behöver vårdas och nya träd planteras för att bland annat läka ihop gröna platser och skapa gröna stråk genom den täta staden.

Åtgärden finns också i jubileumsplanen för Göteborg 2021.

EFFEKT

Gatuträd och mindre gröna ytor i centrala staden har många positiva effekter. De renar luften, binder koldioxid, hjälper till att hantera dagvatten, dämpar buller och bidrar till gott välbefinnande för människorna i staden

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Hanteras inom ramen för arbetet med jubileumsplanen för Göteborg 2021.

155. ERSÄTT PARKERINGSPLATSER VID KANALERNA MED AKTIVT STADSLIV OCH GRÖNSKA

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att öka tillgängligheten till vattnet i de centrala delarna av Göteborg ska vi ta bort de parkeringsplatser som finns utefter kanalerna och ersätta dem med ytor som främjar ett aktivt stadsliv, genom exempelvis parker och caféer.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Parkeringsbolaget, Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Att ersätta gatuparkeringar med anläggningar i centrala lägen innebär mycket stora investeringar. Miljontals kr.

156. SKAPA NÄTVERK AV GRÖNA PLATSER I ÄLVSTADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Älvstaden ska bidra till att Göteborg utvecklas till en grönskande stad vid vattnet med välkomnande gröna platser i attraktiva lägen. Grönskan ska planeras så att den ökar tillgängligheten och bjuder in till vattnet. Vegetationen i Älvstaden ska bidra till att skapa en hälsosam stadsmiljö med stabiliserade temperaturer, vindskydd och en god luft- och ljudkvalitet. I takt med att temperaturerna stiger till följd av klimatpåverkan kommer grönskan i stadsrummen att bli allt viktigare för att skapa ett behagligt lokalklimat. Grönskan synliggör hur staden är beroende av naturens resurser och skapar därmed förståelse för vikten av en ökad miljöanpassning. Den bidrar också till att skapa en bra boendemiljö, med exempelvis gröna gårdar, tak och väggar.

Vi ska skapa ett nät av många små gröna platser kopplade till de större parkerna och till vattnet.

I alla nya parker som byggs ska grönt och blått, i form av växtlighet och dagvatten, kopplas ihop. För att bättre möta klimatförändringens översvämningsrisker ska gröna ytor kunna svämmas över tillfälligt (= multifunktionella ytor).

Planerandet av markanvändningen sker i detaljplanen och det är byggnadsnämnden ansvarig för. Planerandet för innehållet och utformningen av själva parkerna är park- och naturnämnden ansvarig för.

Åtgärden finns också i Vision Älvstaden. En särskild grönplan finns framtagen för Älvstaden.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden, Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv
- Tillgängliga sjöar och vattendrag

KOSTNADER

Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden.

157. UTVECKLA OCH SKYDDA STADSDELSPARKER

SYFTE OCH BESKRIVNING

I de befintliga stadsdelarna finns idag ett nätverk av stadsdelsparker men dessa behöver utvecklas för att skyddas från exploatering och bli så bra som möjligt. Prioritering av vilka parker som har stadsdelsparksstatus sker i grönplan och parkplan. I parkplanen föreslås vilka åtgärder som bör prioriteras för att stadsdelsparkerna ska få ett innehåll och en utformning som motsvarar kravspecifikationen för en stadsdelspark.

Vi ska ta fram eller uppdatera en parkplan för varje stadsdel per år.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Investerings- och driftmedel för att kunna lyfta stadsdelsparkerna behövs.

158. ANLÄGG "JUBILEUMSPARKEN" – EN NY STADSPARK I FRIHAMNEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att göra Älvstaden inbjudande och öppen för både världen och hela staden ska vi etablera en stadspark i ett centralt och attraktivt läge. Göteborg saknar en stor park vid älven och en park i ett sådant läge skulle kunna vara en länk som sammanfogar de båda sidorna av älven. En park i ett älvnära läge skulle även kunna fungera som ett stort dagvattenmagasin och vara fylld av olika typer av ekosystemtjänster som är bra för staden. Behovsutredningen som tas fram i samband med grönplanen visar tydligt på behovet av en stadspark i Älvstaden.

Centrala älvstadsprojektet håller i de första övergripande skisserna av parken tillsammans med byggnadsnämnden och park- och naturnämnden. Senare i processen går ansvaret över till park- och naturnämnden.

Åtgärden finns också i jubileumsplanen för Göteborg 2021 och Vision Älvstaden.

EFFEKT

Det finns många fördelar med att anlägga fler grönområden i staden. Bland annat kan nämnas att fler grönytor ökar upptagningen av koldioxidutsläpp och andra hälso- och miljöfarliga partiklar från biltrafiken, de ökar stadens anpassningsförmåga till ett förändrat klimat, förbättrar dagvattenhanteringen samt minskar upplevelsen av buller.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden, Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Älvstranden Utveckling, Kretslopp- och vattennämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Hanteras inom arbetet med jubileumsplanen för Göteborg 2021 och Vision Älvstaden.

159. SKYDDA SLOTTSSKOGEN LÅNGSIKTIGT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Slottsskogen är en attraktiv plats i Göteborg ur många synvinklar och många intressen vill ta del av parken. Vart och ett av dessa intressen kan enskilt framstå som tämligen marginella men sammantaget så innebär det att Slottsskogens yta hela tiden minskar. Vi ska skydda Slottsskogen mot negativa intrång och det är därför viktigt att Slottsskogen får ett långsiktigt skydd

Arbetet med att ge Slottsskogen ett långsiktigt skydd och på så sätt befästa dagens markanvändning finns med i stadsbyggnadskontorets produktionsplan för 2013. Vilken typ av skydd som blir aktuellt är ännu inte bestämt.

EFFEKT

Beror på vilken skyddsform som väljs

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Uppgift saknas.

160. UTRED MÖJLIGHETEN ATT BADA MITT I STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

I Göteborg ska man kunna bada mitt i staden. Flera platser är aktuella, till exempel Skeppsbron, Frihamnen och Färjenäs. Vi ska genomföra en förstudie om hur bad i staden ska kunna förverkligas. Med ett allmänt bad kan samvaro, lek och motion samsas i vatten i en öppen och spännande miljö. Badet i sig blir en målpunkt och mötesplats.

Åtgärden finns också i jubileumsplanen för Göteborg 2021 och Vision Älvstaden.

EFFEKT

Utredningen är en stödjande åtgärd.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Park- och naturnämnden, GotEvent, Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Hanteras inom arbetet med jubileumsplanen för Göteborg 2021 och Vision Älvstaden.

161. SKAPA EN PROMENADVÄNLIG OCH VARIERAD UPPLEVELSEMILJÖ LÄNGS KAJKANTERNA INOM ÄLVSTADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska successivt skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden på både södra och norra sidan om Göta Älv. På så vis knyter vi samman stadens befintliga miljöer längs vattnet med de nya som ska komma till. Även de delar av Göta älvs kajkanter som inte används för näringsändamål idag ska göras tillgängliga så att alla kan uppleva vattnet.

Åtgärden finns också med i Vision Älvstaden.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden.

162. SKAPA EN STRANDPROMENAD UTMED SÄVEÅN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska göra Säveån mer tillgänglig genom att bland annat anlägga gångvägar och bryggor på lämpliga ställen. Dessutom ska vi öka tillgänglighet för fiske.

I samband med planläggning av Gamlestan och SKF finns stråken längs Säveån med som viktiga frågor. Avsikten är utveckla dessa.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Sportfiskarna, Kulturnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Mindre åtgärder som fiskeplatser kan rymmas inom ram.

Nyanläggning av gångvägssträckor efter Säveån görs i samband med detaljplaners genomförande och finansieras inom planens investeringsplan.

163. TA FRAM ETT FRILUFTSPROGRAM FÖR GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det finns behov av att göra en översyn av möjligheterna till friluftsliv i Göteborg där vi kartlägger nuläget och vad behöver vi göra för att vidareutveckla och förbättra friluftsvärderna i Göteborg. Vi ska bland annat undersöka hur förändringar som till exempelbyggnation påverkar friluftslivet och hur många bostadsnära grönområden det finns samt av vilken kvalitet de är.

Vi ska därför ta fram ett friluftsprogram för Göteborg. Syftet att nå en hållbar struktur för friluftslivet i kommunen och tillgodose olika målgruppers behov och önskningar om friluftsliv. Friluftsprogrammet ska även innehålla en bristanalys för att nå miljömålen.

EFFEKT

Grönområden argumenteras för att ha såväl miljömässiga som socialt positiva effekter. Dels ökar grönområden upptagningen av koldioxidutsläpp och andra hälso- och miljöfarliga partiklar från biltrafiken, dels ökar de stadens anpassningsförmåga till ett förändrat klimat samt minskar upplevelsen av buller. Tillgängliga och bostadsnära grönområden har även positiva effekter på människors hälsa samt ökar integrationen och kontakten mellan människor.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Idrotts- och föreningsnämnden,
Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden,
Göteborgsregionens kommunalförbund

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Tillgänglig kust och skärgård
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga skogar
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Projektledning ryms inom befintlig ram. Ev. konsultkostnader på 150 000 – 200 000 kr ryms inte inom ramen.

164. UTVECKLA ENTRÉERNA TILL DE STÖRRE NATUR- OCH REKREATIONSOMRÅDENA

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att underlätta tillgängligheten till Göteborgs natur- och rekreationsområden och få fler att hitta ut i naturen ska en satsning göras på att utveckla entréerna till dessa områden. Det kan till exempel göras genom enhetlig skyltning, mer marknadsföring och förbättrad tillgänglighet.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Tillgänglig kust och skärgård
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga skogar
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Sker idag i begränsad omfattning inom befintlig ram. Större satsningar ryms inte inom ramen. Ca 50 000 kr/plats vid ca 50 större entréer.

165. FÖRBÄTTRA TILLGÄNGLIGHETEN TILL PARKER OCH GRÖNOMRÅDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska inom ramen för trafikstrategin göra en översyn av tillgängligheten med kollektivtrafik och cykel till parker, stränder och rekreationsområden. Även vandringsleder och promenadstråk mellan platserna ska ses över.

Inom ramen för Grönplan för Göteborg görs studier för hur kopplingar mellan de större grönområdena kan stärka den biologiska mångfalden samtidigt som de rekreativa värdena tydliggörs. Genom att tillsammans hitta strategier för att lätt kunna ta sig till grönområdena bidrar det till att tillgängliggöra användandet. Exempel på strategier kan vara att förenkla för ekodukter och parkodukter i strategiska lägen, placera hållplatser så det är lätt att ta sig till parker och grönområden, tydliggöra entréer till parker och grönområden samt att skapa länkar mellan större grönområden som riktningsskapare och vägvisare.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden, Västtrafik

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Tillgänglig kust och skärgård
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga skogar
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor. Skyltning och förbättring av entréer kan prioriteras inom befintlig ram för underhåll. Större åtgärder som ekodukter och parkodukter ryms inte inom ramen.

166. UTÖKA PROMENADSTRÅKET UTMED VÄSTRA HISINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska se över lämpliga sträckor för att utöka promenadstråken utmed Västra Hisingens kustremsa, med syfte att göra kusten mer tillgänglig för alla.

Underlag finns i den kustinventering som stadsbyggnadskontoret lät göra för ett antal år sedan. Det berör park- och naturförvaltningen (naturenheten) i första hand då det handlar om naturområden/naturrestat. Det kan i vissa fall handla om nyanläggning av stigar/enklare gångvägar men även om skyltning och bevakning av strandskyddslagstiftningen då det finns vägar och områden som "stängts av" av privata mark och vägägare med förbudsskytning med mera.

Stadsbyggnadskontoret som bevakar strandskyddsfrågorna och Fastighetskontoret som förvaltar och arrenderar ut mark här är viktiga samarbetspartner.

EFFEKT

Ökad tillgänglighet till kustlinjen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, SDN
Västra Hisingen

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgänglig kust och skärgård

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Nyanläggningarna och skyltning ryms inte inom befintlig ram.

167. UTVECKLA GÖTEBORG TILL EN HÅLLBAR DESTINATION

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utveckla och marknadsföra Göteborg som en hållbar mötes-, evenemangs- och turistdestination.

En attraktiv stad och ett attraktivt närsamhälle är bra för såväl göteborgarna som turisterna. Turismen är idag en basnäring som genererar arbetstillfällen och skatteintäkter för staden. En hållbar infrastruktur för mötes-, evenemangs- och turismindustrin är en framgångsfaktor för att staden ska vara attraktiv såväl i dag som i morgon. Med infrastruktur avses i detta sammanhang exempelvis anläggningar, evenemangsplatser, hotell, transporter, utbud av restauranger och upplevelser - saker som kommer medborgarna såväl som turisterna till godo.

Sustainable Gothenburg syftar till att utveckla Göteborg till en världsledande hållbar destination - nytänkare och föregångare. Ett samverkansprojekt för stadens turismindustri där såväl stadens förvaltningar som näring och akademi möts för att driva och utveckla hållbarhetsfrågan ur ett destinationsperspektiv. Ett inslag är att skapa en kommunikationsplattform för kommunikation, information och marknadsföring av den hållbara destinationen. Evenemang och möten, med alla delar som utgör dessa (leverantörer, hotell etc), fungerar som effektiv hävstång, kommunikationskanal och förändringsfaktor i hållbarhetsfrågor för såväl näring som hos den enskilde.

Åtgärden stärks av och bör samordnas med Vision för Göteborg 2021 samt projektförslagen "Sustainable Gothenburg", "Gröna berättelsen" i jubileumsplanen inför Göteborgs 400-årsjubileum. Samordning bör även ske med den övergripande kommunikationsstrategin för staden.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborg & Co

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Miljö- och klimatnämnden, Framtiden, Nämnden för Konsument och Medborgarservice, Idrotts- och föreningsnämnden, Västrafik

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Uppgift saknas.

168. SATSA PÅ CYKELTURISM

SYFTE OCH BESKRIVNING

Cykelturism utgör en liten andel av den totala turismen, men är en av de turistnäringar som växer allra snabbast i Europa. I Göteborg har vi dock hittills fokuserat främst på pendelcykling och vardagscykling. För att ytterligare utveckla Göteborg som en cykelstad ska vi undersöka möjligheterna till och förutsättningarna för utveckling och marknadsföring av cykelturism och det cykelvänliga Göteborg ur ett besöksnäringssperspektiv.

En satsning på cykelturism skulle ge en god möjlighet till samverkan mellan många av stadens förvaltningar och bolag. Det skulle bidra till bilden av hela staden som en cykelstad.

Några viktiga åtgärder för att främja cykelturismen kan vara att:

- Turistbyråerna informerar om möjligheterna att cykelturista i och kring Göteborg.
- Det finns möjlighet att hyra cykel i centrala Göteborg – allra helst i anslutning till centralstationen.
- Det finns bra cykelvägar mellan Centralstationen och norra och södra skärgården.

Göteborgs Stad deltar genom stadsdelsförvaltningen Västra Göteborg i ett pågående projekt med cykelturism i Södra Bohuslän under namnet Skepp & Hoj. Inom projektet har det konstaterats att det är enkelt att cykla från centralstationen till Saltholmen, men att vi behöver bli bättre på att kommunicera och marknadsföra detta. Däremot är det svårare att ta sig till Norra skärgården med cykel, vilket behöver förbättras.

Åtgärden stärks av och bör samordnas med Vision för Göteborg 2021 samt projektförslagen ”Sustainable Gothenburg”, ”Gröna berättelsen” i jubileumsplanen inför Göteborgs 400-årsjubileum.

EFFEKT

Skapa möjligheter för både göteborgare och hitresta att cykelturista i och kring Göteborg.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborg & Co

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Trafiknämnden, Kulturnämnden, Park- och naturnämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Västtrafik, Stadsdelsnämnderna, Göteborgsregionens kommunalförbund, Göteborg & Co, Cykelfrämjandet, Svenska cykelförbundet.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Resurser för kompetensbyggande och specifika kommunikations- och marknadsföringsåtgärder ryms inte inom ordinarie ramar utan måste tillföras.

169. INFÖR MILJÖLEDNINGSSYSTEM ELLER MILJÖCERTIFIERING I ALLA KOMMUNENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det ska finnas ett systematiskt och långsiktigt miljöarbete i alla kommunens verksamheter för att identifiera verksamhetens miljöpåverkan och kunna arbeta för att minska den på ett strukturerat sätt. I pedagogisk verksamhet kan med fördel en certifiering med pedagogisk inriktning väljas.

Många av våra verksamheter arbetar inom ramen för ett miljöledningssystem redan idag. Det finns dock inga sanktioner mot de förvaltningar och bolag som inte har detta.

Ett miljöledningssystem eller en miljöcertifiering sätter igång mycket positivt – det leder till ständiga förbättringar på miljöområdet och ger ringar på vattnet. Miljöarbetet måste inte se likadant ut överallt. Olika varianter som är bäst lämpade kan användas.

Syftet med åtgärden är att få till ett systematiskt och långsiktigt miljöarbete i alla kommunens verksamheter.

EFFEKT

Åtgärden är stödjande.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Svårbedömt. Beror på verksamheternas olika förutsättningar.

170. UTSE MILJÖANSVARIG PÅ ALLA FÖRVALTNINGAR OCH BOLAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att kunna vara en föregångare i miljöarbetet är det viktigt att vi själva har ett fungerande miljöarbete. Utöver att ha ett miljöledningssystem för våra egna verksamheter ska vi utse en miljöansvarig på alla förvaltningar och bolag. Denna funktion ska fungera som en pådrivare och samordnare för det interna miljöarbetet.

EFFEKT

Stödjande åtgärd för att vara föregångare i miljöarbetet.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Alla

KOSTNADER

Svårbedömt. Beror på verksamheternas olika förutsättningar.

171. KONSEKVENSBEDÖM KOMMUNALA PROJEKT OCH STYRDOKUMENT GENTEMOT MILJÖMÅLEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi jobbar med många olika projekt och tar fram många olika styrdokument, i form av planer, program, policies och strategier. Det är viktigt att dessa underlättar möjligheten att nå miljömålen. Därför ska varje projekt och styrdokument konsekvensbedömas gentemot dessa. Miljöprogrammet ska användas som en utgångspunkt när kommunala planeringsdokument, program och policies tas fram och revideras.

För att underlätta bedömningen ska vi ta fram en checklista.

EFFEKT

- Styrdokument som styr i samma riktning.
- Att större planer och projekt inte ska ha negativ påverkan på miljömålen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Alla

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

172. KONSEKVENSBEDÖM PLANER ENLIGT PLAN- OCH BYGGLAGEN GENTEMOT MILJÖMÅLEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi tar fram många planer enligt plan- och bygglagen. Det är viktigt att dessa underlättar möjligheten att nå miljömålen. Därför ska varje plan konsekvensbedömas gentemot dessa.

Vi behöver särskilt kunna belysa den fysiska planeringens påverkan på miljömålen. Vi vet att påverkan är betydande, men det finns ingen samlad bild av hur den ser ut. Startmötet kan vara ett bra tillfälle för att samla in synpunkter från förvaltningarna om vilka miljömål som kan tänkas bli berörda. Ofta är byggprojekten ganska vaga vid startmötet så stadsbyggnadskontoret måste arbeta med frågan kontinuerligt i processen fram till samrådet. Dessutom ska avstämningen mot miljömålen få ett eget avsnitt i planbeskrivningen. Det finns en möjlighet att följa upp antagna detaljplaner under året inom ramen för den årliga uppföljningen av översiktsplanen.

EFFEKT

- När det gäller detaljplaner: Ökad medvetenhet om den fysiska planeringens påverkan på miljömålen och därigenom en möjlighet att minska negativ påverkan.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Framtiden, Trafiknämnden, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Alla

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

173. UTBILDA KOMMUNENS PERSONAL OM MILJÖMÅLEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utbilda kommunens personal för att öka kunskapen om miljömålen och miljöpåverkan. Utbildningen ska vara inriktad mot de miljöfrågor som berör de områden man jobbar med.

För nyckelpersoner kan det finnas särskilt behov av specifika, skräddarsydda utbildningar, till exempel med fokus kring avfall, matsvinn, inköp och upphandling.

Syftet med åtgärden är att kommunens personal ska få ökad kunskap om miljömålen och miljöpåverkan.

Bland flera av våra fackförvaltningar och bolag finns mycket sakkunskap som man kan använda vid utbildning; till exempel miljöförvaltningen, kretslopp och vatten, Gatubolaget, Upphandlingsbolaget, Renova med flera. När man sätter igång med utbildningen så kan man med fördel kontakta någon av dessa för att få stöd.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

174. UTBILDA MÅLTIDSPERSONAL I VEGETARISK MATLAGNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Måltidspersonal inom Göteborgs Stad ska få erbjudande om att delta i en kurs i vegetarisk matlagning. Kursen ska inspirera till att laga mer vegetariska rätter i kommunens verksamheter.

Utbildningen har redan påbörjats och kommer sannolikt att fortsätta under 2013 och framåt.

EFFEKT

Minskad köttkonsumtion och större andel vegetarisk mat i Göteborgs Stads verksamheter leder till minskad klimatpåverkan

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan

KOSTNADER

Kräver extra resurser. För ansvarig nämnd krävs arbetstid, vilket ryms inom befintlig budget. Beräknad kurskostnad är 1500 kr per person och dag, sedan tillkommer kostnad för förlorad arbetstid och ersättare.

175. INFÖR MINST EN VEGETARISK DAG I VECKAN PÅ SKOLMATSRESTAURANGERNA

SYFTE OCH BESKRIVNING

Många av stadsdelarna serverar redan idag enbart vegetarisk mat en dag i veckan. Detta är ett värdefullt initiativ eftersom köttkonsumtion står för en stor del av vår klimatpåverkan.

Vi ska fortsätta med denna inriktning och införa minst en vegetarisk dag i veckan på alla våra skolmatsrestauranger för grundskolan.

EFFEKT

Minskad köttkonsumtion och större andel vegetarisk mat i Göteborgs Stads verksamheter leder till minskad klimatpåverkan

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Stadsdelsnämnderna

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Utbildningsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

176. UPPHANDLA FLER EKOLOGISKA LIVSMEDEL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Som nästa steg efter beslutet om att enbart upphandla ekologiskt kaffe, te, mjölk, bananer och kött så ska vi ställa liknande krav på fler produktgrupper. Produktgrupper som ska prioriteras är potatis, lök, morötter, ägg samt fil och yoghurt.

EFFEKT

Minskad miljöpåverkan från upphandlade livsmedel i Göteborgs Stad.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Upphandlingsbolaget

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ekologisk odling

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

177. ÖKA UTBUDET AV EKOLOGISKT OCH VEGETARISKT PÅ KOMMUNALA RESTAURANGER OCH CAFÉER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Alla kommunala verksamheter som riktar sig till allmänheten och som i egen regi eller via entreprenörer serverar livsmedel ska erbjuda ekologiska och vegetariska rätter. Det gäller exempelvis simhallar och bibliotek. Maten som erbjuds ska följa Göteborgs Stads definition av miljömåltider, det vill säga miljömärkta och etiskt märkta råvaror, säsonganpassade och rika på grönsaker och baljväxter. Allt kött ska vara ekologiskt och det ska inte förekomma hotade djuphavsdjur.

EFFEKT

Minskad miljöpåverkan från maten som serveras i kommunala verksamheter.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Nämnden för Konsument och Medborgarservice
Konsumentnämnden, Stadsdelsnämnderna,
Liseberg, Kulturnämnden, Idrotts- och
föreningsnämnden, Gotevent med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ekologisk odling

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Eventuellt ökade kostnader täcks av ökade intäkter.

178. FASTSTÄLL KALKYLFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR MILJÖ- OCH ENERGIÅTGÄRDER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag är det inte möjligt för Göteborgs Stads förvaltningar och bolag att genomföra vissa tyngre miljö- och energiinvesteringar då vi är låsta vid en viss kalkylränta (förvaltningarna) och avkastningskrav (bolagen). Eftersom vi vill gå före i omställningen är det nödvändigt att skapa de ekonomiska förutsättningarna för förvaltningar och bolag att göra sådana investeringar. Kommunfullmäktige behöver fatta ett övergripande beslut om att annan kalkylränta ska gälla vid miljö- och energiinvesteringar.

Vi föreslår att en grupp med brett deltagande från Göteborgs Stads förvaltningar och bolag gemensamt utreder och tar fram ett förslag för detta.

EFFEKT

Minskad energiförbrukning och minskade koldioxidutsläpp

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Gemensam byggprocess, Göteborg Energi, Stadsledningskontoret med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Personell instats 200 arbetstimmar och 100 000 kronor konsult. Beroende på hur kalkylförutsättningarna sätts kan åtgärden leda till stora kostnader för energieffektivisering.

179. INRÄTTA ETT KOMMUNALT NÄTVERK FÖR ENERGIEFFEKTIVISERING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska sätta samman ett kommunalt nätverk för energieffektivisering. Syftet är att skapa förutsättningar för kompetens- och erfarenhetsutbyte mellan stadens förvaltningar och bolag. Nätverket är framförallt till för de som jobbar praktiskt med energieffektivisering.

EFFEKT

Stödjande åtgärd för att snabba på energieffektiviseringen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

180. UTRED OCH INFÖR ETT SYSTEM FÖR KLIMATKOMPENSATION FÖR FASTIGHETSENERGI

SYFTE OCH BESKRIVNING

I Göteborgs Stad använder vi en kommunintern klimatkompensation för koldioxidutsläpp vid tjänsteresor. Klimatkostnaden på 1,50 kr/kg koldioxid återförs till förvaltningarna och bolagen genom investeringar i klimatåtgärder. Åtgärden går ut på att utreda om någon liknande modell går att anpassa och tillämpa på energianvändning i fastigheter. Om utredningen visar att en liknande modell är tillämpbar ska vi införa den.

Syftet är att göra energieffektiva investeringar mer "lönsamma", vilket innebär att fler energiåtgärder kommer att kunna genomföras.

Eftersom det är svårt för dem som köper fjärrvärme att styra fossilinnehållet i den, vore det bäst att styra mot energieffektivisering och lägga kostnaden på förbrukade kWh istället för att lägga den på utsläpp av koldioxid. Istället för att titta på totala förbrukningen skulle ett alternativ vara att titta på förändring med givna förutsättningar.

Miljönyttan respektive kostnaden kan variera och beror på hur kompensationen utformas, hur brett den kommer att tillämpas samt hur varje kWh värderas i kronor. Det kan vara svårt att hitta en lagom nivå på kostnaden som är tillräckligt hög för att ge effekt men som inte ger någon annan snedfördelning av resurser.

Många klimatprojekt hindras från att genomföras för att ekonomiska resurser saknas. En möjlig utveckling av både det befintliga klimatkompensationsprogrammet för tjänsteresor och förslaget om klimatkompensation för fastighetsenergi är att alla insamlade pengar läggs i en gemensam pott och utgör underlag för en stödfond till bra klimatprojekt.

EFFEKT

Utredningen är en stödjande åtgärd. Införandet av ett system för klimatkompensation leder till minskad energianvändning och minskade koldioxidutsläpp. Det sker dels genom att energikostnaden blir högre och fler energisparande åtgärder blir lönsamma och dels genom att öronmärkta pengar avsätts till energieffektivisering. För att åtgärden ska ge effekt så får kompensationskostnaden inte vara för liten.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Gemensam byggprocess, Göteborg Energi

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. För ansvarig nämnd beräknas personella resurser uppgå till 300 arbetstimmar och 200 000 kr konsult. Åtgärden kan leda till stora kostnader för energieffektivisering men även till stora möjligheter som vi inte har idag. Beräknas till tiotals miljoner för byggande och fastighetsförvaltande nämnder.

181. ENERGIEFFEKTIVISERA DET BEFINTLIGA FASTIGHETSBESTÅNDET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Enligt stadens energieffektiviseringsstrategi ska de kommunala bostadsbolagen minska energianvändningen per kvadratmeter i bostadsbeståndet med 15 procent till 2020 jämfört med basåret 2009. Effektiviseringen ska uppnås genom bland annat tilläggsisolering, mer effektiv ventilation och mer energieffektiva fönster. För att minska problemet med lönsamhet för investeringarna ska effektiviseringen ske i samordning med underhåll, renovering och andra investeringar.

Förutsättningar för generella åtgärder för att minska energianvändningen i bostadsbebyggelsen handlar om större investeringar. De snabba åtgärderna är i stort redan genomförda. Det som kvarstår är tyngre investeringar såsom till exempel förbättringar av klimatskalet, olika återvinningar och täthet av klimatskalet. Dessa åtgärder är sällan lönsamma enligt befintliga kalkylmetoder utan måste ses ur ett annat perspektiv för att kunna genomföras. Arbete pågår dels inom Framtiden men även i branschen för att finna möjlighet att motivera dessa investeringar. Vidare pågår flera forskningsprojekt med fokus på att hitta arbetssätt, material och hjälpmedel för att hitta smarta lösningar för att kunna utföra åtgärder utan för stora kostnader.

Framtiden samarbetar med Göteborg Energi för att minska miljöbelastningen från sin energianvändning men tittar även på andra sätt att minska sin miljöbelastning genom olika aktiviteter utöver sin nybyggnation och förvaltning. Framtiden skruvar, trimmar och investerar i befintliga installationer samt söker material och sätt att renovera för att minska kostnaderna och miljöbelastningen. Framtiden jobbar även aktivt med att förmå hyresgästerna att minska sin energianvändning genom olika informationsinsatser men även att ge dem hjälpmedel i form av snålspolande munstycken, automatik i trapphusbelysning samt olika system för att effektivisera användning av tvättutrustning. Vidare installeras vitvaror med låg miljöbelastning som bidrar till el-effektivisering.

EFFEKT

Minskad energianvändning per kvadratmeter i bostadsbeståndet med 15 procent till 2020 jämfört med basåret 2009

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Lokalnämnden, Älvstranden Utveckling, Higab, Framtiden, Idrotts- och föreningsnämnden, Liseberg, Göteborgs Hamn, Göteborg Energi, Fastighetsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kulturnämnden, Byggnadsnämnden, Passivhuscentrum

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser.

182. MINSKA ELANVÄNDNINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det är viktigt att arbeta med eleffektivisering i och omkring våra byggnader. Vi ska därför identifiera och vid behov bygga bort eller styra användandet av elförbrukare där mer effektiva apparater eller styrningar finns att tillgå. Exempel på stora elförbrukare inom bostäder är inom- och utomhusbelysning, tvättutrustning, fläktar, pumpar, hissar, motorvärmare och liknande utrustning i och omkring fastigheter kopplat till det som kallas fastighetsenergi.

Potentialen för eleffektivisering varierar beroende på grad av renovering och redan genomförda åtgärder samt omfattningen kopplad till fastighetens användning. Bostäder och lokaler har olika behov/krav och potential.

EFFEKT

Potentialen för eleffektivisering har Framtiden beräknat grovt till cirka 15 procent av fastighetselen. Då har vi räknat med vår genomsnittsförbrukning om cirka 25 kWh/m² BOA, år vilket skulle ge en besparing om cirka 3,75 kWh/m², år i minskad elanvändning eller 1,95 ton koldioxid för hela koncernen då vi handlar sol, vind och vattenkraft enligt Bra miljöval. Om vi räknar med riksgenomsnittet skulle besparingen på koldioxid bli cirka 5 000 ton koldioxid per år för hela koncernen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Framtiden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Svårbedömt. Beror på verksamheternas olika förutsättningar.

183. TA FRAM EN ENERGIEFFEKTIVISERINGSPLAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag är många av de enklaste och mest självklara energieffektiviseringsåtgärderna redan gjorda. För att nå målet om energieffektivisering krävs en samordning med andra åtgärder och fler aktörer samt större ekonomiska resurser. En konkret energieffektiviseringsplan tas fram där det tydliggörs för alla aktörer vilka åtgärder som krävs och i vilket sammanhang. Planen visar på och säkerställer ansvar och nödvändiga resurser – såväl ekonomiska som personella. Planen innehåller allt från stora energieffektiviseringsåtgärder som utförs vid större ombyggnader, till driftoptimering och brukarkarsamverkan för att genom beteendeförändring spara verksamhetsel.

EFFEKT

Om åtgärderna i planen utförs minskar energianvändningen i stadens lokaler, inklusive verksamhetsel med minst 10 procent.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Personella resurser för att ta fram planen. För att genomföra åtgärderna i planen behövs stora energiinvesteringsmedel, uppskattningsvis 40 miljoner kr per år.

184. GENOMFÖR PLANEN FÖR AVVECKLING AV FOSSILA BRÄNSLEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

En plan för avveckling av kvarvarande fossila bränslen i lokalförvaltningens uppvärmningsanläggningar har tagits fram. Under kommande år måste dessa åtgärder genomföras. Enligt planen ska alternativ såsom bioolja prövas och utvärderas i fastigheter där olja endast används som spetsvärmebränsle eller där fastigheten bedöms ha en kort återstående livslängd. Övriga anläggningar konverteras främst till fjärrvärme eller pellets. I sista hand installeras värmepump om fastigheten ligger utanför fjärrvärmeområdet och ligger ofördelaktigt för drift och skötsel av pelletsanläggning.

EFFEKT

Genom att kvarvarande uppvärmningsanläggningar konverteras enligt plan minskar utsläppen av växthusgaser med cirka 800 ton per år.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Projektledare 900 timmar. Investering ca 24 miljoner kronor. Ökade driftkostnader ca 1 miljon kr/år

185. AVVECKLA KYLMASKINER

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att minska elanvändningen för kylning ska Älvstranden Utveckling byta ut befintliga kylmaskiner mot fjärrkyla i så stor utsträckning som möjligt. Syftet är att minska elförbrukningen från befintliga kylmaskiner.

EFFEKT

Åtgärden ökar eleffektiviteten och bidrar till minskat buller.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

186. INFÖR MILJÖSTYRANDE RIKTLINJER FÖR RESANDE

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det finns en kommungemensam resepolicy som gäller alla nämnder och styrelser. Som ett komplement till denna ska alla verksamheter ta fram miljöstyrande riktlinjer för resande. Dessa ska styra mot miljöanpassat och trafiksäkert resande och syftet är att minska antalet tjänsteresor med bil och flyg.

Denna åtgärd handlar dels om att följa upp det resande som görs i Göteborgs Stad (ansvar: trafiknämnden) och dels om att säkerställa att alla nämnder och styrelser har fastställt miljöstyrande riktlinjer för resande (ansvar: alla).

Ett sätt att minska antalet tjänsteresor med bil och flyg är att utöka stadens användning av resfria möten. Det finns ett beslut från fullmäktige att resfria möten ska användas och verktygen för detta finns på plats.

EFFEKT

Minskat antal tjänsteresor med bil och flyg. Miljöanpassat arbetsresande

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden, Alla

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

187. UTSE EN MOBILITETSANSVARIG

SYFTE OCH BESKRIVNING

En av de allra viktigaste åtgärderna för att effektivisera en förvaltnings/bolags resor och fordon är att det finns en ansvarig person som samordnar sådana frågor. Ofta kallas denna funktion "fordonsansvarig" men ett bättre namn är mobilitetsansvarig. Åtgärden handlar om att alla förvaltningar och bolag ska utse en mobilitetsansvarig. Denna person ska inte bara ha ansvar för bilar, utan ska se till hela organisationens behov av cyklar, bilar, kollektivtrafiktillgång, tjänsteresor med mera.

EFFEKT

Ökad effektivitet, bättre styrning, minskade koldioxidutsläpp

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Svårbedömt. Beror på verksamheternas olika förutsättningar.

188. SAMORDNA FORDONSPOOLER INOM GÖTEBORGS STAD

SYFTE OCH BESKRIVNING

Kommunens förvaltningar och bolag förfogar idag över cirka 2100 fordon för resor i tjänsten. Många av dessa resor kan undvikas genom resfria möten med IT-stöd, men resandet kan även minska genom mer samåkning.

Många enheter har idag en bil för att man behöver ha den då och då. Det finns alltså ett antal fordon som skulle kunna tas bort och ett antal resor som skulle kunna minskas genom samordning. En del av lösningen är att införa fordonspooler i fler av våra verksamheter. En fordonspool är en samling av resurser som bokas upp av den person som behöver resa i tjänsten. En fordonspool är som namnet antyder inte bara en pool med bilar, utan det kan även vara cyklar, elcyklar, bokningsbara kollektivtrafikkort med mera. Det vi främst vill komma åt är att minska antalet bilar till förmån för andra fordon och på så sätt minska det totala utsläppet av klimatpåverkande gaser.

Det finns redan idag ett antal fordonspooler i Göteborgs Stad som har minskat det totala antalet fordon. Vi ska samordna dessa ytterligare och arbeta aktivt för att skapa fler.

Göteborgs Stad har som mål att till 2015 ska minst 90 procent av körsträckorna för tjänsteresor med bil inom stadens förvaltningar och bolag ske med bilpoolsbilar.

Genom att införa fordonspooler i stadens verksamheter, minskar vi gemensamt vårt resursanvändande då vi kan minska stadens totala antal fordon. Genom smarta bokningssystem uppmuntras även samåkning från en enhet till en annan, vilket gör att utsläppen minskar. Genom åtgärden uppmuntras också varje medarbetare att fundera en gång extra vid sitt val av resa, behöver man resa, kan man ta ett alternativt fordon och så vidare.

En allmän uppskattning är att en bilpoolsbil ersätter 3-5 individuellt använda bilar. Detta gäller för pooler i allmänhet, och är kanske inte helt applicerbart på kommunens fordon. Men det ger i alla fall en bild av att det går att reducera antalet fordon på ett enkelt sätt. Många av fordonen i kommunen går ju hela dagar, och även kvällar, nätter och helger, och dessa kan ju inte reduceras. Men många fordon är av den karaktären att de skulle kunna innefattas i en pool, till exempel vid administrativa enheter.

EFFEKT

Om en tredjedel av kommunens bilar (cirka 700) skulle kunna ingå i en pool skulle detta, med ovan förda resonemang innebära en minskning med i storleksordningen 450 bilar om man antar ett en bil ersätter tre. Utsläppsminskningen blir dock inte i paritet med det minskade antalet fordon, då de fordon som används har en högre utnyttjandegrad. Dock arbetar Gatubolaget målmedvetet med att få in bilar med alternativa bränslen för att ersätta bilar som idag drivs med bensin eller diesel. Det är i första hand el eller gas som prioriteras, men även etanol kan vara aktuellt.

Det finns dock ett antal effekter som är svåra att beräkna av många olika anledningar. Dels vet vi inte idag hur många resor som sker ”i onödan” bara för att man har en bil att tillgå. Det är också svårt att beräkna hur många av bilresorna som istället kan komma att ske med en cykel, med kollektivtrafik eller annat. Men sammantaget kan man konstatera att i och med att man måste boka ett fordon för en resa, finns möjlighet att man kan hitta en samåkningspartner för en specifik resa. Detta är en funktion som förhoppningsvis kommer att utvecklas i nästa version av bilpoolssystemet som snart skall upphandlas. Dessutom kan man göra mer aktiva val i en fordonspool, då det finns mer än bara en bil att välja på. Framförallt kommer den stora vinsten att ligga i att medarbetarna blir medvetna om de val man kan göra vad gäller tjänsteresor, om man verkligen behöver resa, eller om det finns andra alternativ.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Gatubolaget, alla övriga

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

189. HANDLA UPP VAROR SEPARAT FRÅN TRANSPORTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

När en vara upphandlas så kallat fritt levererad kan inga krav ställas annat än på själva varan och därmed kan leveransen utföras utan specifika miljökrav annat än de som angetts via kommunens lokala trafikföreskrifter (till exempel miljözon). Genom att upphandla varor och leveranser separat optimeras varuflödena. Därför ska vi i större utsträckning göra sådana separata upphandlingar.

Genom att separera upphandlingen av varan från transporten skapas nödvändiga förutsättningar för att ställa krav på själva transporttjänsten och på så vis ta kontroll över transporterna i kommunen. Kraven kan gälla såväl miljö som trafiksäkerhet. Stöd kring vilka krav som kan ställas och hur, finns till exempel via Trafikverket.

För att minska miljöbelastningen från de transporter Göteborgs Stad genererar genom varuleveranser till de kommunala verksamheterna måste det finnas möjlighet att ställa krav på en acceptabel nivå avseende både prestanda och förbättringar. Krav på transporten och återkoppling från transportören innebär också att vi får möjlighet att följa upp förbättringar vilket skapar förutsättningar för effektiva prioriteringar avseende kommunens miljöarbete.

Mindre och lokala leverantörer kan sakna egna effektiva leveranslösningar och genom att separera upphandlingen av varan från transporten skapas större möjligheter även för dessa att konkurrera då man i upphandlingen endast utvärderar priset på varan snarare än varan inklusive leverans.

Genom att skilja på upphandling av en vara och dess transport skapar vi organisatoriska förutsättningar för effektiviseringar genom att vi får möjlighet att samla gods i en eller flera noder som grund för samdistribution. Samdistribution är ett väl beprövat sätt att effektivisera godsdistribution och fungerar, enkelt beskrivet, som ett system med en eller flera noder där gods samlas ihop för att sedan distribueras med färre antal lastbilar med fasta slingor snarare än att varje enskild leverantör själv levererar direkt till dörr. Samma förutsättningar gäller vid införande av e-handelssystem.

Genom att handla upp transporter separat från varor får vi möjlighet att ställa miljökrav avseende till exempel:

- Fordonens miljöprestanda kopplat till utsläpp av koldioxid
- Fordonens miljöprestanda kopplat till utsläpp av reglerade utsläpp
- Uppföljning och rapportering till kommunen för ett arbete med ständiga förbättringar

Vidare kan vi ställa krav på trafiksäkerhetshöjande åtgärder så som:

- Krav på användandet av bälte
- Alkolås
- Hastighet

EFFEKT

Minskad klimatpåverkan från transporter

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Upphandlingsbolaget

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Inledningsvis kan krävas ökade insatser för att utforma upphandling korrekt och teckna dubbla avtal, men i större skala bör kostnaden kompenseras av att varuupphandlingar sjunker i pris eftersom leverantörerna inte ska köra ut varorna.

190. STÄLL HÖGRE KRAV PÅ MILJÖFORDONSANVÄNDNING I UPPHANDLING

SYFTE OCH BESKRIVNING

När staden handlar upp transporttjänster ställs regelmässigt krav på fordonens och drivmedlens miljöprestanda. Här har staden en viktig roll för att öka användningen av tunga miljöfordon och miljöanpassade drivmedel.

Upphandlande enheter bör ges i uppdrag att efterfråga en högre andel tunga miljöfordon och hållbart producerade drivmedel enligt de kriterier och definitioner som antagits av kommunfullmäktige. Exempel på upphandlingsområden är drivmedel, avfallstransporter, entreprenader och kollektivtrafik, det sistnämnda i samverkan med Västtrafik.

EFFEKT

Minska utsläpp och buller från tung trafik.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Renova, Kretslopp- och vattennämnden, Upphandlingsbolaget

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Frisk luft
- Minskade utsläpp av koldioxid
- God ljudmiljö

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Ökade krav på tunga miljöfordon ger i normalfallet högre kostnader för upphandlade tjänster. Kostnadsökningen får bäras av den nämnd som ansvarar för upphandlad verksamhet.

191. ÖKA ANDELEN MILJÖFORDON

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborgs Stad har antagit ambitiösa mål kring miljöfordon. Till år 2015 ska bland annat:

- 95 procent av fordonen i stadens flotta vara miljöfordon
- Minst 100 stycken fordon vara eldrivna batterifordon och laddhybrider
- Biogas prioriteras som bränsle
- Energianvändningen hos nyanskaffade lätta fordon ha minskat med minst 25 procent

Arbetet med att nå dessa mål ska fortsätta. Miljöfordon ska därför alltid efterfrågas i upphandlingar när sådana fordon finns tillgängliga. Vi ska samverka med fordonsbranschen och energibolag för att underlätta en introduktion av eldrift och ökad användning av biogas.

EFFEKT

Ökad andel miljöfordon i fordonsflottan

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Gatubolaget, Miljö- och klimatnämnden, Renova, Göteborg Energi, Parkeringsbolaget, Business Region Göteborg, Kretslopp- och vattennämnden, Gryaab, Upphandlingsbolaget

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Vissa typer av fordon är dyrare än konventionella och även om de drar mindre drivmedel kan totalkostnaden bli högre. Tio-tio miljoner kr.

192. TA FRAM EN STRATEGI FÖR ATT FÖREBYGGA AVFALL I STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborgs Stad består av 20 fackförvaltningar, 10 stadsdelsförvaltningar, över 30 bolag, har sammanlagt nästan 49 000 anställda, en omsättning på 34 miljarder och gör varje år inköp för cirka 20 miljarder kr. Givetvis skapar detta mycket avfall, avfall som vi skulle kunna ta vara på ett bättre sätt eller helt enkelt undvika. Det ger oss också en stor möjlighet att påverka de totala mängderna avfall som uppstår inom kommunen och vi kan påverka på olika sätt genom våra olika roller, som beställare, som utbildare, som byggare. Att förebygga avfall har högsta prioritet i den så kallade avfallshierarkin som är en prioriteringsordning för avfallshantering och gäller i både Göteborg, Sverige och EU.

Vi har en stor potential att förebygga avfall och minska avfallsmängderna och i detta agera föregångare för stadens medborgare. Därför ska vi ta fram en strategi med mål och åtgärder för att förebygga avfall.

EFFEKT

Att förebygga avfall är den mest climateffektiva åtgärden eftersom man förhindrar påverkan i alla led av produktionskedjan. Förebyggande leder också till att minska avfallens farlighet och möjliggöra kretslopp.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Beräknas till 0.5 - 1 miljoner kronor totalt.

193. MINSKA MÄNGDEN AVFALL I STADENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

I Sverige har vi haft stadigt växande avfallsmängder så länge som vi har kunnat mäta och detta är en trend som måste brytas. De trender som har funnits har hittills varit kopplade till svackor i konjunkturen. Ur ett resurs- och klimatperspektiv är ständigt ökade avfallsmängder inte hållbart. I ett hållbart samhälle måste vi kunna ha ekonomisk tillväxt utan att avfallsmängderna ökar.

Kartläggningen av stadens avfallsströmmar som kretslopp och vatten färdigställer under början av 2013 kommer att kunna var ett underlag för staden att arbeta vidare med. För att minska avfallsmängderna kan det för vissa verksamheter handla om enkla saker som dubbelsidig utskrift och färre engångsartiklar eller mer komplicerade saker som minskat byggavfall. I vissa verksamheter kan det vara rimligt att utreda vilka specifika produkter som tenderar att bli avfall i onödan. Sådana utredningar har gjorts på till exempel Karolinska sjukhuset i Stockholm.

Att förebygga avfall är den bästa åtgärden ur klimatsynpunkt. Därför ska Göteborgs Stads verksamheter till exempel:

- Minska sin användning av engångsartiklar.
- Hitta lämpliga rutiner för återanvändning av produkter t.ex. kontorsmöbler.
- Minska mängden matsvinn
- Minska pappersförbrukningen

Utöver det behöver verksamheterna utifrån sitt verksamhetsspecifika avfall skapa egna mål.

EFFEKT

Ökad resurshushållning och minskad klimatpåverkan: för varje ton avfall som förebyggs minskar koldioxidutsläppen med 3,6 ton, vilket är en stor miljövinst.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Lokalnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Svårbedömt. Beror på verksamheternas olika förutsättningar.

194. KVALITETSSÄKRA INSAMLINGEN AV FARLIGT AVFALL I STADENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

I den regionala avfallsplanen, A2020, är målet en halvering av mängden farligt avfall i restavfallet till 2020. För att kunna ta tillvara på de resurser som avfall kan utgöra så kan det inte blandas med farligt avfall. Det måste separeras och behandlas separat och i vissa fall destrueras eller långtidslagras. Målet är att inga gifter ska läcka ut i närmiljön och inte heller förorena andra avfallsmaterial, hamna i förbränningen eller i avloppet där det kan förorena slammet.

Att säkerställa att farligt avfall (inklusive läkemedelsrester) från våra verksamheter inte hanteras fel är en viktig åtgärd. För att säkerställa en korrekt hantering ska vi öka kunskapen hos nyckelpersoner inom Göteborgs Stad kring vad som är farligt avfall, elektronikskrot och läkemedelsrester och hur det ska sorteras och hanteras. Vidare ska vi säkerställa att alla har bra rutiner för att förhindra att det farliga avfallet och kasserade läkemedel hamnar fel. Som en del i det bör vi även se över stadens upphandlade tjänster för farligt avfall och vilka tjänster som finns som kan underlätta att det görs korrekt.

Stadsdelen Centrum har tidigare jobbat på detta sätt, så den här åtgärden handlar om att skala upp arbetssättet till hela staden. Vidare ska vi se över möjligheten till upphandling av tjänster med lärdomar av vad som gjorts i centrum.

EFFEKT

Mindre mängd gifter i kretslopp och i förlängningen även renare avloppsslam samt recipienter.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnden Centrum, Renova, Gryaab, övriga förvaltningar och bolag

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

195. SORTERA UT ALLT MATAVFALL OCH FÖRPACKNINGAR I STADENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärden innebär att vi ska sortera ut allt matavfall och förpackningar på sina arbetsplatser. Idag så sorteras avfallet på 65 procent av alla hämtställen inom stadens verksamheter. Det betyder dock bara att de har möjlighet att sortera ut sitt matavfalls. Vi vet att det fortfarande är en stor mängd som skickas till förbränning.

Att göra biogas av matavfallet och återföra näringen till jordbruksmark är miljömässigt bättre än avfallsförbränning. Vi kan ännu inte kvantifiera hur stora mängder matavfall som vi sorterar ut eftersom matavfallet inte vägs överallt. Men om ett år kommer vi att kunna göra det och kan då räkna ut hur stor andel av total tillgänglig mängd som sorteras ut. Vi vet dock att verksamheterna kan bli mycket bättre. I många av stadens soprum sorteras idag inte matavfallet ut utan det lämnas blandat med restavfall till förbränning.

Att återvinna förpackningar och använda materialet som en resurs är också miljömässigt bättre än avfallsförbränning. Kartongfibrer kan till exempel användas 6 gånger innan de kan få göra nytta som el och värme och vid återvinning av aluminium så sparar man 90 procent av energin. Enligt lagen om producentansvar så ska alla förpackningar sorteras ut för återvinning. Som verksamhet är man skyldig att sortera ut sina förpackningar och lämna det till producenternas insamlingssystem. Göteborgs Stad har upphandlade tjänster för förpackningar, tidningar och kontorspapper.

EFFEKT

Åtgärden ger mer biogas till fordonsbränsle och ökad återföring av näring. För varje kilo matavfall som sorteras ut minskar utsläppen med 0,36 kg koldioxid.

Ökad resurshushållning av de material som går till återvinning och som exempel så minskar koldioxidutsläppen med 10 kg för varje kg aluminiumförpackning som återvinns.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp- och vattennämnden, Renova

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Svårbedömt. Beror på verksamheternas olika förutsättningar.

196. ERBJUD AVFALLSUTBILDNING TILL NYCKELPERSONER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Som viktiga aktörer i avfallshanteringen och även i andra frågor som berör våra byggnader (el-effektivitet, resurshushållning, städkemikalier, transporter etc) är lokalvårdare och vaktmästare nyckelpersoner i ett förvaltningsövergripande miljöledningssystem. De ska erbjudas en avfallsutbildning som ger en bredare förståelse för miljönyttan med deras insatser och praktiska detaljkunskaper kring hantering av avfallet. Andra möjliga målgrupper kan vara servicegrupper och daglig verksamhet för funktionshindrade (kallas ibland miljöteam).

Metoder, idéer, tankar och erfarenhet kan hämtas från kretsloppskontorets kampanj Skrota skräpet samt från stadsdelen Västra Hisingens pilotprojekt från 2012.

EFFEKT

Avfallsminimering, ökad sortering, minskad klimatpåverkan, bättre ekonomi

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Stadsdelsnämnderna, Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Renova, Lokalnämnden, Trygg vacker stad,

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. En anpassad miljöutbildning beräknas kosta 1500 kr per deltagare och dag. Dessutom tillkommer kostnader för förlorad arbetstid och ersättare.

197. INVENTERA OCH UTVECKLA VERKSAMHETERNAS UTRYMMEN FÖR AVFALLSHANTERING

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att kunna minska de olika verksamheternas avfallsmängder ska en inventering och kartläggning av verksamheternas avfallsåtervinning göras i alla stadsdelar. Både mängden och typen av avfall ska kartläggas. Syftet är att minska kostnader för avfallet och öka miljövinsterna samt att underlätta för återvinning.

Pilotstudie med inventering och kartläggning pågår i ett par stadsdelar under 2012. Omfattning av fysiska brister och tillhörande kostnader tas fram. Problemägare identifieras liksom mängden fastigheter med begränsade möjligheter till förbättringar. Här kommer också resultat från kretsloppskontorets analys av avfallsslag och -strömmar vara till hjälp.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna, Kretslopp- och vattennänden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Svårbedömt. Beror på verksamheternas olika förutsättningar.

198. UTVÄRDERA OCH FÖLJ UPP KOMMUNENS BYTESSIDA FÖR MÖBLER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Inom kort startar en intern bytessida för möbler. Vi ska utvärdera användningen av denna och följa upp effekten av den.

Den nya avfallslagstiftningen kan komma att påverka denna åtgärd. Det kan då bli andra än kretslopp- och vattennämnden som får fortsatt ansvar för verksamhetsavfall.

EFFEKT

Ökad resurshushållning och minska avfallsmängder.

ANSVARIG NÄMND

Kretslopp- och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

199. DOKUMENTERA ANVÄNDNINGEN OCH PÅSKYND UTFASNINGEN AV UTFASNINGSSÄMNEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Alla verksamheter inom Göteborgs Stad har ansvar för att dokumentera sin egen användning av märkningspliktiga kemiska produkter med ingående ämnen. Det finns möjlighet att registrera sin användning i ett IT-baserat stöd som miljöförvaltningen samordnar. Alla verksamheter ska påskynda utfasningen av i första hand så kallade utfasningsämnen och i andra hand riskminskningsämnen.

Åtgärden ingår i stadens kemikalieplan.

EFFEKT

- Utfasningsämnen fasas ut
- Samlad bild av kemikalieanvändningen i staden
- Miljögifter i barns vardag minskar
- Ett systematiskt kemikaliearbete i Göteborgs Stad kan bedrivas

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

200. FÖLJ UPP ANVÄNDNINGEN AV UTFASNINGSSÄMNER I KEMISKA PRODUKTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Användningen av utfasningsämnen i kemiska produkter ska årligen redovisas till miljöförvaltningen som sammanställer uppgifterna som en indikator till det lokala miljömålet om Giftfri miljö.

Åtgärden ingår i stadens kemikalieplan.

EFFEKT

- Utfasningsämnena fasas ut
- Samlad bild av kemikalieanvändningen i staden
- Miljögifter i barns vardag minskar
- Ett systematiskt kemikaliearbete i Göteborgs stad kan bedrivas

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnena

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

201. TA FRAM OCH FÖLJ UPP KEMIKALIEKRAV VID UPPHANDLING, I FÖRSTA HAND FÖR VAROR OCH PRODUKTER I BARNS VARDAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram och följa upp kemikaliekraven på upphandlade varor och produkter i barns vardag. Prioriterade varugrupper är byggprodukter, textilier, elektronik, lekmateriäl för inom- och utomhusbruk, livsmedelsförpackningar, livsmedel, kemiska och kosmetiska produkter. Kemikaliekraven ska utgå ifrån att ämnen som uppfyller egenskapskriterierna för utfasningsämnen inte ska ingå i varor i barns vardag.

Åtgärden ingår i stadens kemikalieplan.

EFFEKT

- Utfasningsämnen fasas ut
- Samlad bild av kemikalieanvändningen i staden
- Miljögifter i barns vardag minskar
- Ett systematiskt kemikaliearbete i Göteborgs stad kan bedrivas

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden, Upphandlingsbolaget

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

202. SKAPA EN STÖDFUNKTION I STADEN FÖR KEMIKALIEPLAN GÖTEBORGS STAD

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärderna i kemikalieplanen kommer att kräva en organiserad funktion för hantering av och utbildning om IT-systemet för registrering av kemikalier, kompetens för kravställande vid upphandling, uppföljning och dialog. Åtgärden innebär att vi ska lämna förslag till utformning av en sådan organisation.

Åtgärden ingår i stadens kemikalieplan.

EFFEKT

- Utfasningsämnen fasas ut
- Samlad bild av kemikalieanvändningen i staden
- Miljögifter i barns vardag minskar
- Ett systematiskt kemikaliearbete i Göteborgs stad kan bedrivas

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Cirka två nya tjänster. Stödfunktionen hanterar även behov som uppstår av de övriga åtgärderna som ingår i stadens kemikalieplan.

203. MINSKA UTBUDET I WINST

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborgs Stad handlar upp varor och tjänster för stora belopp årligen, vilket även innebär en stor miljöpåverkan. Det finns mycket vi skulle kunna förtydliga i upphandlingen och vid inköpen för att minska vår miljöpåverkan

Vårt webbaserade inköpssystem Winst innehåller verktyg för beställarna att göra en miljöbedömning av vilka produkter i utbudet som är aktuella vid respektive avrop. Vi ska minska utbudet i Winst för att det ska gå enklare att välja miljöanpassade produkter. Enbart upphandlade produkter skall finnas i Winst

EFFEKT

Lättare att hitta miljöanpassade produkter i Winst.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Upphandlingsbolaget

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

204. TYDLIGGÖR MILJÖANPASSADE PRODUKTER I WINST

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ställer krav på leverantörer inom samtliga relevanta områden så att de skall tydliggöra produktens miljöprestanda med hjälp av miljömärkningar eller annan beskrivning.

Det ska vara enkelt att söka efter miljöanpassade produkter i Winst. Winst är utformat så att det är möjligt att visa information av olika slag om den vara eller tjänst som beställaren väljer. Det skall vara möjligt att ta del av information i form av till exempel miljömärkning eller annan miljöinformation i Winst. Det är avtalsleverantörens uppgift att föra in relevant information i Winst. Informationen kvalitetssäkras kontinuerligt av upphandlingsbolaget under avtalstiden i samarbete med leverantören. Det händer att miljöinformation saknas, också på områden där den skall vara normalt förekommande. Detta kan ha olika orsaker men är möjligt att åtgärda.

Syftet med åtgärden är att underlätta för inköparen att veta vilka produkter som är miljöanpassade och kunna välja dem vid inköp.

EFFEKT

Fler kan köpa miljöanpassade produkter eftersom det blir lättare att söka på dem i Winst.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Upphandlingsbolaget

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

205. HA ETT ÖKAT MILJÖFOKUS I UTBILDNINGEN OM WINST

SYFTE OCH BESKRIVNING

I den utbildning som Göteborgs Stads personal får i Winst ska vi lägga mer fokus på att berätta hur man hittar miljöanpassade produkter samt fördelarna med att välja dessa produkter.

EFFEKT

Större andel miljöanpassade produkter köps in

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Upphandlingsbolaget

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskad energianvändning

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

206. STÄLL ÖKADE KRAV PÅ KLIMATHÄNSYN VID UPPHANDLING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborgs Stad upphandlar varor och tjänster för stora belopp årligen, vilket även innebär en stor klimatpåverkan. Vi ska göra en strategisk satsning för att minska denna klimatpåverkan genom att kartlägga vad som görs idag, vad som är möjligt att göra och sätta upp ett regelverk kring upphandling. I detta arbete ska vi, när det är relevant, använda innovationsupphandling.

De olika stegen för att minska utsläppen av växthusgaser skulle kunna vara:

1. Intern kartläggning inom Göteborgs Stad
 - vad som görs
 - vilka verktyg som finns
 - vad som är möjligt enligt lagen om offentlig upphandling
2. Extern kartläggning, regionalt, nationellt och internationellt, omfattande motsvarande punkt 1.
3. Skapa regelverk/stöd för kommunala bolag och förvaltningar vid upphandling och inköp - utgå från ett antal fokusområden.
4. Skapa riktlinjer och stöd för hur kommunala bolag och förvaltningar kan och bör följa upp klimatpåverkan från olika inköp av tjänster, transporter och leveranser - utgå från ett antal fokusområden.
5. Samla informationen/stödet på ett ställe som alltid hålls uppdaterad.

Arbetet med åtgärden kan förslagsvis inledas med en genomgång av överenskommelsen Klimatsmarta inköpsbeslut för att ta vara på redan erhållna resultat och gjorda erfarenheter.

Syftet med åtgärden är att:

- styra mot minskad klimatpåverkan genom att ställa skarpare och tydligare krav vid upphandling,
- skapa en större medvetenhet kring vad som är möjligt vid inköp,
- skapa ett intresse och medvetenhet även hos leverantörerna samt
- sprida en modell kring klimatstyrning vid inköp till andra organisationer/företag (utöver de kommunala bolagen och förvaltningarna).

En förutsättning för att åtgärden ska bli meningsfull är att vi kan hitta en modell som hanterar olika konflikter (exempelvis värdera koldioxid med pengar). Det är också viktigt att beakta Lagen om offentlig upphandling i arbetet med åtgärden.

EFFEKT

Minskad klimatpåverkan från varor och tjänster som upphandlas av Göteborgs Stad.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Upphandlingsbolaget

SAMARBETSPARTNER

Alla nämnder och styrelser, andra aktörer såsom Göteborgs Universitet (Handelshögskolan) och CSR Västsverige

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Åtgärder till följd av kraven kan medföra extra kostnader.

207. KÖP EL FRÅN FÖRNYBARA ENERGIKÄLLOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Enbart el från förnybara energikällor skall upphandlas i form av ramavtal för det kommungemensamma behovet av elenergi. I de fall då förvaltningen/bolaget inte köper elen själv ska vi verka för att fastighetsägaren gör det.

Syftet med åtgärden är att visa att Göteborgs Stad prioriterar förnybar elproduktion och inte vill finansiera driften av ohållbar elproduktion. Detta innebär dock inte att vi köper oss fria från det stora ansvar som vår stora elkonsumtion innebär. Vi måste fortsätta att prioritera energieffektiviseringar och bidra till en omställning av vårt gemensamma energisystem. När vi räknar på den klimatpåverkan vår elkonsumtion har bör vi även i fortsättningen basera beräkningarna på utsläppen från europeisk el-mix.

EFFEKT

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Upphandlingsbolaget

SAMARBETSPARTNER

Alla

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan

KOSTNADER

Svårbedömt. Beror på verksamheternas olika förutsättningar.

208. ÖKA ANDELEN MILJÖMEDVETNA INKÖP AV INREDNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborgs Stad köper inredning för stora belopp årligen, vilket även innebär en stor klimat- och miljöpåverkan. Vi ska göra en strategisk satsning för att minska denna påverkan.

Syftet med åtgärden är att styra mot minskad klimat- och miljöpåverkan genom att skapa en större medvetenhet kring vad som är möjligt vid inköp hos beställarna och skapa ett intresse och medvetenhet även hos leverantörerna.

Förutsättningarna för att göra ett miljömedvetet val är att det finns lättillgänglig och samlad kunskap om produkter som uppfyller en hög miljöprestanda, något som idag saknas i Göteborg. Ettill exempel på hur det kan gå till är Västra Götalandsregionens sortimentskatalog "Gröna Listan" för inredning och textilier. Upphandlingsbolaget har gjort relevanta delar av Gröna Listan, som idag har cirka 400 produkter, tillgänglig för verksamheterna. Produkterna i Gröna Listan är inte dyrare än motsvarande kvalitet i andra produkter.

Eftersom Upphandlingsbolaget inte förfogar över målformuleringar för hela staden har bolagets styrelse föreslagit en målsättning för hur stor andel som ska komma från Gröna Listan av de totala inköpen och rutiner för inköpen.

Målsättningen innebär att

- 50 procent av alla inköp av inredning kommer från Gröna Listan
- en eller flera samordnare för inredning utses inom verksamheterna
- inredningsarkitekter skapar en funktionell helhet av i verksamheterna redan befintliga produkter samt val av nya

Gröna Listans produkter täcker idag inte stadens behov fullt ut. Möbler för förskolan är till exempel ett område som saknas. Avsikten är att komplettera listan med dessa områden.

EFFEKT

Minskad användning av miljö- och hälsofarliga kemikalier, minskad energianvändning, ökad biologisk mångfald och stimulerar dessutom till bättre arbetsförhållanden i de länder där till exempel textil produceras.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Upphandlingsbolaget

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnder, övriga nämnder och styrelser

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Utbildning av beställare, anlita av inredningsarkitekt. Kostnader för tillgång och utveckling av Gröna Listan för Göteborgs räknning bekostas idag av Upphandlingsbolaget.

209. UTRED MÖJLIGHETEN ATT STARTA UPP REMIDA – ETT KREATIVT ÅTERVINNINGSCENTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

ReMida är ett återvinningscenter som riktar sig till förskolebarn och skolelever. Centret, som är en del i pedagogiken Reggio Emilia, erbjuder barn och pedagoger outnyttjat restmaterial från företag som stimulerar till utforskande och kreativitet. Vi ska utreda möjligheten att starta upp ett sådant center för skolor och förskolor i Göteborg.

Syftet är att stimulera och locka barns lust till kreativitet och skapande, med fokus på det miljövänliga förhållningssättet i återanvändningen. Tanken är att uppnå en ökad miljömedvetenhet genom att ett nytt material får ett nytt eller förlängt liv. Åtgärden ska sammanbinda lokala producerande företag, utbildning och konst, för ett långsiktigt minskande av restavfall. Eventuellt kan centret kopplas ihop med kretsloppsparkerna och samarbeta med en konstpedagog.

Mer information finns på <http://sites.google.com/site/remidasodertalje/Startsida/redima> .

EFFEKT

Ökad resurshushållning

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna, Kretslopp- och vattennämnden, Center för Skolutveckling, Renova med flera.

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Minskade gifter i barns vardag
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Inom befintlig ram. Utredningen ryms inom befintlig ram, men uppstart av centret kan kräva extra resurser.

210. TA FRAM PEDAGOGISKT MATERIAL OM MATENS MILJÖPÅVERKAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram material om matens miljöpåverkan som kan användas i förskolor och skolor. I materialet ska vi synliggöra miljöpåverkan av matproduktion, konsumtion och matsvinn.

Syftet är att göra elever medvetna om matens påverkan från jord till bord samt att attrahera eleverna genom att gå utanför ramarna och tänka nytt och annorlunda. Ett ytterligare syfte är att öka samverkan mellan måltidsorganisationen och den pedagogiska verksamheten i stadsdelarna.

I samverkan med representanter från både den offentliga och den privata sektorn håller vi redan nu på att ta fram ett koncept för en miljömåltidsrecepttävling för elever, kallat "Bönor bygger biceps". Ett färdigt koncept ska presenteras för stadsdelarna 2013.

EFFEKT

Inspiration och ökad kunskap bland elever om miljömåltider

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna, Renova, Nämnden för Konsument och Medborgarservice

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ekologisk odling

KOSTNADER

Inom befintlig ram.

211. SKAPA FLER UTEKLASSRUM

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska skapa fler uteklassrum i olika miljöer samtidigt som vi ska underhålla och marknadsföra de som redan finns. Åtgärden är viktig för att skapa fysiska förutsättningar för utelektioner och skolutflykter.

Genom att ha undervisning i uteklassrummen får barnen vistas utomhus, röra på sig och lära med hela kroppen. På plats kan de titta, känna, lukta och lyssna på det som de annars bara läser om i böckerna. Naturen, barnens lust och uppfinningsrikedom avgör hur undervisningen kommer att se ut. Vid badstranden i Sillvik finns sedan hösten 2010 Göteborgs första naturklassrum vid en strand.

Vid etablering av förskolor diskuteras omgivningen, men alla skolor och förskolor kan inte placeras nära ett naturområde. Vi måste ta fram lösningar så att även dessa verksamheter får tillgång till naturen i och kring Göteborg. Naturen i staden är en gemensam resurs som höjer kvaliteten för alla.

EFFEKT

Bättre möjlighet till att förlägga undervisningen utomhus.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Lokalnämnden, Utbildningsnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Tillgänglig kust och skärgård
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga skogar
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

KOSTNADER

Kräver extra resurser. Satsning på tematiska uteklassrum med tillgång till utrustning, vindskydd och förråd, toalett kräver ytterligare resurser, 50-60 tusen kronor per plats.

212. GENOMFÖR NATURPEDAGOGISKA PROJEKT FÖR SKOLOR OCH FÖRSKOLOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Under 2010 startade miljöförvaltningen och park- och naturförvaltningen ett pedagogiskt projekt kring fjärilar, som i första hand riktade sig mot förskolor och skolor. Pedagoger fick utbildning i fjärilskunskap samt hur man kan arbeta med fjärilar i undervisningen. Pedagogerna fick också anlägga fjärilsträdgårdar i Slotsskogen och Delsjöområdet. En folder och webbinformation togs fram. Under 2011 fortsatte arbetet med fjärilar, bland annat genom en fjärilsinventeringstävling för förskolor och skolor, en fototävling med fjärilstema för allmänheten, anläggning av fjärilsrabatter på skolgårdar med mera.

Som en fortsättning på fjärilsprojektet ska vi göra fler liknande projekt riktat mot förskolor, skolor och allmänhet, den här gången kan det exempelvis handla om projekt kring grodor och salamandrar, snäckor och musslor samt kring livet i död ved.

Syftet med åtgärden är dels att skapa intresse och engagemang för naturen och dess värden och dels att öka kunskapen om olika arter hos barn i förskola och skola.

En viktig framgångsfaktor är att åtgärderna är en del av den ordinarie pedagogiska verksamheten.

EFFEKT

Projektet bidrar till kunskapshöjning inom naturkunskap, vilket bidrar till förståelse för värdet av att skydda, vårda och förvalta naturen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden, Stadsdelsnämnderna, Lokalnämnden

BERÖRDA MILJÖMÅL OCH DELMÅL

- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Kräver extra resurser. 100 arbetstimmar, 500 000 konsult. Ansökan om LONA-bidrag kommer att göras 2012.

